

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA SARAJEVO
ODSJEK: SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

STANJE I IZAZOVI SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA U KANTONU
SARAJEVO

MAGISTARSKI RAD

Kandidat: Damir Husejnović

Mentor: Prof. dr.Mirza Smajić

Broj indeksa : 429/IISPS

Sarajevo, Decembar 2019. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. METODOLOŠKI OKVIR RADA	7
2.1. Problem istraživanja	7
2.2. Predmet istraživanja	8
2.2.1. <i>Kategorijalno pojmovni sistem</i>	9
2.3. Ciljevi istraživanja.....	11
2.4. Sistem hipoteza.....	12
2.4.1. <i>Generalna hipoteza</i>	12
2.4.2. <i>Izvedbena hipoteza I</i>	13
2.4.3. <i>Izvedbena hipoteza II</i>	13
2.5. Način istraživanja	13
2.6. Duštvna opravdanost istraživanja	14
2.7. Vremenski i prostorni okvir istraživanja	15
PRVI DIO	16
1.1. STANJE SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA NA KANTONU SARAJEVO – KOMPATIVNO - ANALITIČKI PRISTUP	16
1.2. Definisane osnovnih pojmova	16
1.3. Bezbijednost saobraćaja	20
1.4. Etiologija i fenomenologija saobraćajnih nezgoda.....	23
DRUGI DIO	29
2. VREDNOVANJE SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA I ANALIZA OPĆEG STANJA SIGURNOSTI U SAOBRAĆAJU U BOSNI I HERCEGOVINI	29
2.1. Vrednovanje sigurnosti saobraćaja i stepen ugroženosti.....	29
2.2. Analiza općeg stanja sigurnosti saobraćaja u Bosni i Hercegovini – Kanton Sarajevo	31
TREĆI DIO	43
3. ANALIZA I IZAZOVI STANJA SIGURNOSTI U SAOBRAĆAJU U KANTONU SARAJEVO	43
3.1. Geografski položaj i putna infrastruktura Kantona Sarajevo	43
3.2. Aspekt sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo	46
3.3. Stanje puteva, saobraćajne signalizacije i opreme puta u Kantonu Sarajevo	46
3.4. Pješak - vozač i vozilo kao lanac saobraćajne sigurnosti	48

3.5. Prva transversala	51
3.6. Analiza stanja sigurnosti u Kantonu Sarajevo prema policijskim izvještajima.....	54
3.7. Mjere za poboljšanje općeg stanja sigurnosti u saobraćaju u Kantonu Sarajevo	76
ZAKLJUČAK.....	83
BIBLIOGRAFIJA.....	89
Knjige	89
Normativno pravni okvir.....	89
Ostali izvori.....	91
Internet izvori	91
POPIS SKRAĆENICA	93
POPIS SLIKA, TABELA, GRAFIKONA, HISTOGRAMA	94
Popis slika	94
Popis tabela	94
Popis histograma i grafikona.....	95

1. UVOD

Definicija saobraćaja u širem smislu, kaže: „Promjena lokacije ljudi i dobara naziva se saobraćajem“. Pod pojmom saobraćaj podrazumijeva se i privredna djelatnost koja se bavi prijevozom ljudi i materijalnih dobara. U procesu društvene reprodukcije, saobraćaj osigurava neophodno jedinstvo reprodukcionog ciklusa i povezivanja ljudi međusobno, a značajno uvjetuje ekonomski, društveni i prostorni razvoj.¹ Drumski saobraćaj jedno je od bitnih obilježja savremene civilizacije. Sve dobrobiti ovog fenomena, nažalost, i nadalje plaćamo visokom cijenom nepotrebnog ljudskog stradanja. Drumski saobraćaj predstavlja dio sveobuhvatnog saobraćajnog sistema koji je značajan faktor društvenih zbivanja, jer je nerazdvojiv pratilac razvoja savremenog društva i danas predstavlja najzastupljeniji vid masovnog i individualnog transporta zahvaljujući prednostima koje ima u odnosu na ostale vidove saobraćaja. Saobraćaj ne predstavlja problem sam za sebe, već se taj problem javlja u pojavama, odnosima i aktivnostima ljudskog društva.² Primarni problem sigurnosti saobraćaja predstavlja porast broja motornih vozila i relativno mali obim porasta savremene cestovne mreže. Visoka gustina i intenzitet saobraćajnih tokova, poboljšanje vozno-dinamičkih osobina motornih vozila, visok procent učešća putničkih automobila kojima upravljaju osobe koje nisu u punoj mjeri stekle profesionalne navike za upravljanje, tehnička neispravnost motornih vozila, kao i porast gustine naseljenosti, doveli su do značajnog povećanja broja preduvjeta za stvaranje opasnih situacija a time i do nastanka saobraćajnih nezgoda. Osnovni pokazatelji stanja sigurnosti drumskog saobraćaja na određenom području su saobraćajne nezgode i nastradale osobe u tim saobraćajnim nezgodama. Jedan od zaključaka u razmatranju saobraćajnih nezgoda u Bosni i Hercegovini je da se potpuni obim problema sigurnosti na cestama ne može u cjelosti razmotriti, budući da o saobraćajnim nezgodama koje uzrokuju povrede/smrtne slučajeve ne postoji potpuni izvještaj.

---

¹ Lindov, Osman, 2012, Saobraćajna kultura, Fakultet za saobraćaj i komunikacije i Pedagoški fakultet Univerziteta u Sarajevu.

² Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja 2008.-2013, septembar 2008.

Prema ZOSS-u³, “saobraćajna nezgoda je događaj na putu, ili koji je započet na putu, u kome je učestvovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kome je jedno ili više lica poginulo ili povrijeđeno ili je nastala materijalna šteta”. Može se reći, da je saobraćajna nezgoda svaka negativna pojava koja nastaje kao posljedica mehaničkih i biomehaničkih sistema u saobraćaju. Saobraćajne nezgode se rijetko događaju kao posljedica jednog elementa, odnosno uzroka. One su najčešće isprepletene kombinacijom raznih elemenata. Saobraćajne nezgode mogu nastati uslijed djelovanja subjektivnih i objektivnih elemenata. Ovi elementi ne djeluju izolovano, već predstavljaju strukturalnu cjelinu u okviru koje se međusobno razlikuju po snazi svog uticaja, tako da je teško izmjeriti koliko koji element djeluje u toj interakciji. Subjektivne elemente čini čovjek, dok u objektivne elemente ubrajamo vozilo, cestu i okolinu. Svaki uzrok, sam za sebe ili u kombinaciji sa drugim, može dovesti do greške, odnosno opasnosti koja može prerasti u saobraćajnu nezgodu. Elemente sigurnosti drumskog saobraćaja čine: čovjek, vozilo, cesta i okolina.

Nadležni organi svih nivoa vlasti, institucije, pravni i obrazovni subjekti predstavljaju ključni faktor u iznalaženju rješenja za probleme iz oblasti saobraćajne sigurnosti, te bi zajedničkim i koordiniranim radom trebali obezbijediti što više informacija i alternativa za iznalaženje rješenja koja bi u konačnici imala za cilj poboljšanje uslova za samo odvijanje saobraćaja, čime bi se sigurnost svih učesnika u saobraćaju dovelo na zadovoljavajući nivo.

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO⁴) u svijetu približno 3400 ljudi nastrada svaki dan u saobraćajnim nezgodama, što u prosjeku čini više od 1 200 000 ljudi godišnje. U nastojanju da se definiše pojam „nezgoda“ postoji opća saglasnost da se nezgoda, teško može opisati kao pojedinačni jedinstveni koncept, jer opće posmatrano uključuje dva aspekta: događaje koji su prethodili nezgodi i na slijed događaja koji je izazvao nezgodu ili na posljedice nezgode. Saobraćajna nesreća je događaj na cesti u kojem je sudjelovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kojem je najmanje jedna osoba ozlijeđena ili poginula ili u roku od 30 dana preminula od posljedica te prometne nesreće ili je izazvana materijalna šteta.⁵

Hakkinen (1979), potencira kod definicije nezgoda tri najbitnija obilježja. Prvo, termin nezgoda obuhvata iznenadne i neočekivane događaje koji ne pripadaju planiranom lancu aktivnosti u bilo

---

³ ZOSS - Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 6/2006, 75/2006 - ispr, 44/2007, 84/2009, 48/2010, 48/2010 - dr. zakon, 18/2013, 8/2017, 89/2017 i 9/2018).

⁴WHO – World Health Organization.

⁵ Wikipedia, 13.06.2019., https://hr.wikipedia.org/wiki/Prometna_nesreca

kojoj vrsti aktivnosti. Drugo, neželjeni događaj je uslovljen greškama u okolini ili tehničkim sredstvima ili neprilagođenim akcijama čovjeka, različito uslovljenim. Treće, veoma bitno, takvi događaji mogu dovesti do smrtnih slučajeva, povreda, materijalnih šteta, zastoja ili prekida normalnog funkcionisanja bilo kog sistema.⁶

Prije definisanja saobraćajne nezgode neophodno je definisati sam pojam nezgode, stoga su brojni autori dali svoje definicije:

„U lancu događaja od kojih je svaki planiran ili kontrolisan, pojavljuje se jedan neplaniran događaj koji je rezultat neke neprilagođene akcije od strane pojedinaca (različito uslovljen) koji može, ali ne mora, da rezultira nezgodom“ (Kerrich, 1951);

„Nezgodna je jedan iznenadni događaj, nagao i neočekivan, nebitan za situaciju, koja se karakteriše nedostatkom prilagođavanja ljudskog faktora svojoj okolini, izazvan mehaničkim slučajem ili nenamjernim ponašanjem i koji izaziva povrede, štete ili još i prekid jedne operacije ili aktivnosti, ili, najzad, više efekata u isto vrijeme“ (Mertens, 1951.);

„Neplanirani događaj, čiji je rezultat uočljiva ozljeda.“ (WHO, 1957.)

Sa aspekta sigurnosti saobraćaja, proučavanje i razumijevanje izvora opasnosti i negativnih pojava u saobraćaju su u cilju utvrđivanja metodologije za rješavanje pitanja sigurnosti ljudi i imovine u saobraćaju, te se nastoje utvrditi razlozi izazova saobraćajnih nezgoda, koji uzroci utiču na nastanak saobraćajnih nezgoda, kakva je veza između uzroka, greške i posljedice, koji faktori utiču na nastajanje saobraćajnih nezgoda. Većina faktora saobraćajnih nezgoda potiču od čovjeka, njegovih osobina kao regulatora ponašanja (Milošević, 1997.). Ta činjenica obavezuje da se čovjeku, najbitnijem učesniku u saobraćaju, najviše posveti adekvatna pažnja.

Najčešće do nastanka saobraćajnih nezgoda dovodi veliki broj, međusobno isprepletenih i istovremenih objektivnih i subjektivnih faktora. Posljedica se definiše kao rezultat nezgode, izražena kvalitativno i kvantitativno. Posljedice saobraćajnih nezgoda mogu biti nesagledive, pa se sve veći broj naučnih institucija i disciplina uključuje u proučavanje i analizu samih uzroka u cilju prevencije saobraćajnih nezgoda i ublažavanja njihovih posljedica. Da bi se postiglo željeno stanje sigurnosti u saobraćaju, neohodno je potpuno sagledati trenutno stanje, te na osnovu rezultata vrednovanja sigurnosti saobraćaja tačno odrediti kako i gdje treba ulagati da bi se

---

⁶ Milošević, S., 1994., Teorije saobraćajnih nezgoda, Saobraćajni fakultet, Beograd, str. 7.

postiglo željeno stanje sigurnosti. Detaljna i uporedna analiza saobraćajnih nezgoda predstavlja najpouzdanije sredstvo za ocjenu nivoa sigurnosti saobraćaja.

Nastojanje ovog rada jeste da kroz uporedne podatke o stanju u saobraćaju sa akcentom na cestovni promet, kao i podatke o broju saobraćajnih nesreća, sveobuhvatne analize uzroka saobraćajnih nezgoda na području Kantona Sarajevo, stanja saobraćajne signalizacije i općenito infrastrukture, te na osnovu rezultata analize u saradnji s nadležnim institucijama izraditi odgovarajuće prijedloge za unapređenje stanja i razmjera njihovih posljedica, ukaže na osnovne neusklađenosti i eventualno ponudi polaznu osnovu za rješavanje određenih problema. Analiziranje saobraćajnih nezgoda, sa aspekta sigurnosti saobraćaja, podrazumijeva proučavanje izvora opasnosti i negativnih pojava u saobraćaju u cilju utvrđivanja metodologije za rješavanje pitanja sigurnosti ljudi i imovine u saobraćaju.

U skladu sa tim sigurnost cestovnog saobraćaja predstavlja naučnu disciplinu, koja primjenom naučne metodologije, prati, izučava i objašnjava negativne pojave koje ugrožavaju ljude i imovinu u saobraćaju, s posebnim osvrtom na saobraćajne nezgode.

2. METODOLOŠKI OKVIR RADA

2.1. *Problem istraživanja*

Svakodnevno, posredno i neposredno učestvujući u saobraćaju, izloženi smo konstantnom riziku od neželjenih događaja, narušavanju naše lične sigurnosti tj. učešća u bilo kom vidu saobraćajne nezgode. To nužno ne znači da je saobraćaj sam po sebi problem, nego su pomenuti rizik i saobraćajne nesreće koje se prečesto događaju, rezultat interakcije više objektivnih i subjektivnih faktora. Svjedoci smo sve učestalijih saobraćajnih nezgoda čije se posljedice nerijetko izražavaju i mjere brojem smrtno stradalih, te povrijeđenih lica dok je materijalna šteta redovita pojava.

U saobraćajnim nezgodama u svijetu strada više ljudi nego kao posljedica prirodnih katastrofa (požari, poplave, zemljotresi, klizišta itd). Prema stepenu društvene opasnosti i broju stradalih, saobraćajna sigurnost, tj. nesigurnost se može izjednačiti sa kriminalitetom. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije – WHO, saobraćajne nezgode su 10 po redu uzrok smrtnosti ljudi. Ti isti podaci govore da danas u svijetu, u saobraćajnim nezgodama strada preko 1,5 miliona ljudi godišnje, dok oko 15 miliona ljudi biva povrijeđeno. Usporedbe radi, broj smrtno stradalih ljudi u 2006.godini je iznosio 1,19 miliona, što govori u prilog činjenici da nivo saobraćajne sigurnosti opada u odnosu na povećani broj učesnika u saobraćaju.⁷

Ovi podaci ukazuju na hitnost djelovanja u pravcu poboljšanja i usklađivanja formalno-pravih i faktičkih uslova za odvijanje saobraćaja kako bi se rizici i neželjene posljedice svele na minimum u svim segmentima koje saobraćaj kao svakodnevna aktivnost podrazumijeva. U skladu s tim, neophodno je provesti detaljna istraživanja svih segmenata ove oblasti, te na osnovu dobivenih podataka koordinirano i sistematski djelovati u cilju prevazilaženja postojećih gap-ova i podizanja nivoa saobraćajne sigurnosti.

U skladu sa razvojem društva, i razvojem saobraćaja, saobraćajne nezgode postaju sve veći problem za cjelokupno društvo. Proučavanjem stanja i izazova saobraćajnih nezgoda i ishoda u

---

⁷ Polazne osnove sigurnosti saobraćaja 2008-2013.

vezi sa posljedicama koje su prouzrokovane, te dugih činjenica , komparacija i analiza nastoji se uticati na sve faktore koji utiču na nastanak saobraćajnih nezgoda (ugradnja savremenih sigurnosnih sistema u vozila, poboljšanje infrastrukture, edukovanje vozača i ostalih učesnika u saobraćaju, ugradnja savremenih sigurnosnih sistema u vozila, bolja zakonska regulativa i sistem sprovođenja u konačnici u smislu prevencije i uticaja sa tendencijom na prevenciju saobraćajnih nezoda, razni vidovi edukacija i adekvatna i pravovremena uključenost svih relevantnih institucija i organa u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima i dr.). Tema koja će biti predstavljena i obrađena u ovom radu je: „Stanje i izazovi sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo“, te će kroz precizan koncept rada ukazati na opće stanje sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo, te detaljno analizirati stanje, izazove i posljedice saobraćajnih nezgoda i druge aspekte sigurnosti u saobraćaju.

2.2. *Predmet istraživanja*

Akcent ovog naučno-istraživačkog rada je stavljen na cestovni saobraćaj, kao najzastupljeniji vid masovnog i individualnog transporta, koji taj primat ima na osnovu prednosti u odnosu na ostale vidove saobraćaja.

Predmet ovog rada jeste prezentacija trenutnog stanja saobraćajne sigurnosti u Kantonu Sarajevo te identifikacija izazova sa kojima se nadležne institucije ali i pojedinci kao učesnici u saobraćaju suočavaju u cilju podizanja nivoa saobraćajne sigurnosti na zadovoljavajući nivo.

Sam koncept istraživačkog dijela rada će obuhvatati sljedeće :

- Prezentacija institucionalnog i zakonskog okvira saobraćajne sigurnosti u BiH i KS
- Prezentacija konkretnih podataka iz oblasti saobraćajne sigurnosti za period 2013 – 2018.godine na nivou BiH i KS
- Definisati saobraćajne nezgode i prisutnost problema u Bosni i Hercegovini odnosno Kantonu Sarajevo.
- Odrediti faktore za saobraćajne nezgode i sam nastanak saobraćajnih nezgoda sa rizicima i posljedicama koje nastaju u saobraćajnim nezgodama

- Definiranje izazova u pomenutoj oblasti, na bazi prezentiranih podataka o stanju saobraćajne infrastrukture i broju i posljedicama saobraćajnih nezgoda
- Generalno prezentirati opće stanje sigurnosti u saobraćaju, koji su osnovni izazovi kao i posljedice u saobraćajnim nezgodama u Kantonu Sarajevo odnosno u BiH , sa generatorom općeg stanja saobraćaja u Kantonu Sarajevo
- Preporuke za prevazilaženje izazova, a sve u cilju podizanja saobraćajne sigurnosti na zadovoljavajući nivo i neutralizaciju neželjenih posljedica, kroz preventivno i operativno djelovanje svih učesnika u saobraćaju u Kantonu Sarajevo.

2.2.1. Kategorijalno pojmovni sistem

- ❖ Saobraćaj – predstavlja organizirano i uređeno premiještanje, prevoženje i kretanje ljudi, materijalnih i drugih dobara, usluga i informacija uz korištenje raznovrsnih saobraćajnih sredstava ili drugih medija i saobraćajnih puteva na određenom području⁸

Vrste saobraćaja :

- Kopneni – u koji se ubrajaju: cestovni, željeznički, vertikalni i cjevovodni saobraćaj
- Vodeni – u koji se ubrajaju: pomorski, riječni, kanalski i jezerski saobraćaj
- Zračni – u koji se ubrajaju avionski i helikopterski saobraćaj
- ❖ Nezgoda je jedan iznenadni događaj, nagao i neočekivan, nebitan za situaciju, koja se karakteriše nedostatkom prilagođavanja ljudskog faktora svojoj okolini, izazvan mehaničkim slučajem ili nenamjernim ponašanjem i koji izaziva povrede, štete ili još i prekid jedne operacije ili aktivnosti, ili, najzad, više efekata u isto vrijeme (Mertens, 1951.).
- ❖ Saobraćajna nezgoda je događaj na putu ili koji je započet na putu u kojem je učestvovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kojem je jedno ili više lica poginulo ili povrijeđeno ili je nastala materijalna šteta (Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na

---

⁸ Lindov, Osman, 2012., Saobraćajna kultura, Fakultet za saobraćaj i komunikacija i Pedagoški fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo

putevima u BiH, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine 6/06,75/06,44/07,84/09,48/10,09/18)

- ❖ Izazov – prema engleskoj odrednici „challenging“ predstavlja obavezu reagovanja, tj. poziv na odgovor i određuje se kao nešto što postoji u najširem obliku, izaziva pažnju i potrebu da se prati.⁹
- ❖ Rizik – vjerovatnoća ili mogućnost opasnosti gubitka, ozljede ili neke druge štetne posljedice.¹⁰
- ❖ Javna sigurnost je izraz pod kojim se u najširem smislu podrazumijevaju mjere i aktivnosti koje neka država i, rjeđe, društvena organizacija ili samoorganizirani pojedinci, poduzimaju kako bi se život, zdravlje i imovina stanovnika nekog područja zaštitile od kriminala, odnosno prometnih i drugih nesreća, odnosno prirodnih katastrofa. U užem smislu se pod time podrazumijevaju aktivnosti specijaliziranih državnih organa (policija, vatrogasci, civilna zaštita i sl.), a u još užem smislu tzv. „obična“ ili temeljna policija, odnosno njene uobičajene aktivnosti (u odnosu na koncept tzv. državne sigurnosti).¹¹
- ❖ Infrastruktura se tipično odnosi na tehničke strukture i sustave koji podržavaju društvo, kao npr. ceste, vodovod, kanalizacija, elektroskrba, itd. Mogu biti u vlasništvu i održavane od lokalnih i središnjih vlasti, ali i od privatnih tvrtki ili u sklopu javno-privatnog partnerstva. Općenitija definicija infrastrukture je mreža resursa „gdje je sistem kao cjelina namjenjen biti neograničeno održavan specifičnim standardom usluge kroz kontinuiranu izmjenu i promjenu svojih dijelova.“¹²
- ❖ Saobraćajna infrastruktura - To je najčešće skup stabilnih objekata i uređaja koji služe za organizovanje i obavljanje saobraćajne djelatnosti. Po ovoj definiciji se slažu američki i njemački autori, ali najbolju definiciju je dao Komitet za unutrašnji transport Evropske ekonomske komisije: Pod infrastrukturom podrazumjevamo skup stabilnih uređaja nezavisnih od funkcionisanja transporta.
- ❖ Saobraćajna kultura - Saobraćajnu kulturu čine međusobni odnosi svih učesnika u saobraćaju, njihove komunikacije, transakcije poruka, usluga, pažnje, zaštite i

---

⁹ Ilić, Prof.dr. Predrag, Bezbednosni izazovi, rizici, pretnje ili činioci ugrožavanja bezbednosti, Beograd

¹⁰ Ilić, Prof.dr. Predrag, Bezbednosni izazovi, rizici, pretnje ili činioci ugrožavanja bezbednosti, Beograd

¹¹ Wikipedia, 15.06.2019., https://sh.wikipedia.org/wiki/Javna_sigurnost

¹² Wikipedia, 15.06.2019., <https://hr.wikipedia.org/wiki/Infrastruktura>

sporazumijevanja. Saobraćajna kultura je dio opšte kulture mentaliteta i civilizacijskog nivoa društvene zajednice jednog lokaliteta, regije ili regiona. Ona je visoko korespondentna sa kulturom i stilom življenja koji je značajno determinisan procesima doživljaja, reagovanja i skriptom (modelima, obrascima...) ponašanja.¹³

2.3. *Ciljevi istraživanja*

Istraživanje sa naučnog aspekta ima za cilj da detaljno definiše sve pojmove u saobraćaju, da identifikuje kritične tačke rizika nastanka saobraćajnih nezgoda, detektira izazove savremenog saobraćajnog sistema, te da na bazi empirijski dobijenih podataka utvrdi načine prevazilaženja problema. Koristeći dobijene podatke iz naučnog domena, bit će neophodno pristupiti praktičnom rješenju ovog jako značajnog problema koji direktno utiče na kvalitetu čovjekovog svakodnevnog života. To znači da će biti potrebno da se empirijski podaci uključe u sve sfere života, počevši od zakonske regulative, obrazovnog sistema, kao i saobraćajne kulture i drugih faktora koji utiču na stanje sigurnosti u saobraćaju. Jedino na taj način će biti moguće postići to da se stanje saobraćajne sigurnosti podigne na nivo na kojem će se negativne posljedice svesti na minimum.

Također osnovni cilj ovog rada je ukazati na općenito stanje u saobraćaju, infrastrukturi, broju vozila i opterećenosti saobraćaja, te ukazati na uzroke i posljedice saobraćajnih nezgoda s aspekta sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo, u posmatranom periodu od 2013-2018. godine. Uradit će se i analiza saobraćajnih nezgoda s aspekta stanja i izazova saobraćajne sigurnosti u Kantonu Sarajevo, te utvrđivanje apsolutnih i relativnih izmjeritelja saobraćajnih nezgoda i mjere za poboljšanje općeg stanja sigurnosti sa aspekta saobraćajne sigurnosti u Kantonu Sarajevo.

Društveni ciljevi istraživanja ogledaju se u tome da se na bazi konkretnih podataka do kojih će se doći u toku izrade ovog rada, ukaže na ozbiljnost situacije u domenu saobraćajne sigurnosti u Kantonu Sarajevo. Kroz njihovu prezentaciju nastojat će se podići svijest svih učesnika u saobraćaju o tome koliko ta svakodnevna aktivnost sa sobom nosi rizika i koliko nas u principu

---

¹³ Sinanović, Tarik, Đurić, Tihomir, 2017., Saobraćajna kultura i njen uticaj na bezbjednost saobraćaja, 6. Međunarodna Konferencija „Bezbjednost saobraćaja u lokalnoj zajednici“, Republika Srpska, Banja Luka, 26 – 27. oktobar 2017.

ugrožava. Osim podizanja svijesti, rad, sa društvenog aspekta, ima za cilj i da ponudi određene prijedloge za rješenje problema saobraćajne sigurnosti u Kantonu Sarajevo. Kao takav, može poslužiti svim učesnicima u saobraćaju da na jednom mjestu i kroz uporedne podatke za period 2013 – 2018. godine ukaže na osnovne postulate saobraćaja kao i na razmjere posljedica saobraćajnih nezgoda.

Koristeći se podacima dobivenim ovim istraživanjem, nastojat će se podići nivo saobraćajne kulture kod učesnika u saobraćaju, a nadležnim institucijama može poslužiti kao polazna osnova za detaljnije uređivanje pravila i normi, kako onih preventivnih tako i onih represivnih, u cilju prevencije na saobraćajne nezgode, stanje, izazove i posljedice saobraćajne sigurnosti, te zaštite života ljudi i imovine u segmentu sigurnosti u saobraćaju.

2.4. Sistem hipoteza

2.4.1. Generalna hipoteza

Sigurnost saobraćaja u Kantonu Sarajevo uvjetovana je stepenom kvaliteta modernizacije sistema cestovne infrastrukture, upravljanja i održavanja uz funkcionalan normativno-pravni okvir koji je uvjetovan efikasnim sprovođenjem zakonskih propisa i promptnog djelovanja svih organa i institucija u BiH sa aspekta sigurnosti saobraćaja.

2.4.2. Izvedbena hipoteza I

Usklađivanje stanja saobraćajne infrastrukture sa trenutnim potrebama u smislu frekvencije saobraćaja i tehnološkim razvojem saobraćajnih sredstava će doprinijeti poboljšanju samog odvijanja i učestvovanja u saobraćaju, a samim time umanjiti i negativne posljedice i podići nivo saobraćajne sigurnosti.

2.4.3. Izvedbena hipoteza II

Uporedo sa unaprijeđenjem i poboljšanjem saobraćajne infrastrukture, uskladiti i zakonski i normativni okvir iz oblasti saobraćaja, jasno delegirati nadležnosti u svim segmentima te odrediti dužnosti i obaveze svih nadležnih institucija, kako bi se kroz preventivne i represivne mjere utvrdio način djelovanja svakog pojedinog subjekta što bi za cilj imalo bržu i efikasniju reakciju u svakom momentu.

Kroz sistem obrazovanja i upoznavanja sa problematikom, nastojati podići svijest i nivo saobraćajne kulture kod svih učesnika u saobraćaju u cilju savjesnijeg djelovanja kao prevencije saobraćajnih nezgoda.

2.5. Način istraživanja

Sama izrada ovog rada obuhvatit će sljedeće metode :

- Hipotetičko – deduktivna, koja je odabrana iz razloga što se raspolaže sa dovoljno preciznih i jasnih podataka iz prethodnih perioda, te će se na bazi iskustvenih analiza pokušati ukazati na stepen opasnosti, odnosno na stepen štetnih posljedica i nivo saobraćajne sigurnosti.

- Metoda analize i komparacije – prikazom podataka pojedinih perioda te njihovom usporedbom, kroz rad će biti prikazani statistički trendovi i njihova tendencija u posmatranom i obrađenom periodu, 2013-2018. godina
- Metoda sinteze vršit će se proučavanje predmeta istraživanja u cijelini za opisivanje, povezanosti i sistemskog ishoda podataka i informacija
- Metoda intervjuja – prikupljanje podataka kroz određeni upitnik.

Podaci koji će biti prikazani u ovom radu, podrazumijevat će podatke dobijene od nadležnih MUP-ova, BIHAMKA i drugih izvora te odgovori ispitanika dobiveni kroz popunjavanje upitnika sa pitanjima iz oblasti saobraćajnih propisa i saobraćajne sigurnosti.

2.6. *Društvena opravdanost istraživanja*

Društvena opravdanost – se ogleda u tome da se na bazi naučno dobivenih rezultata, kompletan saobraćajni sistem ustroji tako da bude u skladu sa realnim vremenom i sadašnjim potrebama. Da se kroz različito dobivene realne podatke otkriju „slabe tačke“ i definišu izazovi s kojima smo suočeni, te da se kroz sistem konkretnih mjera u svim sferama života sa akcentom na saobraćaj, negativne posljedice svedu na minimum i da se saobraćajna sigurnost dovede na nivo koji bi predstavljao prihvatljivu mjeru štete.

2.7. *Vremenski i prostorni okvir istraživanja*

Kroz rad će biti prezentirani i obrađeni podaci koji se odnose na period 2013-2018.godine.

Prostorno se odnosi na Kanton Sarajevo i njegove pripadajuće općine:

- Centar (Sarajevo),
- Novi Grad (Sarajevo),
- Stari Grad (Sarajevo),
- Novo Sarajevo (Sarajevo),
- Ilidža (Sarajevo),
- Trnovo (FBiH),
- Ilijaš,
- Vogošća,
- Hadžići.

PRVI DIO

1.1. STANJE SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA NA KANTONU SARAJEVO – KOMPARATIVNO - ANALITIČKI PRISTUP

1.2. *Definisanje osnovnih pojmova*

Na osnovu pokazatelja Svjetske zdravstvene organizaciji (WHO)¹⁴ u svijetu približno 3400 ljudi nastrada svaki dan u saobraćajnim nezgodama, što u prosjeku čini više od 1 200 000 ljudi godišnje. Naučnica Marija Ward je prva zabilježena žrtva saobraćajne nezgode bilo koje vrste, koja je nastradala kao putnik u vozilu, 1869 godine u Irskoj, dok je Bridgete Driscoll postala prvi pješak koji je nastradao u saobraćajnoj nezgodi, 1896. godine u u Londonu.

Hakkinen (1979), potencira kod definicije nezgoda tri najbitnija obilježja. Prvo, termin nezgoda obuhvata iznenadne i neočekivane događaje koji ne pripadaju planiranom lancu aktivnosti u bilo kojoj vrsti aktivnosti. Drugo, neželjeni događaj je uslovljen greškama u okolini ili tehničkim sredstvima ili neprilagođenim akcijama čovjeka, različito uslovljenim. Treće, veoma bitno, takvi događaji mogu dovesti do smrtnih slučajeva, povreda, materijalnih šteta, zastoja ili prekida normalnog funkcionisanja bilo kog sistema.¹⁵

Prije definisanja saobraćajne nezgode neophodno je definisati sam pojam nezgode, stoga su brojni autori dali svoje definicije:

„U lancu događaja od kojih je svaki planiran ili kontrolisan, pojavljuje se jedan neplaniran događaj koji je rezultat neke neprilagođene akcije od strane pojedinaca (različito uslovljen) koji može, ali ne mora, da rezultira nezgodom“ (Kerrich, 1951);

„Nezgodna je jedan iznenadni događaj, nagao i neočekivan, nebitan za situaciju, koja se karakteriše nedostatkom prilagođavanja ljudskog faktora svojoj okolini, izazvan mehaničkim

---

¹⁴ WHO - World Health Organization – Svjetska zdravstvena organizacija

¹⁵ Milošević, S., 1994., Teorije saobraćajnih nezgoda, Saobraćajni fakultet, Beograd, str. 7.

slučajem ili nenamjernim ponašanjem i koji izaziva povrede, štete ili još i prekid jedne operacije ili aktivnosti, ili, najzad, više efekata u isto vrijeme“ (Mertens, 1951.);

„Neplanirani događaj, čiji je rezultat uočljiva ozljeda.“ (WHO, 1957.)

U skladu sa Zakonom o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH saobraćajna nezgoda je događaj na putu ili koji je započet na putu, u kojem je učestvovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kojem je jedno ili više lica poginulo ili povrijeđeno ili je nastala materijalna šteta.

Sagledavajući aspekte obilježja saobraćajnih nezgoda uslove i elemente saobraćajne nezgode, na osnovu zakonskih propisa postoje saobraćajne nezgode sa obilježjem prekršaja kažnjive u skladu sa Zakonom o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH. U skladu sa Zakonom o prekršajima F BiH (Službeni glasnik FBiH 63/14) saobraćajne nezgode sa obilježjem krivičnog djela protiv sigurnosti javnog prometa propisane Krivičnim zakonom F BiH.

Osnovni faktori stanja sigurnosti u saobraćaju su čovjek, vozilo, put odnosno institucija i nadležnih organa prema stanju i opremljenosti puta i infrastrukture, kao i relevantne činjenice koje se odnose na gustoću i intenzitet saobraćaja, broj registrovanih vozila na području Kantona Sarajevo, broj stanovništva na određenim općinama, koji svakodnevno učestvuju u saobraćaju kao učesnici u saobraćaju, pješaci i sl., kao i učesnici u saobraćaju vozači odnosno njihovo ponašanje u saobraćaju u pogledu pridržavanja tokom učešća u saobraćaju i poštivanja saobraćajnih propisa u saobraćaju.

Sagledavajući segment stanja i izazova sigurnosti u saobraćaju možemo definisati osnovne pojmove:

- put je svaki javni put i nekategorisani put na kojem se obavlja saobraćaj;
- javni put je površina od općeg značaja za saobraćaj, koju svako može slobodno koristiti pod uvjetima određenim zakonom i koju je nadležni organ proglasio javnim putem, kao i ulice u naselju.
- nekategorisani put je površina koji se koristi za saobraćaj prema ma kom osnovu i koji je dostupan većem broju raznih korisnika (seoski, poljski i šumski put, putevi na nasipima za odbranu od poplava, prostori oko benzinskih pumpi, parkirališta i sl.);

- pješak je lice koje učestvuje u saobraćaju, a ne upravlja vozilom, niti se prevozi u vozilu ili na vozilu, lice koje vlastitom snagom gura ili vuče vozilo, ručna kolica, dječije prijevozno sredstvo, bicikl, moped ili pokretna kolica za nemoćna lica, lice u pokretnoj stolici za nemoćna lica koju pokreće vlastitom snagom ili snagom motora, ako se pri tome kreće brzinom čovječijeg hoda, kao i lice koje klizi klizaljkama, skijama, sankama ili se vozi na koturaljkama;
- vozilo je svako prijevozno sredstvo namijenjeno za kretanje po putu osim pokretnih stolica bez motora za nemoćna lica i dječijih prevoznih sredstava;¹⁶
- vozač je lice koje na putu upravlja vozilom.¹⁷

Obilježja nezgode primjenljiva su i na pojam „saobraćajna nezgoda“, gdje se pod tim pojmom podrazumijeva iznenadni ili neočekivani događaj, izazvan greškama, neadekvatnim reakcijama ili tehničkim sredstvima, što dovodi do povreda osoba, materijalne štete ili smrtnih slučajeva tokom saobraćajne nezgode.

Prema Zakonu o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH (ZOBS, 2005.) saobraćajna nezgoda definisana je na slijedeći način: „Saobraćajna nezgoda je nezgoda na putu u kojoj je učestvovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kojoj je jedno ili više lica poginulo ili povrijeđeno ili je izazvana materijalna šteta.“ (Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH, 2005.).

U vezi definisanja saobraćajnih nezgoda, sa aspekta sigurnosti saobraćaja, podrazumijeva proučavanje i razumijevanje izvora opasnosti i negativnih pojava u saobraćaju u cilju utvrđivanja metodologije za rješavanje pitanja sigurnosti ljudi i imovine u saobraćaju. Stoga, sigurnost cestovnog saobraćaja predstavlja naučnu disciplinu, koja primjenom naučne metodologije, prati, izučava i objašnjava negativne pojave koje ugrožavaju ljude i imovinu u saobraćaju, s posebnim osvrtom na saobraćajne nezgode, odnosno:

- pojavne oblike

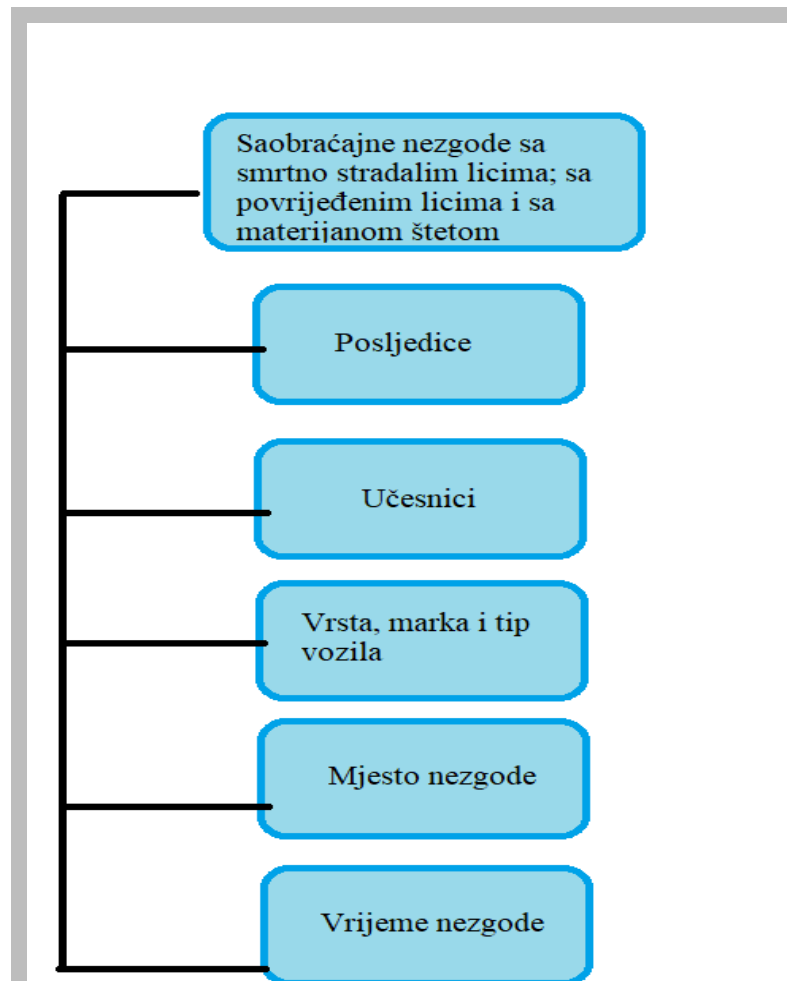
¹⁶ ZAKON O OSNOVIMA BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 6/2006, 75/2006 - ispr, 44/2007, 84/2009, 48/2010, 48/2010 - dr. zakon, 18/2013, 8/2017, 89/2017 i 9/2018).

¹⁷ ZAKON O OSNOVIMA BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 6/2006, 75/2006 - ispr, 44/2007, 84/2009, 48/2010, 48/2010 - dr. zakon, 18/2013, 8/2017, 89/2017 i 9/2018).

- uzroke
- uslove i druge faktore zbog kojih nastaju
- strategiju i taktiku sprječavanja saobraćajnih nezgoda i drugih negativnih pojava u saobraćaju

Negativne pojave u saobraćaju, a posebno saobraćajne nezgode, su različite i veoma kompleksne pojave, pa se zbog toga, za njihovu stručnu analizu uključuju različite discipline kao što su:

- kriminalistika,
- kriminologija,
- psihologija,
- sociologija,
- pravne discipline,
- tehničke discipline,
- medicina.

Slika 1. Struktura saobraćajnih nezgoda

1.3. *Bezbijednost saobraćaja*

Bezbijednost saobraćaja je naučna disciplina koja izučava međuzavisnost saobraćajnog i drugih procesa u društvu, sa jedne i štetnih posljedica saobraćaja, s druge strane. Izučava i pokušava otkriti zakonitosti nastanka štetnih posljedica saobraćaja, s ciljem optimizacije saobraćajnog procesa i smanjivanja štetnih posljedica. Bezbijednost saobraćaja pripada saobraćajnoj nauci. Bezbijednost saobraćaja nije nezavisna, niti izolovana naučna disciplina, ni u pogledu predmeta izučavanja, ni u pogledu metoda istraživanja. Ona se uveliko oslanja na dostignuća i znanja prirodnih, tehničkih i društvenih nauka. Bezbijednost saobraćaja je posebno povezana sa drugim naučnim disciplinama koje pripadaju saobraćajnoj nauci. Ona uveliko koristi dostignuća ostalih

naučnih disciplina saobraćajne nauke: organizacije saobraćaja, integralnog transporta, saobraćajne logistike, regulisanja saobraćaja, saobraćajne psihologije, saobraćajnog prava itd.¹⁸

Negativne pojave u saobraćaju, a posebno saobraćajne nezgode, su različite i veoma kompleksne pojave, pa se zbog toga, za njihovu stručnu analizu uključuju različite discipline kao što su: kriminalistika, kriminologija, psihologija, sociologija, pravne discipline, tehničke discipline, medicina i sl. Saobraćajne nezgode predstavljaju ozbiljan problem, naročito u slabo razvijenim zemljama kao što su Bosna i Hercegovina i zemlje regiona. Posljedice saobraćajnih nezgoda mogu biti nesagledive, pa se sve veći broj naučnih institucija i disciplina uključuje u proučavanje i analizu nastajanja saobraćajnih nezgoda u cilju prevencije saobraćajnih nezgoda. Da bi se postiglo i unaprijedilo stanje sigurnosti u saobraćaju, neophodno je precizno sagledati trenutno stanje i sve činjenice kao pojavu i uzrok nastanka saobraćajnih nezgoda i sveobuhvatnog stanja saobraćajne sigurnosti, te na osnovu rezultata sigurnosti saobraćaja tačno odrediti kako i gdje treba djelovati da bi se postiglo stanje sigurnosti.

Brzi razvoj cestovnog saobraćaja pored neprocjenjivih pozitivnih učinka, iskazao je svoje negativne posljedice, prvenstveno sa činjenicom većeg broja saobraćajnih nezgoda, a prvenstveno saobraćajnih nezgoda sa smrtno stradanim, odnosno ljudskim žrtvama, a nakon toga i materijalne štete predstavljaju samo jedan segment negativnih posljedica. Povećavanje broja registriranih automobila, povećava broj učesnika u saobraćaju te dovodi do opterećenosti puteva i saobraćajne infrastrukture, koje znatno utiču na kvalitet života građana, kao i na društveno ekonomski razvoj društva, te osjećaj sigurnosti svih građana Kantona Sarajevo. Ukupna dužina cestovne mreže u BiH je 24.796 km. Cijela mreža se može podijeliti prema sljedećoj kategorizaciji:

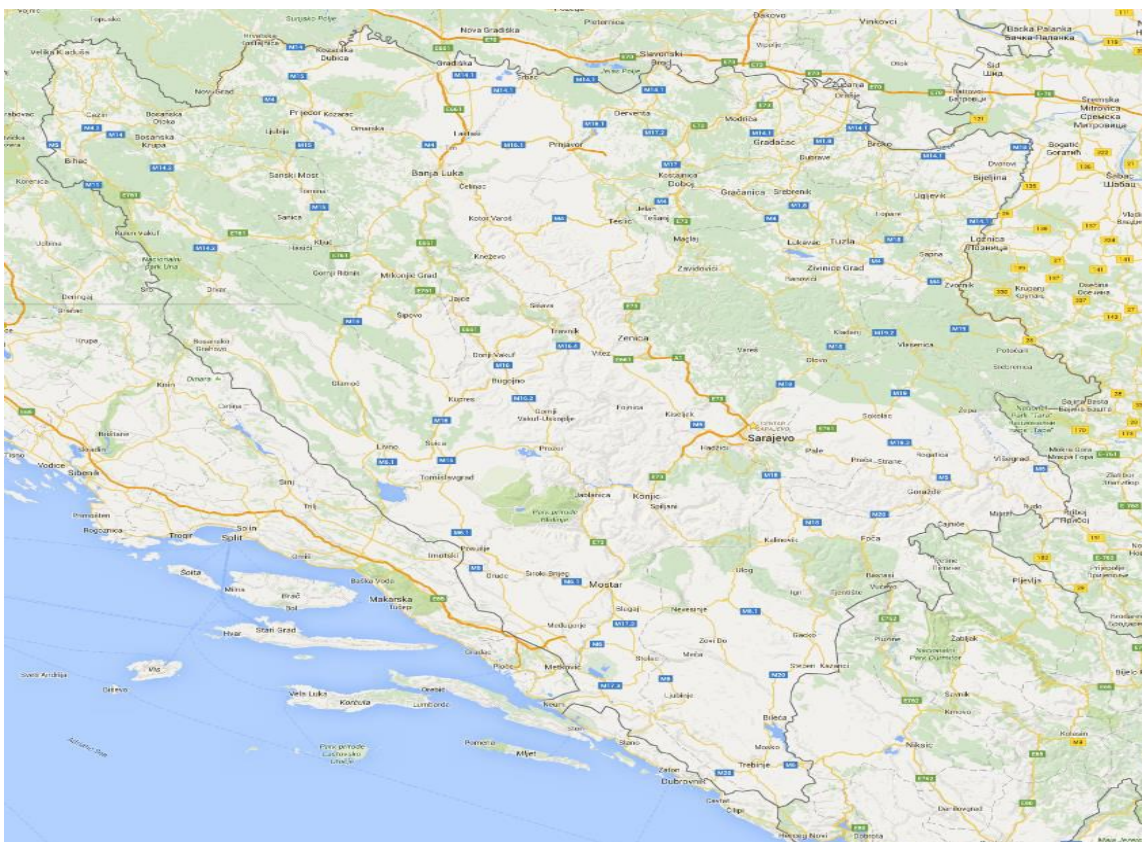
- 3.970 km Glavne/državne ceste (16,0%); od čega je 128,7 km klasificirano kao autoceste (120 km autoceste i 28,7 km ceste rezervirane za motorni promet)
- 4.611 km Sekundarne/regionalne ceste (18,6%)
- 14.200 km Ostale/lokalne ceste (57,3%)¹⁹

Pregled cijele mreže je predstavljen na sljedećoj mapi:

---

¹⁸ Tojagić, Dr. Miodrag, 2015, Bezbednost drumskog saobraćaja, Evropski Univerzitet, Brčko, str. 49

¹⁹ Okvirna strategija prometa Bosne i Hercegovine, 16.06.2019., www.mkt.gov.ba/aktivnosti/?id=5029

Slika 2. Mapa cestovne mreže u BiH (Okvirna strategija prometa Bosne i Hercegovine, 16.06.2019., www.mkt.gov.ba/aktivnosti/?id=5029)

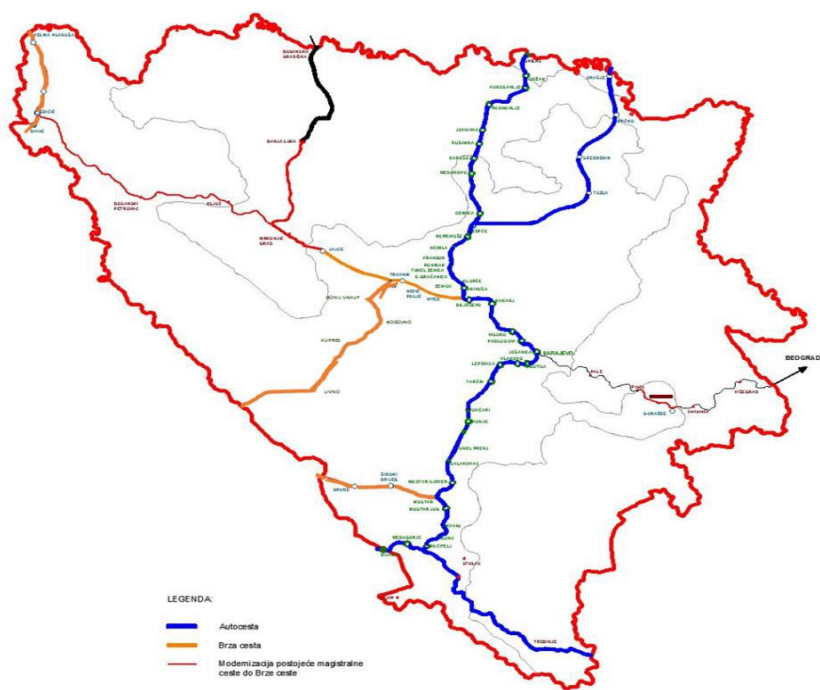
Postojeće ceste imaju sljedeće karakteristike:

- Ukupna dužina autoceste u upotrebi je 92 km
- Ukupna dužina cestovne mreže sa dvije trake je 4.684 km:
- Magistralna mreža sa dvije trake je duga 2.137 km
- Regionalna mreža sa dvije trake je duga 2.547 km

Glavna kritična pitanja

- Veliki broj magistralnih i regionalnih cesta zahtijevaju značajne intervencije
- Prometna uska grla u većim gradovima
- Kritični faktori na cestovnoj mreži: crne tačke, loša geometrija, nivo razvoja zemlje koji ne dozvoljava odgovarajuću rekonstrukciju

Sljedeća mapa prikazuje prioritetne projekte na mreži autocesta (plava) i brzih cesta (žuta), uključujući i projekat za modernizaciju magistralnih cesta do nivoa brzih cesta (crvena).

Slika 3. Posljednja službena karta autocesta i brzih cesta

Izvor: Obrada od strane konsultanta na osnovu informacija dobijenih od FMPiK i JP Autoceste, april 2016. godine (Okvirna strategija prometa Bosne i Hercegovine, 16.06.2019., www.mkt.gov.ba/aktivnosti/?id=5029)

1.4. Etiologija i fenomenologija saobraćajnih nezgoda

Riječ etiologija je grčkog porijekla. Nastala je kao složenica od riječi „aitia“ što u prevodu znači „uzrok, povod“ i riječi „logos“, što označava riječ ili govor. Etiologija je nauka o uzrocima nekog reda pojava.²⁰ Prema tome, etiologija saobraćajnih nezgoda se bavi izučavanjem saobraćajnih nezgoda, kao negativne pojave u saobraćaju. Tradicionalna selekcija uzroka saobraćajnih nesreća koju zastupaju Vodinelić i saradnici (1986, str. 4), Modly (1991, str. 7), Singer (1994, str. 458), Otašević i saradnici (2002, str. 97) i Ignjatović (2008, str. 164), bazirala se na trostepenoj podjeli uzroka čovjek – vozilo – put. S druge strane, savremeni pristup problemu koji zastupaju Lindov (2008, str. 43 – 279) i Lipovac (2008, str. 103 – 135), iskristalisao je još jedan element koji se nikako ne smije zanemariti, a to je okolina. Imajući u vidu rečeno, u daljnjem dijelu teksta pažnja će se usmjeriti na osnovnu analizu četiri osnovna faktora saobraćajnih nesreća: (1) faktor čovjek

²⁰ Klaić, B., 1989., Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod MH, Zagreb, str. 396.

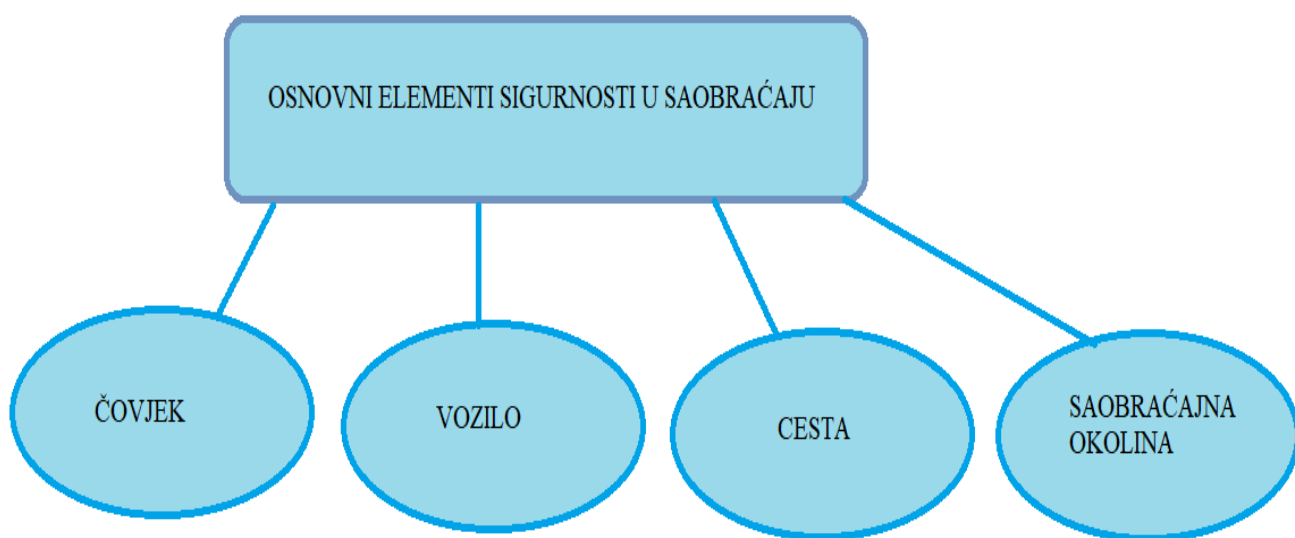

kao subjektivni faktor; (2) faktor put, (3) faktor vozilo; (4) faktor okolina. Treba reći da nijedan faktor ne dijeluje sam, već uglavnom u kombinaciji sa ostalim faktorima.²¹

Etiologija saobraćajnih nezgoda trebala bi da utvrdi: zašto dolazi do saobraćajnih nezgoda, koji uzroci utiču na nastanak saobraćajnih nezgoda, kakva je veza između uzroka, greške i posljedice, koji subjektivni nedostaci utiču na nastajanje saobraćajnih nezgoda, koji objektivni faktori doprinose nastanku saobraćajnih nezgoda.

Posmatrano na opštem planu, mnogobrojna istraživanja su nedvosmisleno pokazala da su saobraćajne nezgode, rezultat dejstva brojnih faktora koji najčešće simultano djeluju, a među kojima dominiraju ljudski faktori.²²

Elemente sigurnosti u cestovnom saobraćaju čine čovjek (vozač i pješak), vozilo, cesta i okolina. Svi pobrojani elementi sigurnosti u cestovnom saobraćaju mogu se analizirati kao i evidentirati propusti koji mogu da doprinesu smanjenju sigurnosti u saobraćaju.²³ Na slici 4. prikazani su osnovni elementi sigurnosti u saobraćaju.

Slika 4. Osnovni elementi sigurnosti u saobraćaju (Autor)

²¹ Bojanić, Nebojša, 2011., Uzroci saobraćajnih nesreća na putevima Kantona Sarajevo, Kriminalističke teme Časopis za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Godište XI, Broj 1-2, 2011. str. 21-55.

²² Milošević, S., 1994., Teorije saobraćajnih nezgoda, Saobraćajni fakultet, Beograd, str.12.

²³ Lindov, O., 2008., Sigurnost u cestovnom saobraćaju“, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Sarajevo, 2008.

Na ponašanje čovjeka kao učesnika u saobraćaju utiču brojni faktori:

- alkohol,
- umor,
- bolest,
- nedovoljno znanje,
- lijekovi,
- struktura ličnosti vozača,
- motivi, navike, shvatanja i dr.

Tehnička neispravnost vozila, neispravnost uređaja za upravljanje i kočenje, te neispravnost drugih uređaja na vozilu bitno utiče na sigurnost saobraćaja. Pod cestom, kao elementom koji utiče na sigurnost u saobraćaju, podrazumijevaju se nedostaci na cesti, signalizaciji i opremi i drugi nedostaci na cesti. Pod faktorima okoline, kao elementa sigurnosti, misli se na vremenske uvjete (magla, kiša, snijeg, led) te ostale uzroke, uslove i faktore okoline.

U strukturi saobraćajnih nezgoda, a prema statističkim podacima, ustanovljeno je da oko 65 – 75 % slučajeva saobraćajne nezgode su izazvane zbog nepravilnog postupanja čovjeka (vozač ili pješak), 10 do 25 % zbog neodgovarajućeg stanja ceste, te oko 5 – 10 % zbog tehničke neispravnosti vozila.²⁴ Za uspješno sprječavanje saobraćajnih nezgoda, potrebno je prije svega utvrditi uzroke, uslove, povode i faktore koji dovode do saobraćajnih nezgoda.

Elementi etiologije saobraćajnih nezgoda uključuju:

- uzrok – osnovni preduslov za nastajanje saobraćajne nezgode;
- uslovi – oni olakšavaju dejstvo uzroka i oni mogu biti prirodni, društveni i tehnički;
- povodi – spoljni uticaji koji utiču na ponašanje (žurba, nagovor, stav o nečemu i sl.);
- faktori koji hrane uzroke – ogroman broj faktora koji pružaju podršku uzrocima.

Uzroci saobraćajnih nezgoda mogu se podijeliti na: objektivne i subjektivne. U objektivne faktore saobraćajnih nezgoda spadaju:

- Tehnički – odnose se na vozilo, put i opremu.
- Prirodni – podrazumijevaju klimatske i geografske uslove.

---

²⁴ Lindov, O., 2012., Saobraćajna kultura, Fakultet za saobraćaj i komunikacije i Pedagoški fakultet, Sarajevo, str. 315.

- Društveni – odnose se na nivo razvoja, historijske uslove, odnos društva, prisustvo savremenih dostignuća i nivo obrazovanja.

U subjektivne faktore saobraćajnih nezgoda ubraja se ličnost čovjeka, odnosno ponašanje vozača, i pješaka kao učesnika u saobraćaju.

Kako bi se utvrdili uzroci saobraćajnih nezgoda, potrebno je uključiti veliki broj naučnih disciplina, jer utvrđivanje uzroka saobraćajnih nezgoda predstavlja veoma delikatan i složen proces, budući da su rijetke saobraćajne nezgode koje su posljedica samo jednog uzroka. Najčešće do nastanka saobraćajnih nezgoda dovodi veliki broj, međusobno isprepletenih i istovremenih objektivnih i subjektivnih faktora.

Složenost pomenutih faktora se ogleda u slijedećem:

- postoje velike razlike u direktnosti i snazi uticaja na nastanak saobraćajne nezgode;
- struktura faktora se stalno mijenja;
- velika je heterogenost po broju, vrsti, porijeklu i vremenu nastanka;
- postoje razlike po dužini trajanja;
- postoje razlike po karakteru i uticaju na neke učesnike, put, vozila, region i sl.

Fenomenologija saobraćajnih nezgoda (fenomenologija - grč. nauka o pojavama, znanost nezavisna od iskustava, opisivanje i analiziranje pojava u nekom određenom području)²⁵ je nauka koja se bavi opisivanjem i izučavanjem pojavnih oblika saobraćajnih nezgoda, odnosno načina na koji je došlo do saobraćajne nezgode.

Tu se podrazumijevaju greške u saobraćaju koje su dovele do konkretne saobraćajne nezgode:

- nepropisno preticanje,
- neprilagođena brzina,
- neustupanje prvenstva prolaza,
- slijetanje s puta,
- nepravilno skretanje i okretanje,
- nepropisno prestrojavanje,
- nepropisno mimoilaženje,
- nepropisno obilaženje,

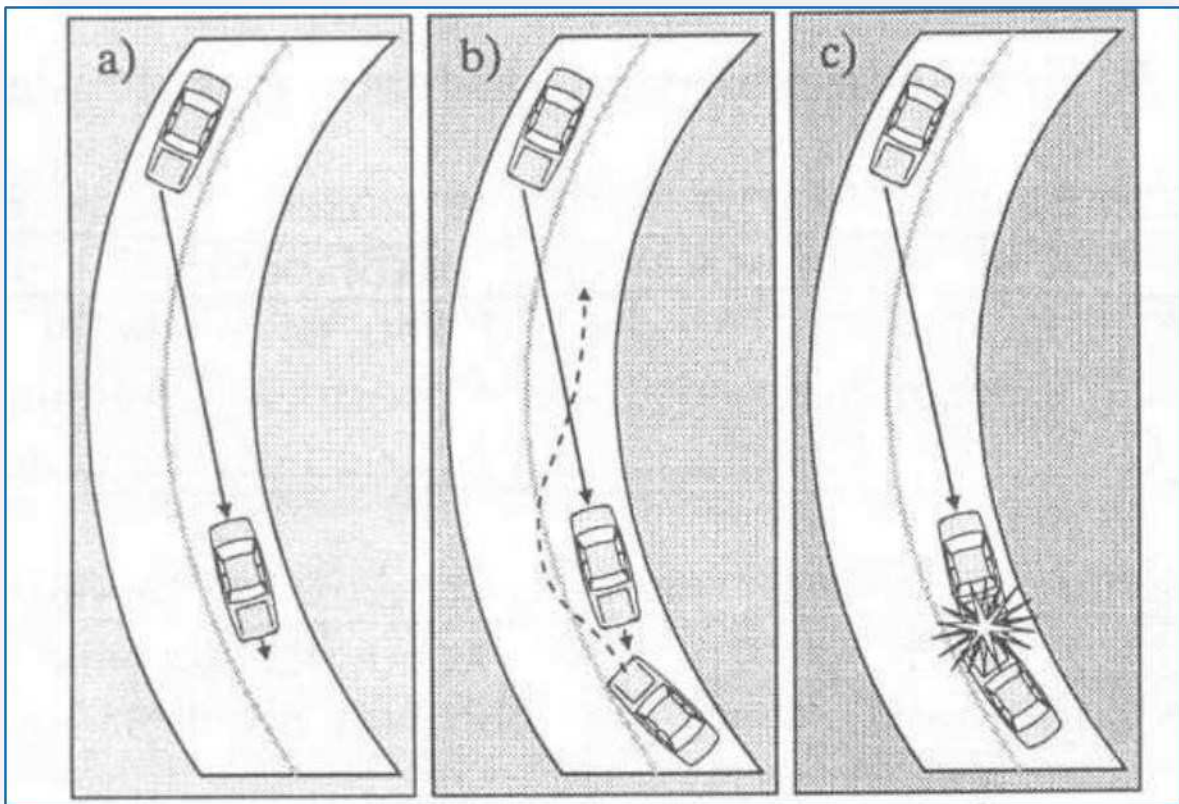
---

²⁵ Klaić, B., 1989., Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod MH, Zagreb, str. 419.

- neodržavanje dovoljnog odstojanja između vozila,
- druge greške vozača, greške pješaka, greške putnika i dr.

Nije nužno da će svaka greška završiti saobraćajnom nezgodom, već može izazvati apstraktnu opasnost, konkretnu opasnost ili saobraćajnu nezgodu, već na neki od navedenih načina:

- Apstraktna opasnost,
- Konkretna opasnost ili
- Saobraćajna nezgoda, što je prikazano na slici 5.

Slika 5. Ilustracija mogućih događaja izazvanih greškom u saobraćaju (Fenomenologija i etiologija saobraćajnih nezgoda, <http://vtsnis.edu.rs>)

Posljedica se definiše kao rezultat nesreće, izražena kvalitativno i kvantitativno. Posljedice saobraćajnih nezgoda, mogu se klasifikovati u tri osnovne grupe:

- saobraćajne nezgode sa poginulim licima;

- saobraćajne nezgode sa povrijeđenim licima i
- saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom.

Stručne analize saobraćajnih nezgoda ukazale su da su uzroci saobraćajnih nezgoda sa težim posljedicama, uglavnom:

- preticanje i obilaženje vozila prelaskom u suprotnu saobraćajnu traku, nepažnja; izostanak adekvatne radnje i reakcije vozača (nedovoljno usporenje i izostanak intenzivnog usporenja ili naglo usporenje, pravovremeno izmicanje u lijevo ili desno ili ne poduzimanje izmicanja uopšte, nagli potezi volanom sl.);
- greške pješaka (neopreznost, prelazak ceste na nedozvoljenim mjestima, pretrčavanje i sl.);
- uticaj alkohola na vozača;
- tehnička neispravnost vozila;
- uticaj brzine (nedopuštena, neprilagođena, neadekvatna, nesigurna);
- uticaj alkohola na pješaka;
- oštećenja na kolovozu;
- greške bicikliste i motocikliste (neopreznost, naglo skretanje i sl.);
- nepravilno parkiranje, skretanje, sječenje krivina i dr.

Posljedice saobraćajnih nezgoda mogu biti nesagledive, pa se sve veći broj naučnih institucija i disciplina uključuje u proučavanje i analizu samih uzroka u cilju prevencije saobraćajnih nezgoda i ublažavanja njihovih posljedica.

Nepropisna brzina i brzina neprilagođena uslovima na putevima su jedan od najčešćih uzročnika izazivanja saobraćajnih nezgoda (oko 32,7%). Slijede nezgode koje su rezultat radnji vozilom u saobraćaju, zatim saobraćajne nezgode nastale pod uticajem alkohola i drugih opojnih sredstava, te ostali uzroci koji podrazumijevaju nepoštivanje saobraćajne signalizacije, nepovoljne uslove na putu itd. Među pogreškama vozača u gradskim uslovima saobraćaja treba izdvojiti i vožnju na nedovoljnoj udaljenosti – odstojanju između vozila.²⁶

---

²⁶BIHAMK, 18.06.2019., <https://bihamk.ba/bs/vijesti/informacija-o-saobracajnim-nezgodama-njihovim-uzrocima>

DRUGI DIO

2. VREDNOVANJE SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA I ANALIZA OPĆEG STANJA SIGURNOSTI U SAOBRAĆAJU U BOSNI I HERCEGOVINI

2.1. *Vrednovanje sigurnosti saobraćaja i stepen ugroženosti*

Da bi se postiglo željeno stanje sigurnosti u saobraćaju, neophodno je potpuno sagledati trenutno stanje, te na osnovu rezultata vrednovanja sigurnosti saobraćaja tačno odrediti kako i gdje treba ulagati da bi se postiglo željeno stanje sigurnosti. Detaljna i uporedna analiza saobraćajnih nezgoda predstavlja najpouzdanije sredstvo za ocjenu nivoa sigurnosti saobraćaja. Vrednovanje sigurnosti saobraćaja vrši se utvrđivanjem:

- stepena ugroženosti – rizika u saobraćaju
- stope saobraćajnih nezgoda
- težine saobraćajnih nezgoda
- cijene saobraćajnih nezgoda.

Sigurnost u saobraćaju nije mjerljiva, pa se za mjerenje koristi stepen ugroženosti koji se određuje nivoom rizika u saobraćaju. Stepem ugroženosti zavisi od mogućnosti, odnosno, vjerovatnoće da nastane nezgoda. Da bi se utvrdio stepen ugroženosti (rizika) u saobraćaju, neophodno je izvršiti analize koje obuhvataju saobraćajne nezgode i njihove posljedice u odnosu na:

- ❖ broj stanovnika (javni rizik),
- ❖ broj registrovanih vozila (saobraćajni rizik),
- ❖ pređeni put,

- ❖ dužinu putne mreže.

Poređenje određenih događaja, može se vršiti pomoću izmjeritelja koji predstavljaju određene matematičke pokazatelje. Sigurnost u saobraćaju može se izraziti pomoću apsolutnih i relativnih pokazatelja, gdje apsolutni pokazatelji pružaju opću sliku ugroženosti ljudi i materijalnih dobara, dok relativni predstavljaju polaznu osnovu za poduzimanje mjera sigurnosti u saobraćaju. Pod praćenjem izmjeritelja sigurnosti u saobraćaju i dešavanja saobraćajnih nezgoda, podrazumijeva se slijedeće: identifikacija, razvrstavanje i analitička obrada podataka o saobraćajnim nezgodama; donošenje zaključaka o svim okolnostima koje su prouzrokovale saobraćajnu nezgodu i pružanje podataka svim zainteresovanim korisnicima.

U relativne izmjeritelje stepena sigurnosti u saobraćaju najčešće se ubrajaju slijedeći pokazatelji²⁷:

- ❖ stepen izloženosti opasnosti učesnika u saobraćaju,
- ❖ izmjeritelji učestalosti,
- ❖ izmjeritelji gustine,
- ❖ izmjeritelji razmještenosti i
- ❖ izmjeritelji posljedice.

Osim relativnih pokazatelja postoje i apsolutni gdje spadaju:

- ❖ broj i struktura saobraćajnih nezgoda,
- ❖ broj i struktura nastradalih u saobraćajnim nezgodama,
- ❖ visina materijalne štete itd.

Da bi se izvršila kompleksna analiza stanja sigurnosti u saobraćaju na nekom području, moraju se poznavati slijedeći parametri²⁸:

- ❖ kretanje ukupnog broja zabilježenih saobraćajnih nezgoda,
- ❖ prisutni trendovi u događanju saobraćajnih nezgoda,
- ❖ broj registrovanih motornih vozila na određenom području,

---

²⁷ Lindov, O., 2012., Saobraćajna kultura, Fakultet za saobraćaj i komunikacije i Pedagoški fakultet, Sarajevo, str. 321.

²⁸ Lindov, O., 2012., Saobraćajna kultura, Fakultet za saobraćaj i komunikacije i Pedagoški fakultet, Sarajevo, str. 322.

- ❖ broj putničkih automobila,
- ❖ broj stanovnika po jednom motornom vozilu,
- ❖ broj vozača motornih vozila,
- ❖ ukupan broj saobraćajnih nezgoda na posmatranom području,
- ❖ ukupna visina materijalne štete u saobraćajnim nezgodama,
- ❖ ukupan broj povrijeđenih osoba u saobraćajnim nezgodama,
- ❖ broj poginulih osoba u saobraćajnim nezgodama,
- ❖ broj saobraćajnih nezgoda na svakih 100 km puta,
- ❖ broj registrovanih vozila na svakih 100 km puta,
- ❖ broj poginulih osoba u saobraćajnim nezgodama na 1.000 registrovanih vozila,
- ❖ broj povrijeđenih osoba u saobraćajnim nezgodama na 1.000 registrovanih vozila,
- ❖ broj poginulih osoba u saobraćajnim nezgodama na 100.000 stanovnika i
- ❖ broj povrijeđenih osoba u saobraćajnim nezgodama na 100.000 stanovnika.

2.2. *Analiza općeg stanja sigurnosti saobraćaja u Bosni i Hercegovini – Kanton Sarajevo*

Zakonom o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo uređuje se organizacija i upravljanje saobraćaja na području Kantona Sarajevo, osnivanje, rad i nadležnosti Vijeća za sigurnost saobraćaja na cestama u Kantonu Sarajevo, osnivanje Sektora za sigurnost saobraćaja, izrada strateških dokumenata, finansiranje i praćenje sigurnosti saobraćaja, saobraćajna signalizacija i oprema ceste, dubinska analiza saobraćajnih nezgoda, identifikacija i sanacija opasnih mjesta na cestama, saobraćajna pravila, posebne mjere sigurnosti, obaveze u slučaju saobraćajne nezgode, organizovanje sportskih i drugih priredbi na cestama, nadzor i kaznene odredbe. Kantonalni organi uprave i institucije nadležne i odgovorne za stanje sigurnosti saobraćaja su: Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo, javna preduzeća kojima je povjereno upravljanje cestovnom mrežom, te drugi organi koji učestvuju u sistemu sigurnosti saobraćaja na cestama u Kantonu Sarajevo .

Jedinice lokalne samouprave na cestama u svojoj nadležnosti organizuju i vrše tehničku regulaciju saobraćaja uz prethodnu saglasnost Ministarstva, kao i kontrolu stanja i održavanja cesta kojima upravljaju, objekata, saobraćajne signalizacije i opreme ceste na način da se osigura bezbjedno i nesmetano odvijanje saobraćaja, da otklanjaju sve nedostatke usljed kojih na nekim mjestima dolazi do saobraćajnih nezgoda i druge poslove propisane zakonom. Ministarstvo daje saobraćajnu saglasnost ili mišljenje na plansku dokumentaciju.²⁹

Sistem upravljanja sigurnosti saobraćaja Bosna i Hercegovina još uvijek nije u potpunosti realizovala. Iako u načelu prihvata opciju da se može upravljati stanjem sigurnosti saobraćaja, država nedovoljno koordinira i ne finansira istraživanja iz oblasti sigurnosti u saobraćaju. Postojanje različitih institucija sa podijeljenom nadležnosti u oblasti sigurnosti cestovnog saobraćaja što otežava prikupljanje podataka, svakako utiče na tačnost prezentiranih podataka. Uzimajući u razmatranje dostupne statističke podatke o broju saobraćajnih nezgoda na području Bosne i Hercegovine, dolazi se do zaključka da je potrebno što ozbiljnije pozabaviti se postojećom problematikom u cilju poduzimanja adekvatnih preventivnih mjera. Na nezadovoljavajuće stanje sigurnosti saobraćaja na području Bosne i Hercegovine, pored subjektivnog faktora sigurnosti u saobraćaju, u mnogome utiče:

- ❖ starost vozila,
- ❖ dotrajala cestovna infrastruktura,
- ❖ neuvezanost sistema tehničkih pregleda vozila BiH,
- ❖ zapostavljen preventivno-vaspitni rad,
- ❖ nedovoljna kontrola saobraćaja svih faktora sigurnosti u saobraćaju,
- ❖ nedostatak površina za mirujući saobraćaj, i dr.³⁰

Prema informacijama Bosanskohercegovačkog auto- moto kluba (skr. - BIHAMK), a u skladu sa prikupljenim statističkim podacima od nadležnih institucija (MUP FBiH, MUP Republike Srpske, MUP Brčko Distrikta, MUP kantona), na bosanskohercegovačkim cestama u 2014. godini dogodilo se ukupno 36.225 saobraćajnih nezgoda, od kojih je zabilježeno 7.106 saobraćajnih nezgoda sa poginulim i povrijeđenim licima, te 29.754 saobraćajne nezgode

---

²⁹ Zakon o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo ("Sl. novine Kantona Sarajevo", br. 30/2017 i 46/2017)

³⁰ Lindov O., Omerhodžić, A., Džaferović, S., 2010., Strategija smanjenja broja saobraćajnih nezgoda na cestama, Naučno - stručni rad, Međunarodna konferencija o upravljanju cestovnom infrastrukturom sa aspekta bezbjednosti, Sarajevo, str.2.

sa materijalnom štetom. U saobraćajnim nezgodama u Bosni i Hercegovini je u 2014. godini život izgubilo 297 lica, dok je 10.067 lica zadobilo teže ili lakše tjelesne povrede.³¹

U skladu sa prikupljenim statističkim podacima od nadležnih institucija (FMUP, MUP RS, MUP Brčko Distrikta, MUP kantona), na bosanskohercegovačkim putevima u 2015. godini dogodilo se ukupno 38.659 saobraćajnih nezgoda od kojih je zabilježeno 7.627 saobraćajnih nezgoda sa poginulim i povrijeđenim licima, te 31.032 saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom. U saobraćajnim nezgodama u Bosni i Hercegovini život je izgubilo 341 lice, dok je 9.864 lica zadobilo teže ili lakše tjelesne povrede.

Prema prikupljenim statističkim podacima od nadležnih institucija (FMUP, MUP RS, MUP Brčko Distrikta, MUP kantona), na bosanskohercegovačkim putevima u 2016. godini dogodilo se ukupno 39.543 saobraćajne nezgode od kojih je zabilježeno 7.716 saobraćajnih nezgoda sa poginulim i povrijeđenim licima, te 31.827 saobraćajnih nezgoda sa materijalnom štetom. U saobraćajnim nezgodama u Bosni i Hercegovini život je izgubilo 321 lice, dok je 11.188 lica zadobilo teže ili lakše tjelesne povrede.

U 2017. godini dogodilo se ukupno 37.628 saobraćajnih nezgoda od kojih je zabilježeno 7.135 saobraćajnih nezgoda sa poginulim i povrijeđenim licima, te 30.493 saobraćajnih nezgoda sa materijalnom štetom. U saobraćajnim nezgodama u Bosni i Hercegovini život je izgubilo 298 lica, dok je 10.229 lica zadobilo teže ili lakše tjelesne povrede.³² U tabeli 1. dat je detaljan prikaz ukupnog broja saobraćajnih nezgoda u BiH i Distriktu Brčko za period 2014.- 2017.godina.

---

³¹ BIHAMK, 2015., Informacija o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama u Bosni i Hercegovini u 2014. godini, Bosanskohercegovački auto – moto klub, Sarajevo, str.2.

³² BIHAMK, 2018., Informacija o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama u Bosni i Hercegovini u 2017. godini, Bosanskohercegovački auto – moto klub, Sarajevo, str.3.

PODRUČJE	UKUPAN BROJ SAOBRAĆAJNIH/PROMETNIH NEZGODA(SN)				BROJ SN SA POGINULIM/POVRIJEĐENIM/OZL. LICIMA/OSOBAAMA				BROJ SN SA MATERIJALNOM ŠTETOM			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
FEDERACIJA BIH	27.210	28.960	29.477	27.689	4.834	5.084	5.150	4.731	23.011	23.876	24.227	22.958
REPUBLIKA SRPSKA	8.581	9.295	9.783	9.637	2.162	2.396	2.439	2.244	6.419	6.899	7.344	7.393
BRČKO DISTRIKT	434	404	283	302	110	147	127	160	324	257	156	142
UKUPNO	36.225	38.659	39.543	37.628	7.106	7.627	7.716	7.135	29.754	31.032	31.827	30.493

Tabela 1. Pregled saobraćajnih nezgoda u BiH za period 2014 – 2017. godine (BIHAMK, Informacije o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama u Bosni i Hercegovini, April 2018. godine, str. 3.)

Tokom 2014. godine registrovano je 500 saobraćajnih nezgoda više u odnosu na 2013. godinu, što izraženo u postocima ukazuje na povećanje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda za 1,40%. Također, broj saobraćajnih nezgoda sa poginulim i povrijeđenim licima je povećan za 158 saobraćajnih nezgoda, odnosno za 3,37%. U 2014. godini zabilježeno je, u odnosu na 2013. godinu, 937 saobraćajnih nezgoda sa materijalnom štetom. Izraženo u postocima, to znači povećanje za 3,25%. Uzimajući u obzir naprijed navedene činjenice, dolazi se do zaključka da je trend povećanja ukupnog broja saobraćajnih nezgoda započet 2013. godine i nastavljen u prethodnoj 2014. godini. To znači da se na području BiH, tokom 2014. godine, dnevno događalo u prosjeku više od 99 saobraćajnih nezgoda, od toga, više od 19 saobraćajnih nezgoda sa poginulim ili povrijeđenim licima.

U tabeli 2. dat je prikaz ukupnog broja saobraćajnih nezgoda za područje Kantona Sarajevo, razvrstane prema posljedicama saobraćajne nezgode. Na osnovu izvršene analize broja saobraćajnih nezgoda, nastalih posljedica na području Kantona Sarajevo u skladu sa izvještajima o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za period 2015, 2016, 2017 i 2018 period (Januar-Novembar) konstatovani su sljedeći pokazatelji.

	2015	2016	2017	2018	ukupan broj
UKUPAN BROJ SAOBRAĆAJNIH NEZGODA	11475	11367	10438	9258	42 538
saobraćajne nezgode sa nastradalim licima	900	901	786	805	3 392
saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom	10575	10466	9652	8453	39 146
POGINULO LICA	15	21	14	17	67
Vozači	08	11	04	07	30
Putnici	00	02	03	04	09
Pješaci	07	08	07	06	28
POVRJEĐENO LICA	1206	1219	1035	1012	4 472
Vozači	544	546	484	478	2 052
Putnici	402	382	340	325	1 449
Pješaci	260	291	211	209	971

Tabela 2. Ukupan broj saobraćajnih nesreća na području Kantona Sarajevo (Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo -

<https://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-uprave-policije-mup-ks>)

Također na osnovu izvršene analize uzroka saobraćajnih nezgoda i ugrožavanja sigurnosti saobraćaja na području Kantona Sarajevo u skladu sa izvještajima o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za period 2015, 2016, 2017 i 2018 konstatovani su sljedeći pokazatelji kao uzročnici saobraćajnih nezgoda, što je prikazano u tabeli 3.

Broj saobraćajnih nezgoda prema uzrocima i nastalim posljedicama	2015	2016	2017	2018 Jan- Nov.	ukupan broj
neprilagođena brzina	1798	1633	1496	1215	6142
poginulo lica	08	05	04	03	20
povrijeđeno lica	478	386	349	335	1548
uticaj alkohola	151	145	113	92	501
poginulo lica	02	01	00	00	03
povrijeđeno lica	68	40	25	38	171
uticaj opojnih droga	05	02	01	00	08
poginulo lica	01	00	00	00	01
povrijeđeno lica	03	04	00	00	07
kategorija ostalih	9515	9554	8805	7181	35055
poginulo lica	04	15	10	12	41
povrijeđeno lica	657	789	660	576	2682
uređaji za upravljanje	01	00	00	00	01
oštećenje puta	00	01	01	01	03
klizav kolovoz	00	31	20	00	51
odron na putu	00	01	02	00	03
neispravni uređaji za zaustavljenje	03	00	00	00	03
neipravan pneumatik	02	00	00	00	02

Tabela 3. Uzročnici saobraćajnih nezgoda (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo - <https://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-uprave-policije-mup-ks>)

- neprilagođena brzina 6142 saobraćajnih nezgoda od čega je 20 lica poginulo a 1587 povrijeđeno,
- uticaj alkohola 501 saobraćajnih nezgoda od čega je 03 lica poginulo a 171 povrijeđeno,
- uticaj opojnih droga 08 saobraćajnih nezgoda od čega je 01 lice poginulo a 07 povrijeđeno,
- neispravni uređaji za zaustavljenje 03 saobraćajne nezgode, bez nastradalih lica,

- uređaji za upravljanje 01 saobraćajna nezgoda, bez nastradalih lica,
- neispravni pneumatici 02 saobraćajne nezgode, bez nastradalih lica,
- oštećenje puta 03 saobraćajne nezgoda, bez nastradalih lica,
- klizav kolovoz 51 saobraćajnih nezgoda, bez nastradalih lica,
- odron na putu 03 saobraćajne nezgoda, bez nastradalih lica,
- kategorija ostalih 35055 saobraćajne nezgode od čega je 41 lica poginulo a 2682 lica povrijeđeno.

Na osnovu ukupne komparacije perioda 2015-Novembar 2018 godine, utvrđeno je da je najveći broj saobraćajnih nezgoda evidentiran u kategoriju ostalih te da je ujedno u takvim saobraćajnim nezgodama na osnovu statističkih pokazatelja najveći broj poginulih i povrijeđenih lica.

Odmah slijedi uzrok saobraćajnih nezgoda neprilagođena brzina vozača uslovima i stanju na kolovozu i drugim saobraćajnim uslovima, gdje takođe ima navedeni broj poginulih i povrijeđenih lica.

Upravljanje pod uticajem alkohola gdje je takođe evidentan gore navedeni broj poginulih i povrijeđenih lica u saobraćajnim nezgodama,

Uticaj opojnih droga je na osnovu statističkih pokazatelja na posljednjem mjestu po broju saobraćajnih nezgoda i sa ishodom poginulih i povrijeđenih osoba.

Činjenice dobijene na osnovu statističkih pokazatelja izvještaja o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za navedeni period se odražavaju sa podacima u kojima nema evidentiranih poginulih i povrijeđenih lica a kao uzročnici takvih saobraćajnih nezgoda su neispravnost uređaja za zaustavljanje, neispravnost uređaja za upravljanje, neispravnost pneumatika, oštećenje i odron na putu te klizav kolovoz i dr.

Na osnovu analiza formulisali smo prijedloge za provođenje strategije sigurnosti saobraćaja sa aspekta ugroženosti sigurnosti u saobraćaju sa detaljnim analizama i pokazateljima:

1. Izdirefincirati mjesta, puteve i lokalitete, gdje osobe ginu ili budo povrijeđene, uzeti u obzir poginule i povrijeđene osobe prema kategoriji puta, broj poginulih i povrijeđenih lica po kategoriji učesnika: vozač, pješak, putnik kao i činjenice odgovornosti uzročnika saobraćajnih nezgoda

2. Kategorije: vozila, biciklisti, motociklisti i ostalo,

3. Kategorije, po načinu nastanka i vrsti saobraćajnih nezgoda sa akcentom na saobraćajne nezgode sa poginulim i povrijeđenim osobama i drugim nezgodama u kojima su učestvovala jedno vozilo, pješak-vozilo, te način i mjesto nastanka saobraćajnih nezgoda: direktno bočni sudar, raskrsnica, nepropisno preticanje, udar sa zadnje strane i ostalo.

U okviru planskih aktivnosti na osnovu sveobuhvatne analize sigurnosti u saobraćaju, definisati i odrediti prioritete:

1. Smanjenje smrtnosti i saobraćajnih nezgoda sa povrijeđenim licima,

2. Siguran i učinkovit cestovni saobraćaj u segmentu sigurnosti saobraćaja,

3. Smanjenje prekomjerne brzine, upravljanje pod dejstvom alkohola kao uzroka saobraćajnih nezgoda i drugih nedozvoljenih radnji u skladu sa zakonskim propisima,

4. Povećanje stope pridržavanja učesnika u saobraćaju zakonskih propisa sa fokusom na radnje koje su okarektiraesane kao uzročnici saobraćajnih nezgoda odnosno sveobuhvatne sigurnosti u saobraćaju,

5. Podizati svijest i znanje o sigurnosti u saobraćaju kako bi se smanjio broj poginulih i povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama, kao i podizanje opće svijesti i obrazovanja o cestovnoj sigurnosti.

Sigurnost u saobraćaju zahtjeva jedan sveobuhvatan sistem upravljanja uključujući sve relevantne insitucije i organe u BiH u skladu sa nadležnostima vezano za mehanizme sigurnosti u saobraćaju. Kroz analizu obuhvatiti sljedeće podatke:

- broj registrovanih m/v u Kantonu Sarajevo sa starosnom strukturom,
- približan broj vozila, intenzitet saobraćaja kroz Kanton Sarajevo,
- stanje puteva i saobraćajne infrastrukture
- pokazatelje o frekfenciji pješaka u saobraćaju, sa činjenicom broja stanovnika u KS, kao i elemente intenziteta u segmentu učesnika u saobraćaju posjetilaca gradu - Kantonu Sarajevo.

Određene segmente djelovanja usmjeriti na saobraćajnu signalizaciju i poboljšanje infrastrukture, na tehničku ispravnost vozila, starosnu strukturu vozila, kontrola i sankcionisanje višestrukih povratnika u činjenju najtežih prekršaja i drugih protivzakonitih radnji, sa iznalaženjem mogućnosti u skladu sa zakonskom regulativom strožeg kažnjavanja u pogledu dosljednog sprovođenja odgovornosti u vezi sa višestrukim povratnicima kako prekršaja tako i krivičnih djela iz oblasti sigurnosti javnog prometa KZ F BiH. Iznalaženje efikasnog sprovođenja adekvatnog funkcionisanja u dijelu izrečene pravosnažne odgovornosti prekršilaca sigurnosti u saobraćaju, blagovremeno poduzimanje zakonskih mjera, koje će imati efikasnost u djelovanju i način koji će uticati na prekršioce kao i prevencija na cjelokupnu društvenu zajednicu u BiH, odnosno na populaciju učesnika u saobraćaju s ciljem pridržavanja zakonskih propisa, koji se odnosi na sistem sprovođenja svih izrečenih sankcija prekršiocima, oduzimanje sredstava izvršenja prekršaja (da se ne dolazi u situaciju da nastupaju apsolutne zastare brisanje sankcija iz RNK), a koje će u krajnjoj mjeri imati za cilj osnažiti implementaciju shvatanja značaja uloge vozača, pješaka i drugih učesnika u saobraćaju koje će doprinijeti stvaranju bolje sigurnosti u saobraćaju u Kantonu Sarajevo kao i zaštitu života ljudi i imovine odnosno smanjiti broj smrtno stradalih i povrijeđenih osoba u saobraćajnim nezgodama.

U vezi ostvarivanja cilja saobraćajne sigurnosti važno je postaviti ambiciozne i relane ciljeve sa segmentom maksimalnog zalaganja svih relevantnih institucija i organa u dijelu nadležnosti saobraćajne sigurnosti u Kantonu Sarajevo, koji će pored rada policijskih službenika Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo, koji vrše poslove i zadatke u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima, blagovremeno poduzimati sve mjere i radnje na poboljšanju cjelokupone sigurnosti u saobraćaju.

Uzimajući u obzir dostupne statističke podatke, dolazi se do saznanja da je veliki broj saobraćajnih nezgoda na putevima u Bosni i Hercegovini, između ostalog, rezultat nepoštivanja saobraćajnih pravila i propisa, kao i niskog nivoa saobraćajne kulture velikog broja učesnika u saobraćaju. Oko 35% saobraćajnih nezgoda, uzrokovano je nepropisnom brzinom i brzinom neprilagođenom uslovima na putevima, slijede nezgode koje su rezultat radnji vozilom u saobraćaju, zatim saobraćajne nezgode nastale pod uticajem alkohola i drugih opojnih sredstava, te ostali uzroci koji podrazumijevaju nepoštivanje saobraćajne signalizacije, nepovoljne uslove na putu, vožnja na nedovoljnoj udaljenosti – razmaku između vozila itd.

Najveći broj saobraćajnih nezgoda u FBiH i Distriktu Brčko zabilježen je na ulicama u naselju (38,5%), a zatim na magistralnim putevima (16,7%), onda slijede lokalni (8,4%), pa regionalni putevi (6,5%), itd.³³

U tabeli 4. dat je prikaz osnovnih uzroka saobraćajnih nezgoda, prema dostupnim izvještajima i evidenciji organa unutrašnjih poslova za područje Bosne i Hercegovine, prikazani po procentima učešća u saobraćajnim nezgodama.

<i>Pozicija</i>	<i>Opis uzroka saobraćajne nezgode</i>	<i>% učešća</i>
1.	<i>Neprilagođena brzina vozila</i>	35
2.	<i>Nepoštivanje prvenstva prolaza</i>	11
3.	<i>Nepropisno preticanje i obilaženje</i>	7
4.	<i>Alkoholiziranost učesnika u saobraćaju</i>	6
5.	<i>Odstojanje između vozila</i>	3
6.	<i>Greške pješaka</i>	3
7.	<i>Nepropisno mimoilaženje</i>	1
8.	<i>Tehnička neispravnost</i>	1
9.	<i>Nepropisno skretanje</i>	0.5
10.	<i>Greške biciklista</i>	0.5
11.	<i>Slijetanje sa ceste</i>	0.3
12.	<i>Ostali uzroci (vožnja unazad, nepr.prevoz osoba, prelaz preko želj. pruge i sl.)</i>	31.7

Tabela 4. Rangiranje uzroka saobraćajnih nezgoda u BiH (Osman Lindov, Sigurnost u cestovnom saobraćaju, Sarajevo, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, 2008. str. 342.)

Posljedice saobraćajnih nezgoda, mogu se iskazati prema osnovnim pokazateljima, odnosno prema broju poginulih i povrijeđenih lica u saobraćajnim nezgodama.

U Bosni i Hercegovini, tokom 2014. godine u saobraćajnim nezgodama život je izgubilo 297 lica, 1.685 lica je teže povrijeđeno, dok je 8.382 lica pretrpjelo lakše tjelesne povrede. Unatoč povećanju ukupnog broja saobraćajnih nezgoda u BiH je u 2014. godini došlo do smanjenja poginulih za 37 lica, odnosno izraženo u postotcima za 11,1%. Broj teže povrijeđenih lica povećan je za 1,9%, odnosno za 32 osobe, dok je broj lakše povrijeđenih lica povećan za 3,9% ili

³³ BIHAMK, 2015., Informacija o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama u Bosni i Hercegovini u 2014. godini, Bosanskohercegovački auto – moto klub, Sarajevo, str.9.

317 lica. U slijedećoj tabeli dat je detaljan prikaz broja saobraćajnih nezgoda sa posljedicama za područje Bosne i Hercegovine (entitete i Brčko Distrikt) za period 2012 - 2014. godina.

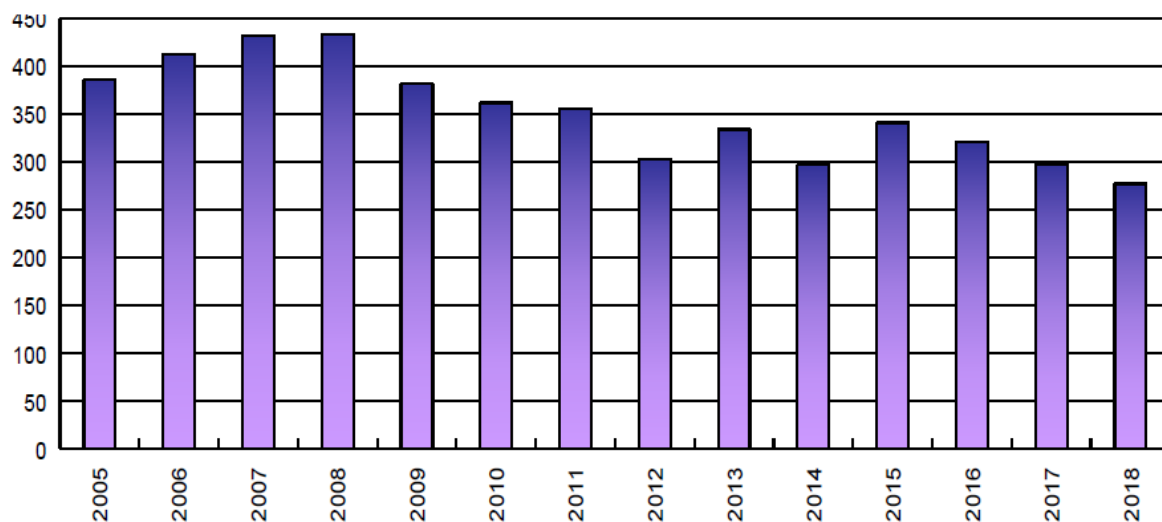
PODRUČJE	UKUPAN BROJ SN			BROJ POGINULIH LICA/OSOBA			BROJ TEŽE POVRIJEĐENIH/OZL. LICA/OSOBA			BROJ LAKŠE POVRIJEĐENIH/OZL. LICA/OSOBA		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
FEDERACIJA BIH	25.958	26.681	27.210	159	176	161	994	1.012	1.022	5.180	5.589	5.856
REPUBLIKA SRPSKA	8.441	8.588	8.581	140	153	131	651	602	632	2.169	2.334	2.392
DISTRIKT BRČKO	485	456	434	4	5	5	26	39	31	155	142	134
UKUPNO	34.884	35.725	36.225	303	334	297	1.671	1.653	1.685	7.504	8.065	8.382

Tabela 5. Posljedice saobraćajnih nezgoda (Bosanskohercegovački auto – moto klub, Informacija o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama u Bosni i Hercegovini u 2014. godini, Sarajevo, 2015., str.5.)

U toku 2013. godine, na putevima u BiH, zabilježeno je u prosjeku oko 99 saobraćajnih nezgoda u kojima je teže povrijeđeno nešto manje od 5 lica, lakše povrijeđeno 23 lica, dok je skoro svaki dan smrtno stradalo 1 lice. Poražavajuća statistika, govori da prosječna smrtnost u saobraćajnim nezgodama u BiH iznosi nešto više od 8 poginulih na 1000 saobraćajnih nezgoda. (Prema analizi statističkih podataka MUP-a urađenoj od strane BIHAMK-a).

Razmatrajući ukupan broj saobraćajnih nezgoda, može se primjetiti da je smrtnost najveća u Republici Srpskoj (15 poginulih na 1.000 saobraćajnih nezgoda), zatim u Brčko Distriktu (11 poginulih na 1.000 saobraćajnih nezgoda) i najmanje u Federaciji BiH (nešto manje od 6 poginulih na 1.000 saobraćajnih nezgoda).

Na slijedećem histogramu prikazano je kretanje ukupnog broja poginulih lica u saobraćajnim nezgodama za period 2015 – 2018. god.:

Histogram 1. Grafički prikaz ukupnog broja poginulih osoba u saobraćajnim nezgodama u BiH u periodu 2005 – 2018. godina. (Bosanskohercegovački auto – moto klub, Informacija o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama u Bosni i Hercegovini u 2018. godini, (Sarajevo, 2018., str.6.)

Tokom 2018. godine registrovano je 956 nezgoda manje u odnosu na 2017. godinu, što izraženo u postotcima prikazuje smanjenje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda za 2,54 %. Broj saobraćajnih nezgoda sa poginulim/povrijeđenim /ozlijeđenim licima je povećan i to za 359 saobraćajnih nezgoda ili 5,03 %. Kada su u pitanju saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom u protekloj godini registrovano je 1.315 nezgoda manje u odnosu na 2017. godinu odnosno 4,31 %, što je djelimično posljedica i sve češće upotrebe Evropskog obrasca za saobraćajne nezgode od strane vozača koji su učestvovali u saobraćajnoj nezgodi sa manjom materijalnom štetom. Iz navedenih činjenica, zaključujemo da je trend smanjenja ukupnog broja saobraćajnih nezgoda iz 2017. godine nastavljen i tokom protekle godine. Prema navedenim podacima možemo zaključiti da se na području BiH dnevno tokom 2018. godine događalo u prosjeku nešto više od 100 saobraćajnih nezgoda, od toga više od 20 saobraćajnih nezgoda sa poginulim/ozlijeđenim osobama.³⁴

³⁴BIHAMK, Bosanskohercegovački auto – moto klub, Informacija o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama u Bosni i Hercegovini u 2018. godini, (Sarajevo, 2018., str.6.)

TREĆI DIO

3. ANALIZA I IZAZOVI STANJA SIGURNOSTI U SAOBRAĆAJU U KANTONU SARAJEVO

3.1. *Geografski položaj i putna infrastruktura Kantona Sarajevo*

Kanton Sarajevo (skraćeno KS) jedan je od deset kantona Federacije Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina. Sastoji se od Grada Sarajeva i pet susjednih općina. Kanton Sarajevo graniči na sjeveru i sjeverozapadu sa Zeničko-dobojskim kantonom, sa Srednjobosanskim kantonom na zapadu, sa Hercegovačko-neretvanskim kantonom na jugu i jugozapadu, dok sa istoka graniči sa Bosansko-podrinjskom kantonom i Republikom Srpskom. Sa 413.593 stanovnika (popis 2013) Kanton Sarajevo je nakon Tuzlanskog kantona drugi najnaseljeniji kanton u Federaciji Bosne i Hercegovine, dok je sa 1.276,9 km² površine sedmi najveći kanton u Federaciji Bosne i Hercegovine, što čini 4,89% površine Federacije Bosne i Hercegovine. Sarajevski kanton smješten je u Sarajevskoj kotlini, koja se od istoka prema zapadu pruža u Sarajevskom polju, na čijoj nizini se nalaze centralni dijelovi Sarajeva, dok se sarajevska predgrađa i Vogošća nalaze na padinama okolnih brijegova i brda. Kroz Sarajevo od istoka prema zapadu teče rijeka Miljacka, dok u zapadnom dijelu Sarajevskog polja, u Ilidži, potiče rijeka Bosna, na čijem izvorištu se nalazi i park prirode - Vrelo Bosne. Kroz Sarajevski kanton teku rijeke Željeznica, Zujevina, Ljubina, Misoča i Stavnja. Glavni grad kantona, Sarajevo, okružen je planinama Igman, Bjelašnica, Trebević, Jahorina i Treskavica, od kojih se prve tri nalaze u Kantonu Sarajevo, a vrh Treskavice sa 2086 metara je najveća planina u Kantonu Sarajevo.

Kroz Sarajevski Kanton prolaze sljedeći magistralni i autoputevi:

- Sa juga na sjever: Autoput A1 (Bijača-Svilaj), te magistralni putevi M18 (Bijeljina-Foča) i M17 (Bosanski Šamac-Čapljina)

- Sa zapada na istok: Magistralni put M5 (Bihać-Foča)

Osim toga, Sarajevo posjeduje i zaobilaznicu dugu 11 kilometara, koja direktno povezuje grad sa autoputem A1 i time rasterećuje gradsku gužvu. Dužina magistralnih puteva u Kantonu Sarajevo iznosi 151 km, dok dužina autoputeva iznosi oko 55 km.

Sarajevo je sjedište Željeznica Federacije Bosne i Hercegovine. Centar željezničkog prometa u KS-u je Sarajevo, sa čije željezničke stanice postoje veze sa svim glavnim željezničkim linijama u BiH. Sarajevo je početak odnosno kraj željezničkih pruga Sarajevo-Ploče i Sarajevo-Bosanski Šamac, preko kojih sve općine Kantona Sarajevo, osim Trnova, imaju priključak na željeznički saobraćaj. U KS-u postoji ukupno 19 željezničkih stanica i stajališta, od kojih dvije imaju priključak na mrežu brzih vozova (Podlugovi i Sarajevo). Ukupna dužina željezničkih pruga u Kantonu Sarajevo iznosi oko 70 kilometara.

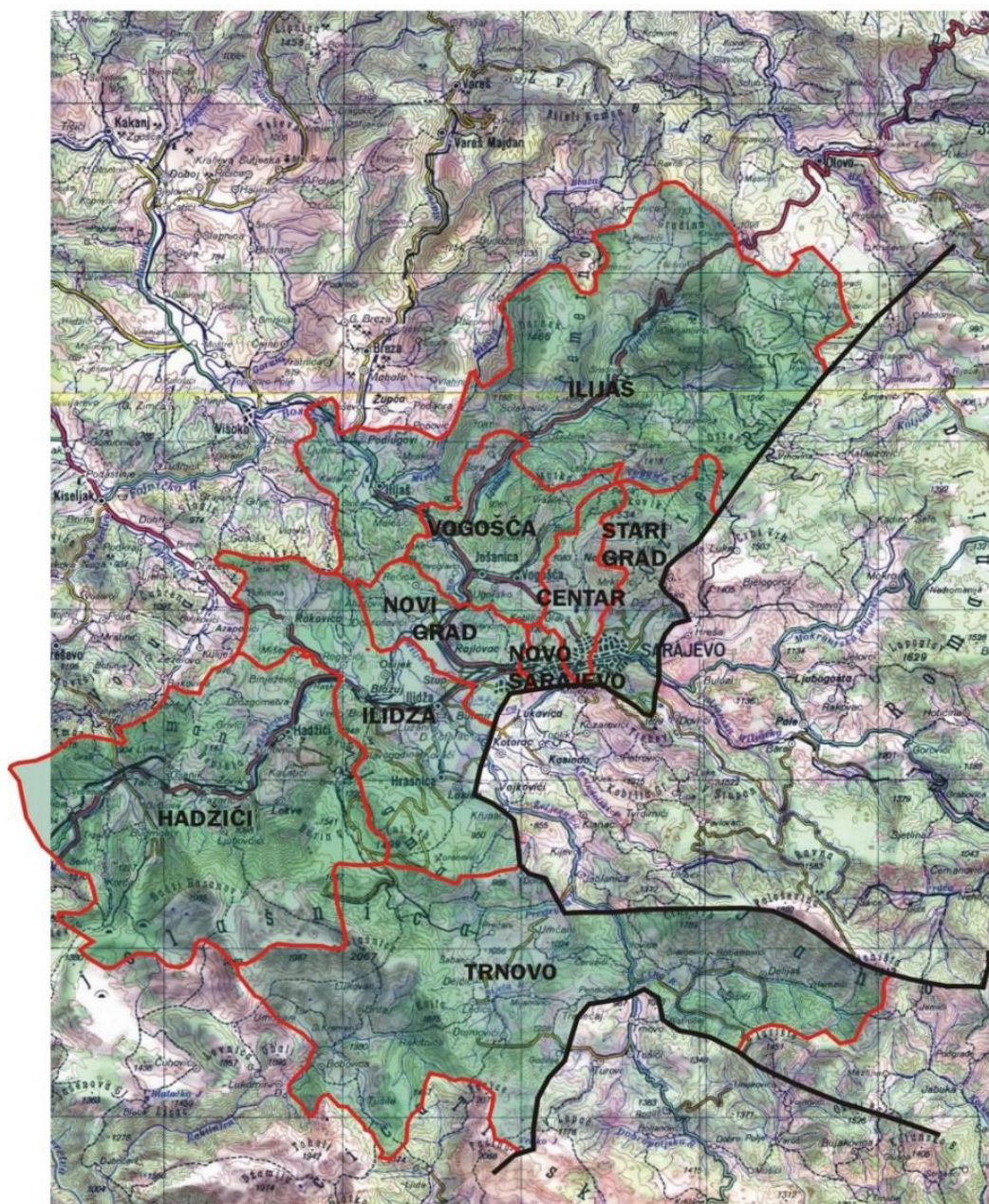
Međunarodni aerodrom Sarajevo (SJJ), smješten u naselju Butmir, je najprometniji aerodrom u Bosni i Hercegovini, sa ukupno 838.966 putnika u 2016. godini.

Centar javnog prijevoza KS-a je Sarajevo. Sa sarajevske autobuske stanice postoje linije u sve veće gradove Bosne i Hercegovine, te u brojne evropske gradove. Sa oko 500 do 800 odlazaka i dolazaka, autobuska stanica Sarajevo je najznačajnija u Bosni i Hercegovini.

Većina prigradskog i gradskog prijevoza u Kantonu Sarajevo obavljen je od strane preduzeća Centrotrans i GRAS Sarajevo. GRAS je i vlasnik tramvajske i trolejbuske mreže grada Sarajeva, koji čine srce javnog prijevoza grada. Sarajevo je jedini grad u Bosni i Hercegovini koji ima svoj tramvajski i trolejbuski sistem. Ukupno postoji 112 linija javnog gradskog i prigradskog prijevoza sa ukupnom dužinom od 2.267,28 kilometara.³⁵

---

³⁵ WIKIPEDIA, 18.06.2019., https://bs.wikipedia.org/wiki/Kanton_Sarajevo

Slika 6. Geografski položaj Kantona Sarajevo (Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020., Sarajevo, april 2016., Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo; preuzeto 18.06.2019.)

3.2. Aspekt sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo

Na osnovu zakonskih propisa, stanja sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo, sa aspekta na činjenice i elemente koji se odnose na sigurnost u saobraćaju, zaštite života ljudi i imovine neophodno je precizno analizirati sve relevantne elemente i činjenice u direktnoj vezi i lancu nivoa saobraćajne sigurnosti.

U skladu sa stanjem saobraćaja u Kantonu Sarajevo, na osnovu cjelokupnih pokazatelja i analiza, komparacija i metoda stanja sigurnosti saobraćaja u cjelini, u cilju stvaranja adekvatne sigurnosti u saobraćaju, neophodno je detaljno uzeti u obzir osnovne uslove i preduslove za siguran saobraćaj, faktore i uzroke saobraćajne sigurnosti, te precizno i adekvatno uskladiti sljedeće činjenice i faktore, koje ćemo prezentovati kroz niz analiza stanja i izazova saobraćajne sigurnosti u obrazloženju kroz tematske cjeline u ovom radu.

3.3. Stanje puteva, saobraćajne signalizacije i opreme puta u Kantonu Sarajevu

S aspekta putne mrežne komunikacije i stanja puteva na području Kantona Sarajevo, u ovom radu smo naveli podatke o broju i vrsti puteva, auto puteva, magistralnih puteva, lokalnih i regionalnih puteva i ulica u naselju, a što je prema istraživanju pokazalo nerazvijenost putne infrastrukture, s obzirom na broj registrovanih vozila i broj stanovnika odnosno intenzitet saobraćaja, kao i drugim izazovima precizirajući na povećan broj pješaka u saobraćaju, na gustinu saobraćaja motornih vozila i drugih faktora.

Dalji segment usmjeren na sigurnost saobraćaja u opće predstavlja, saobraćajnu signalizaciju, horizontalnu i vertikalnu signalizaciju na putu i opremu puta, u skladu sa Pravilnikom o saobraćajnim znakovima i signalizaciji na cestama i drugim zakonskim i podzakonskim propisima kojima se reguliše predmetna oblast, kao i stanje kolovoza na putu, oštećenje puta. Dalja problematika ogleda se u saobraćajnoj infrastrukturi, trotoarima na saobraćajnicama, zatim

širina kolovoza, saobraćajnih traka. Poseban akcent se daje na opremu puta, zaštitne ograde uz put, uređenje mostova, nadvožnjaka i podvožnjaka, uređenje pružnih prilaza puta na prijelazu preko željezničkih pruga i adekvatna saobraćajna signalizacija, kao i usklađivanje radnji u pogledu stanja na putevima u vezi sa nagibima, usponima, zavojima i krivinama, preglednosti puta i drugim tehničkim i saobraćajnim karakteristikama.

Slijedeći akcent sigurnosti saobraćaja predstavlja pravovremeno održavanje puta, saobraćajne signalizacije i opreme puta od strane preduzeća, javnih službi i drugih organa koji se brinu o putevima i održavaju ih ili im je povjereno održavanje javnih puteva u skladu sa zakonskim propisima i nadležnostima tako da se u svim uvjetima može odvijati siguran i nesmetan saobraćaj.

Također, važan zadatak preduzeća, javnih službi i drugih organa jeste blagovremeno organiziranje i trajno kontroliranje stanja i održavanja javnih puteva, objekata, saobraćajne signalizacije i opreme na putevima u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, radi sigurnog odvijanja saobraćaja, a nadzor nad istim vrše preduzeća i organi koji upravljaju putevima, kao i nadležne inspekcije za saobraćaj, te je potrebno da se o svim negativnostima na putu i u saobraćaju odmah reaguje u cilju sigurnog odvijanja saobraćaja i zaštite svih učesnika u saobraćaju.

Osim navedenog neophodno je napomenuti da je u skladu sa nadležnostima potrebno otklanjati sve nedostatke usljed kojih na određenim mjestima dolazi do saobraćajnih nezgoda.

Osnovni zaključak je da sve nadležne institucije u BiH kao i Kantonu Sarajevo, djeluju pravovremeno, u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima. Saobraćajna signalizacija, oprema puta i druga putna infrastruktura, odnosno učestale gužve u saobraćaju, otežano odvijanje saobraćaja, moraju da ispunjavaju sve tehničko – normativne uslove u pogledu sigurnosti saobraćaja u skladu sa odgovarajućim propisima, prateći trend razvoja broja učesnika vozila i generalno frekvencije saobraćaja sa trendom izgradnje puta i putne infrastrukture, bazirajući se sa osnovom da je neophodno blagovremeno unaprijediti stanje sigurnosti saobraćaja, prije nastupanja posljedice, pravovremenim otklanjanjem svih uzroka saobraćajnih nezgoda i saobraćajne sigurnosti u opće.

3.4. *Pješak - vozač i vozilo kao lanac saobraćajne sigurnosti*

Kada govorimo o djelovanju vozača u saobraćaju prvenstveno trebamo krenuti od samog izvora osposobljavanja vozača – sticanja vozačkog ispita, uslova polaganja vozačkog ispita, u skladu sa zakonskim propisima Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH i drugim zakonskim i podzakonskim propisima, gdje je jasno definisano da osposobljavanje kandidata za vozača motornog vozila obavljaju auto škole, kao pravna i fizička lica, te da osposobljavanje kandidata mogu obavljati i obrazovne ustanove redovnim školovanjem učenika prema obrazovnom školskom programu za profesionalne vozače, a glavna činjenica jeste da su auto škole dužne da izvode obuku na način kojim će osigurati da kandidati nauče i usvoje pravila saobraćaja i etičke norme ponašanja u saobraćaju, da ovladaju tehnikom upravljanja. Nakon provedenih svih pravila, teoretskog dijela, praktičnog dijela obuke i programa prve pomoći, te polaganja vozačkog ispita i sticanja prava upravljanja motornim vozilom određene kategorije vozači početnici što je u skladu sa odredbama Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH, moraju se u trajanju od dvije godine pridržavati posebnih pravila koji se odnose na kaznene poene, obilježavanja vozila oznakom P i drugim sankcijama kojim bi osnov djelovanja trebao da bude vozačima početnicima satisfakcija za poštivanje pravila u saobraćaju, kao i vozači mlađi od 21 godinu starosti ili s manje od tri godine vozačkog iskustva ne smiju imati alkohola u organizmu više od 0,0 g/kg, a sve sa tendencijom izgradnje pozitivnih primjera vozača tokom učešća u saobraćaju.³⁶

Obaveza svih vozača motornih vozila je da se pridržavaju zakonskih pravila prilikom učešća u saobraćaju, a samim tim i stvaranju ambijenta sigurnosti u saobraćaju, smanjenje broja saobraćajnih nezgoda, te zaštita života ljudi i imovine u saobraćaju. Imamo kategoriju pješaka u saobraćaju razne životne dobi što također predstavlja široko pojasnu problematiku u segmentu sigurnosti saobraćaja, gdje izostaje dosta edukacije i angažovanja nadležnih organa u BiH u smislu prevencije saobraćajnih nezgoda i same opće sigurnosti u saobraćaju.

---

³⁶ ZAKON O OSNOVIMA BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 6/2006, 75/2006 - ispr, 44/2007, 84/2009, 48/2010, 48/2010 - dr. zakon, 18/2013, 8/2017, 89/2017 i 9/2018).

Sagledavajući ovu kompaktnu cjelinu neizostavna je saobraćajna kultura svih učesnika u saobraćaju, a za to je potrebno puno više angažmana kako nadležnih organa u segmentu svog djelovanja na prevenciju saobraćajne sigurnosti, u preventivnom, edukativnom i represivnom efikasnom sprovođenju zakonskih odredbi, tako i angažmana roditelja, staratelja, zakonskih zastupnika, kao i drugih ustanova u vezi edukacije djece - učenika.

Na osnovu ovih činilaca u sferi saobraćajne sigurnosti rezultat djelovanja i rada koji se odnosi da se svi učesnici u skladu sa svojim pozicijama u saobraćaju pridržavanju saobraćajnih pravila i zakonskih propisa nesumnjivo bi direktno uticalo na smanjenje broja saobraćajnih nezgoda, postigao impozantan nivo saobraćajne sigurnosti u cjelini.

Sagledavajući činjenice uzročnika i počinilaca protuzakonitih radnji u vezi sigurnosti u saobraćaju, kada govorimo o počinocima prekršaja istih nakon izdavanja prekršajnog naloga od strane ovlaštenog organa unutrašnjih poslova, takav prekršajni nalog bude evidentiran u registar novčanih kazni i prekršajnu evidenciju izrečenih sankcija što obuhvata novčanu kaznu, zaštitnu mjeru i kaznene poene počinilaca prekršaja.

Na osnovu propisa Zakona o prekršajima FBiH propisano je da ukoliko počinilac prekršaja plati novčanu kaznu u roku od osam dana od dana uručenja prekršajnog naloga ima pravo platiti iznos od 50% od ukupnog iznosa novčane kazne. Takva procedura predstavlja loš sistem djelovanja prema počinocima prekršaja, što daje negativnu sliku u konačnici.

Drugi slijed jeste stvaranje višestrukih povratnika u činjenju težih oblika prekršaja što kategorički utiče na saobraćajne nezgode i saobraćajnu sigurnost, te predstavlja problem u društvu sa aspekta analiza koji direktno predstavljaju opasnost po učesnike u saobraćaju, život ljudi i imovinu, kao i ličnu opasnost takvih vozača.

Svrha kažnjavanja odnosno izricanja sankcija bi trebala da ima svoj efekt i cilj te značaj da učesnici shvate opasnost po druge u saobraćaju i da ne čine protuzakonite radnje. Pozitivan sistem rada prema višestrukim povratnicima koji predstavljaju opasnost po život ljudi i imovine, opću sigurnost, kao i zaštitu javnog morala jeste djelovanje usmjereno ka prioritonom poduzimanju adekvatnih mjera prema takvim izvršiocima u skladu sa zakonskim propisima i nadležnim Sudovima i organima unutrašnjih poslova, gdje sredstvo izvršenja prekršaja predstavlja problem u saobraćajnoj sigurnosti, te na osnovu zakonskih propisa naredbe suda za

privremeno oduzimanje vozila kao sredstva izvršenja prekršaja, te pravosnažne odluke suda rješanjem prema počiniocu povratnika u činjenju težih prekršaja. Dakle pravovremenim djelovanjem direktno bi se prevenirale saobraćajne nezgode odnosno djelovalo bi se na sigurnost saobraćaja u cjelini.

Dalji sistem rada bi trebao da se uskladi sa iznalaženjem mogućnosti sistema naplate evidentiranih svih novčanih kazni i zaštitnih mjera i drugih sankcija prema počiniocima prekršaja, te poduzeti zakonske propise prema odredbi Zakona o prekršajima FBiH, lišenja slobode zbog ne plaćanja novčanih kazni ili rada za opće dobro ili poslova za dobro lokalne zajednice kao zamjenu za plaćanje novčane kazne, te ukoliko kažnjenik obave takvu radnju novčana kazna brisat će se iz registra novčanih kazni. Također, sistem rada koji bi doprinio efekt bolje sigurnosti u saobraćaju sa satisfakcijom na preventivno djelovanje jeste sistem primjene zakonskih propisa koji se odnose na zahtjev putem nadležnog Suda, prinudnu naplatu blokiranjem računa fizičkog odnosno pravnog lica u skladu sa odredbama Zakona o izvršnom postupku, ako se utvrdi da kažnjeni izbjegava platiti novčanu kaznu, ili ako postoji opasnost od nastupanja zastarjelosti za izvršenje novčane kazne ili na osnovu drugih zakonskih propisa. Posebna aktivnost trebala bi biti usmjerena na sistem registra novčanih kazni na evidenciju i brisanje novčanih kazni, da upravo zbog navedenih primjera počinitelj prekršaja kojem su evidentirane novčane kazne iste izbjegne na način da eventualno nastupi relativna ili apsolutna zastara od pet godina, nakon čega su pravne mogućnosti iscrpljene te se iz sistema vrši brisanje evidentiranog duga. To direktno predstavlja opasnost po sigurnost u saobraćaju i negativno utiče kako na počinioca prekršaja, tako i na druge učesnike u saobraćaju odnosno cjelokupnoj društvenoj zajednici. Pored represivnih mjera društvena zajednica odnosno rad svih relevantnih institucija i organa treba da bude zasnovan i na preventivnom djelovanju kroz sistem rada sa aspekta na suzbijanju svih pojava oblika koji predstavljaju problem za sigurnost u saobraćaju.

Također kada govorimo o saobraćajnim nezgodama postoje saobraćajne nezgode sa obilježjem prekršaja, kao i saobraćajne nezgode sa obilježjem krivičnog djela. Krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa propisane u skladu sa Krivičnim zakonom FBiH, koji se odnosi na ugrožavanje javnog prometa, ugrožavanje javnog prometa zbog omamljenosti, ugrožavanjem javnog prometa opasnom radnjom, nesavjestan nadzor nad javnim prometom, teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa, neukazivanje pomoći ozlijeđenoj u prometnoj nezgodi, gdje

su propisane novčane kazne i kazne zatvora što je također u cilju prevencije saobraćajne sigurnosti za određena obilježja krivičnog djela u određenim okolnostima i načinom izvršenja. Mišljenja smo da je izmjenama i dopuna zakonske regulative te strožijim krivično pravnim sankcijama bi se postigao bolji efekt sigurnosti u saobraćaju.

Pored navedenih problema vodeći problem u saobraćaju predstavlja i nepropisno zaustavljanje i parkiranja motornih vozila od strane vozača, a vezivni problem predstavlja i nedostatak parking prostora dovoljnog za parkiranje što je tokom predhodnog perioda pratio veliki trend izgradnje stambenih jedinica. Generalno nakon ispunjavanja svih relevantnih činjenica u pogledu saobraćajne sigurnosti neophodno bi bilo uspostaviti centralni elektronski sistem gdje pored registra novčanih kazni, zaštitnih mjera, kaznenih poena i drugih sankcija uspostaviti i druge podatke neophodne za sigurnost u saobraćaju. Dakle rezime svega obuhvata adekvatnu primjenu kao i izmjenu i dopunu postojećih zakonskih propisa kroz sistem učešća svih nadležnih organa, institucija u društvu, u cilju postizanja sigurnosti u saobraćaju.

3.5. Prva transverzala

Jedan od najopterećenijih puteva u Kantonu Sarajevo trenutno je magistralni put M-18 Vogošćanska petlja - Kobilja Glava. Ovaj put je znatno opterećen sa frekvencijom i intenzitetom saobraćaja i brojem učesnika u saobraćaju te je konstantno pojačan intenzitet usljed čega dolazi do otežanog odvijanja saobraćaja, prvenstveno nakon puštanja u promet i korištenje dionice auto puta A-1 Jošanica -Vlakovo -Tarčin kao i dionica magistralnog puta M-17 Vogošća Stupska petlja, te je u cilju saobraćajne sigurnosti, odnosno stvaranja osnovnih uslova za normalno funkcionisanje saobraćaja neophodno poduzeti potrebne mjere na poboljšanju i izgradnji saobraćajne infrastrukture na magistralnom putu M-18, odnosno proširenju puteva izgradnjom kompletne dionice prve transferzale Vogošćanska petlja Sarajevo te stvaranju što boljih uslova u učešću u saobraćaju čime bi se postigla veća sigurnost učesnika i prevencija nastanka saobraćajnih nezgoda te zastoja na putu i otežanog odvijanja saobraćaja.

Prva transverzala je najvažniji saobraćajni i infrastrukturni projekt za Kanton Sarajevo i o ovoj temi se govorilo 15 godina. Vlada na čijem čelu sam bio je započela aktivnosti i obezbijedila sredstva, a aktuelna počela i dinamizirala radove na terenu. Riječ je o drugoj poddionici druge dionice navedene saobraćajnice dužine 1140 metara, u sklopu koje su planirane po dvije saobraćajne trake u oba smjera, te tramvajska pruga između njih. Vrijednost radova je 12,7 miliona KM, a sredstva su u potpunosti osigurana iz Budžeta KS, bez udjela kreditnih sredstava.

Kompletna trasa Prve transverzale kretat će se od Zagrebačke ulice, preko mosta na Miljacki, Zemaljskog muzeja, pored Željezničke stanice, fabrike Bosnalijek, iza naselja Šip, potom će tunelom Kobilja Glava - Hotonj ulaziti u Vogošću, te prolaziti pored Vogošće i spajati se s Jošaničkom petljom i dalje na autoput A1.³⁷

Izgradnja Prve transverzale, odnosno dugo najavljivanog tunela Kobilja Glava već odavno nije samo ideja, već infrastrukturni projekat kojeg treba što prije početi realizovati. Gužve kroz općinu Vogošća mjesecima su postale svakodnevne za vozače koji koriste dio magistralnog puta Sarajevo–Vogošća, jer podaci govore da dnevno prođe više od 20.000 vozila. U 2017. godini održan je niz sastanaka na kojima su dogovoreni konkretni zadaci kako bi se jedan od najvećih infrastrukturnih projekata počeo implementirati.

O izgradnji dionice od naselja Bare do Hotonja bilo je riječi prilikom nedavnog potpisivanja ugovora o izgradnji saobraćajnice sa kružnim tokom na Vogošćanskoj petlji.

Vlada KS je u martu ove godine dala saglasnost za početak izgradnje u iznosu od oko 101 milion KM.³⁸

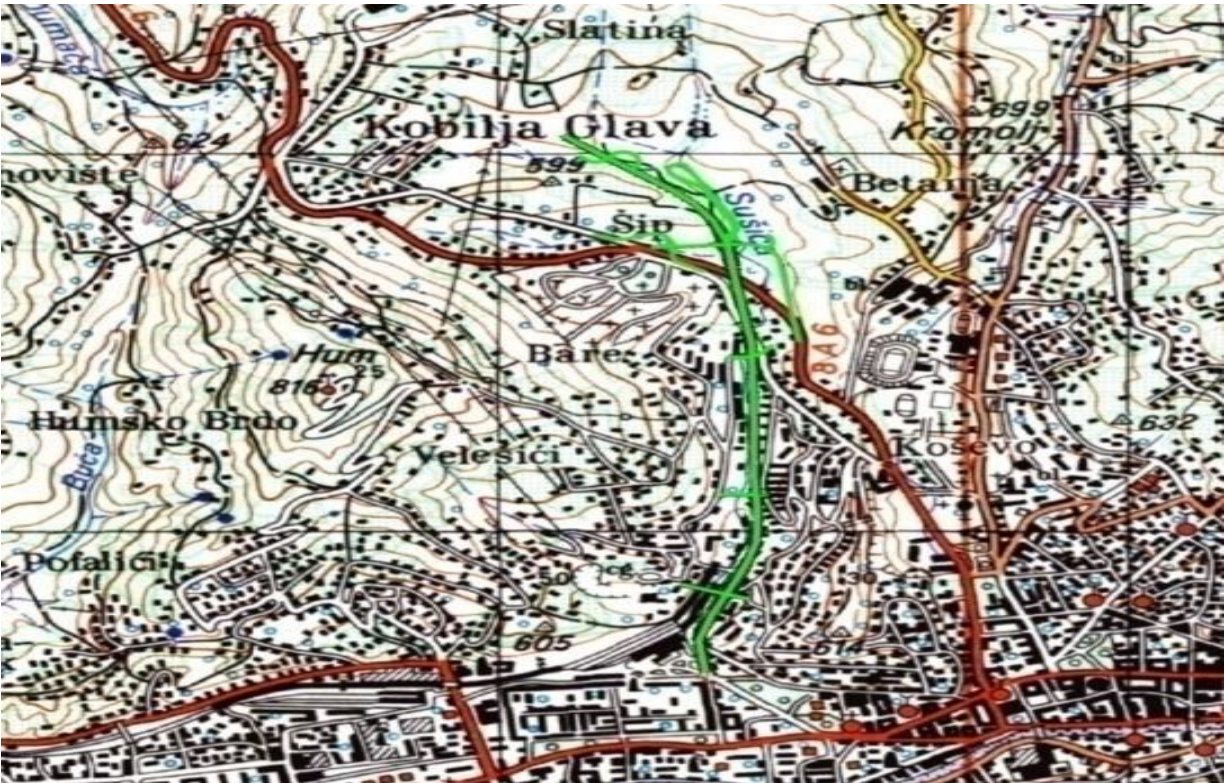
³⁷ 19.06.2019., <https://www.radiosarajevo.ba/vijesti/lokalne-teme/radovi-na-poddionici-prve-transverzale-bit-ce-gotovi-za-18-mjeseci/323135>

³⁸ 19.06.2019., <http://www.rtvvogosca.ba/pocetak-radova-na-izgradnji-prvih-kilometara-prve-transverzale-ocekuje-se-naredne-godine/>

Slika 7. Prva transverzala (19.06.2019., <http://www.rtvvogosca.ba/pocetak-radova-na-izgradnji-prvih-kilometara-prve-transverzale-ocekuje-se-naredne-godine/>)

I Transverzala, trenutno jedina cesta u sjevernom dijelu grada, je vijugava cesta sa dvije prometne trake (po jedna u svakom smjeru), zagušena prometom. Trenutni planovi predviđaju konstrukciju 4-tračne ceste na I Transverzali, uključujući srednji dio za dvosmjerni tramvajski promet. I Transverzala će prvenstveno služiti prigradskom i drugom lokalnom prometu, i bit će glavni spoj između sjeveroistočnih dijelova i centra grada.

Slika 8. I Transverzala (Netehnički sažetak – Projekt izgradnje gradskih saobraćajnica u KS, Pripremili: Bosna-S i Enova, Sarajevo, februar 2011.)

3.6. *Analiza stanja sigurnosti u Kantonu Sarajevo prema policijskim izvještajima*

Izvršit će se analiza osnovnih uzroka i posljedica saobraćajnih nezgoda primjenom statističkih metoda. Obradiće se dostupni statistički podaci o stanju sigurnosti u saobraćaju prikupljeni od strane MUP Uprave policije Kantona Sarajevo.

Uzimajući u razmatranje policijske izvještaje Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo nastoje se identificirati osnovni uzroci koji su doveli do saobraćajnih nezgoda. Kao osnovni faktori koji su doveli do saobraćajnih nezgoda navode se:

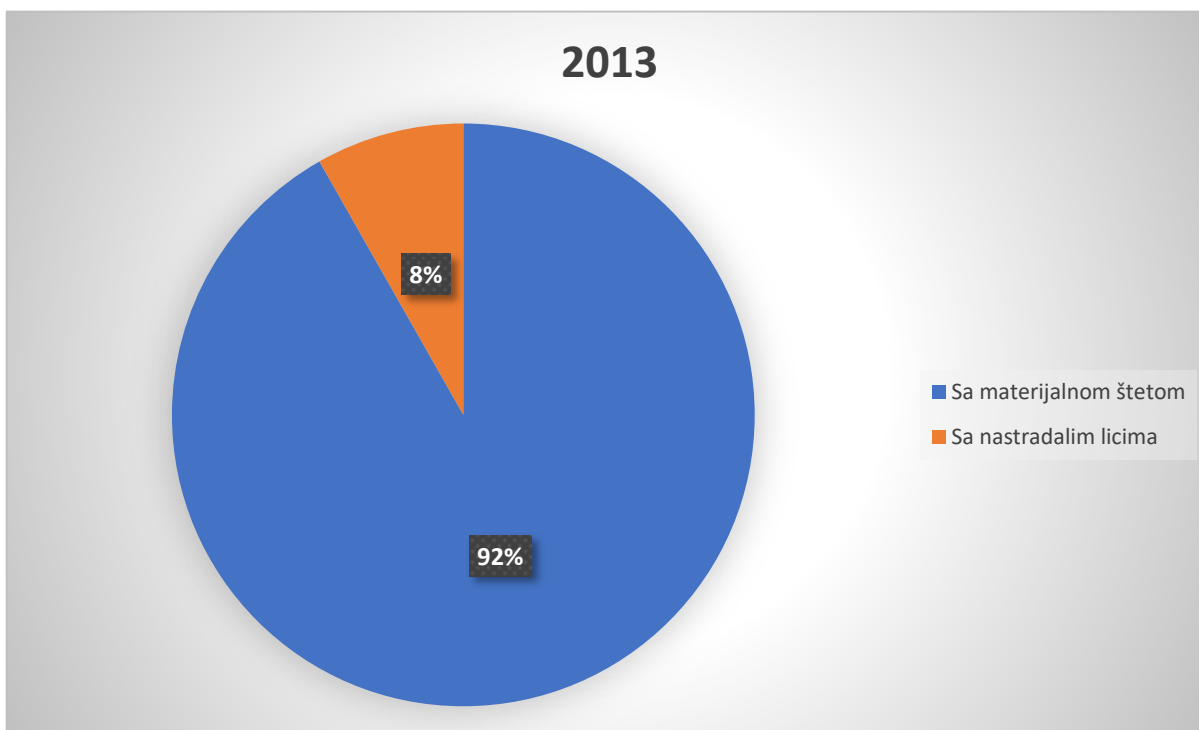
- neprilagođena brzina,
- uticaj alkohola,

- uticaj opojnih droga,
- неисправan uređaj za kočenje,
- неисправan ^{uređaj} za upravljanje,
- неисправan pneumatik,
- klizav put,
- oštećenje puta,
- odron na putu,
- nedostatak saobraćajne signalizacije,
- ostali uzroci.

Treba napomenuti, da se u statističkim podacima ne navodi šta se tačno podrazumijeva pod „ostali uzroci“, te se pretpostavlja da se radi o ostalim greškama učesnika u saobraćaju, greške pješaka, neodržavanje propisnog odstojanja između vozila i sl.

U toku 2013. godine, stanje sigurnosti saobraćaja karakteriše povećanje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda, nezgoda sa materijalnom štetom i nastradalim licima, kao i broja nastradalih lica. Registrovano je 10.536 saobraćajnih nezgoda (659 ili 6,7 % više), 9.670 sa materijalnom štetom (618 ili 6,8 % više) i 866 sa nastradalim licima (41 ili 5 % više). U saobraćajnim nezgodama na području Kantona Sarajevo 1.190 lica je nastradalo (123 ili 11,5 % više). Dvadeset četiri lica su poginula (tri ili 14,3 % više), dok je 1.166 lica povrijeđeno (120 ili 11,5 % više), 165 teže teže i 1.001 lakše. Među poginulim licima, 15 je pješaka, sedam vozača i dva putnika.

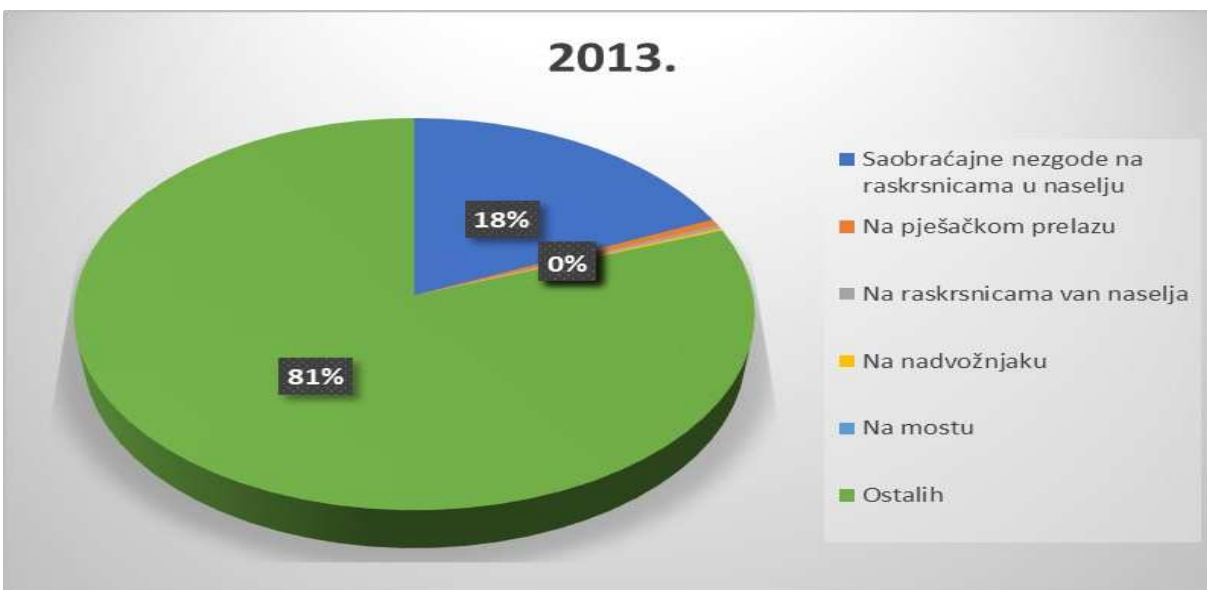

Grafikon 1. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2013. godini (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2013.godinu)³⁹

Od ukupno 1.166 povrijeđenih lica, 463 su vozača (11 manje), putnika – 428 (141 više) i pješaka - 275 (10 manje). Kada je u pitanju stepen povreda, 44 vozača su teže, a 419 lakše povrijeđeno. Četrdeset dva putnika su teže, a 386 lakše povrijeđeno, dok je 79 pješaka teže i 196 lakše povrijeđeno. U naselju je registrovano 10.106 saobraćajnih nezgoda (15 sa poginulim, 782 sa povrijeđenim licima i 9.309 sa materijalnom štetom), van naselja 430 nezgoda (osam sa poginulim, 61 sa povrijeđenim licima i 361 sa materijalnom štetom).

Registrovane su 1.933 saobraćajne nezgode na raskrsnicama u naselju, 55 na pješačkom prelazu, 31 na raskrsnicama van naselja, 22 na nadvožnjaku, šest na mostu, šest na prelazu preko željezničke pruge, tri na podvožnjaku, jedna u tunelu i 8.479 saobraćajnih nezgoda čije se karakteristike puta ubrajaju u kategoriju ostalih. (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2013.godinu).

³⁹ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

Grafikon 2. Mjesto nastanka registrovanih saobraćajnih nezgoda u 2013. godini u Kantonu Sarajevo (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2013.godinu)⁴⁰

	2013	2012	+,-,%
UKUPNO SAOBRAĆAJNIH NEZGODA	10.536	9.877	+ 659 ili 6,7 %
Saobraćajne nezgode sa nastradalim licima	866	825	+ 41 ili 5 %
Saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom	9.670	9.052	+ 618 ili 6,8 %
POGINULO LICA	24	21	+ 3 ili 14,3 %
- vozači	7	6	+ 1 ili 16,7 %
- putnici	2	2	isto
- pješaci	15	13	+ 2 ili 15,4 %
POVRIJEĐENO LICA	1.166	1.046	+ 120 ili 11,5 %
- vozači	463	474	- 11 ili 2,3 %
- putnici	428	287	+ 141 ili 49,1 %
- pješaci	275	285	- 10 ili 3,5 %

Tabela 6. Uporedni pokazatelji sigurnosti saobraćaja na području Kantona Sarajevo u toku 2013/2012.godine (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2013.godinu, str.12.)

⁴⁰ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

Starosna struktura lica povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama je sljedeća: od 25 do 30 godina – 194 lica, od 31 do 40 godina – 186 lica, od 21 do 24 godine – 171 lice, od 41 do 50 godina – 145 lica, od 51 do 65 godina – 118 lica, od 18 do 20 godina – 102 lica, itd. Takođe, u saobraćajnim nezgodama tokom 2013. godine, poginulo je dvoje djece - putnik i pješak. U sklopu redovnih aktivnosti, službenici policije su kontrolisali ukupno 282.393 vozila (31.299 više). Zbog tehničke neispravnosti, iz saobraćaja su isključena 333 vozila (205 manje), 5.141 vozač je zatečen da upravlja vozilom pod dejstvom alkohola (50 manje), 13.174 bez korištenja sigurnosnog pojasa (1.683 više), 3.324 bez položenog vozačkog ispita (323 više), a 2.755 vozača je učestvovalo u saobraćaju bez važeće registracije (52 više).

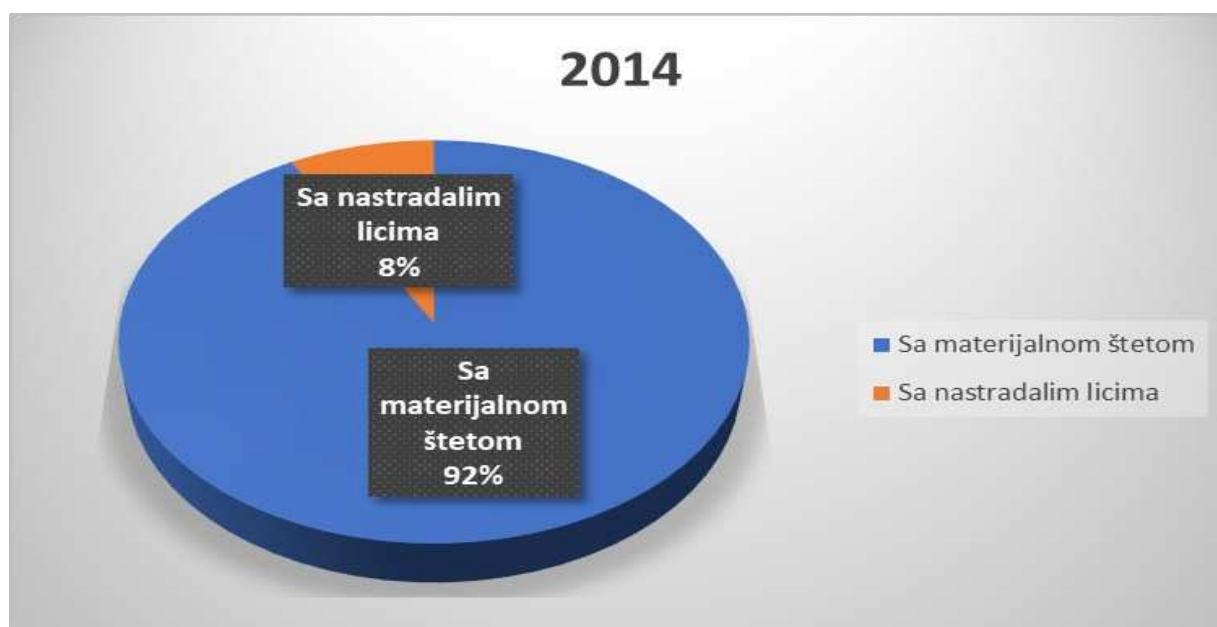
Zbog kršenja propisa iz oblasti sigurnosti saobraćaja uručeno je 180.938 prekršajnih naloga vozačima (34.844 više), podneseno 666 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (236 više) i registrovano 77 krivičnih djela zbog ugrožavanja sigurnosti javnog prometa (18 više).

Tokom 2013. godine, pripadnici Uprave policije su uručili 63.252 prekršajna naloga vozačima koji nisu poštivali saobraćajne propise prilikom parkiranja (28.151 više u odnosu na 2012. godinu), upozorili 6.570 vozača (1.230 više), a specijalnim vozilom „pauk“ su premjestili 3.033 vozila (273 više). Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije bilo.⁴¹

U toku 2014. godine, stanje sigurnosti saobraćaja karakteriše povećanje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda, nezgoda sa materijalnom štetom, sa nastradalim licima i broja povrijeđenih lica, dok je smanjen broj poginulih lica. Registrovane su 10.974 saobraćajne nezgode (438 ili 4,1 % više), 10.074 sa materijalnom štetom (404 ili 4,2 % više) i 900 sa nastradalim licima (34 ili 3,9 % više). U saobraćajnim nezgodama na području Kantona Sarajevo 1.202 lica su nastradala (12 ili jedan % više). Devetnaest lica je poginulo (pet ili 20,8 % manje), dok su 1.183 lica povrijeđena (17 ili 1,4 % više), 180 teže i 1.003 lakše. Među poginulim licima, 10 je pješaka, sedam vozača i dva putnika.

---

⁴¹ (Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2013.godinu), 20.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-mup-kantona-sarajevo-za-2013-godinu>

Grafikon 3. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2014. godini

(Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2014.godinu)⁴²

Od ukupno 1.183 povrijeđena lica, 556 je vozača (93 više), putnika – 403 (25 manje) i pješaka - 224 (51 manje). Kada je u pitanju stepen povreda, 54 vozača su teže, a 502 lakše povrijeđena. Četrdeset sedam putnika je teže, a 356 lakše povrijeđeno, dok je 79 pješaka teže i 145 lakše povrijeđeno.

U naselju su registrovane 10.443 saobraćajne nezgode (16 sa poginulim, 818 sa povrijeđenim licima i 9.609 sa materijalnom štetom), van naselja 531 nezgoda (dvije sa poginulim, 64 sa povrijeđenim licima i 465 sa materijalnom štetom).

Registrovano je 3.118 saobraćajnih nezgoda na raskrsnicama u naselju, 161 na raskrsnicama van naselja, 29 na pješačkom prelazu, 28 na nadvožnjaku, 13 na prelazu preko željezničke pruge, šest na mostu, dvije u tunelu, jedna na podvožnjaku i 7.616 saobraćajnih nezgoda čije se karakteristike puta ubrajaju u kategoriju ostalih.

⁴² 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

	POGINULI			TEŠKO POVRIJEĐENI			LAKŠE POVRIJEĐENI		
	2014	2013	+, -, %	2014	2013	+, -, %	2014	2013	+, -, %
VOZAČI	7	7	isto	54	44	+10 ili 22,7 %	502	419	+ 83 ili 19,8 %
PUTNICI	2	2	isto	47	42	+ 5 ili 11,9 %	356	386	- 30 ili 7,8 %
PJEŠACI	10	15	- 5 ili 33,3%	79	79	isto	145	196	- 51 ili 26 %
UKUPNO	19	24	- 5 ili 20,8%	180	165	+ 15 ili 9,1 %	1.003	1.001	+ 2 ili 0,2 %

Tabela 7. Broj nastradalih lica u saobraćajnim nezgodama po kategoriji učesnika u toku 2014/2013 (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2014.godinu, str.12.)

Starosna struktura lica povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama je sljedeća: od 31 do 40 godina – 240 lica, od 25 do 30 godina – 210 lica, od 41 do 50 godina – 167 lica, od 51 do 65 godina – 157 lica, od 21 do 24 godine – 145 lica, od 18 do 20 godina – 79 lica, itd.

Na osnovu statističkih podataka o saobraćajnim nezgodama i nastradalim licima, najveći broj uzroka saobraćajnih nezgoda spada u kategoriju ostalih – 9.127 (sedam lica poginulo i 704 povrijeđeno), neprilagođena brzina- 1.653 (11 lica poginulo i 410 lica povrijeđeno), uticaj alkohola – 191 (jedno lice poginulo i 66 lica povrijeđeno), odron na putu – dvije nezgode sa materijalnom štetom i uticaj opojnih droga – jedna saobraćajna nezgoda (tri lica povrijeđena).

U sklopu redovnih aktivnosti, službenici policije su kontrolisali ukupno 206.465 vozila (75.928 manje). Zbog tehničke neispravnosti, iz saobraćaja su isključena 402 vozila (69 više), 3.294 vozača su zatečena da upravljaju vozilom pod dejstvom alkohola (1.847 manje), 8.844 bez korištenja sigurnosnog pojasa (4.330 manje), 2.617 bez položenog vozačkog ispita (707 manje), a 2.182 vozača su učestvovala u saobraćaju bez važeće registracije (573 manje).

Histogram 2. Kontrola vozila od strane policije MUP-a Kantona Sarajevo u 2014. godini
(Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2014.godinu)⁴³

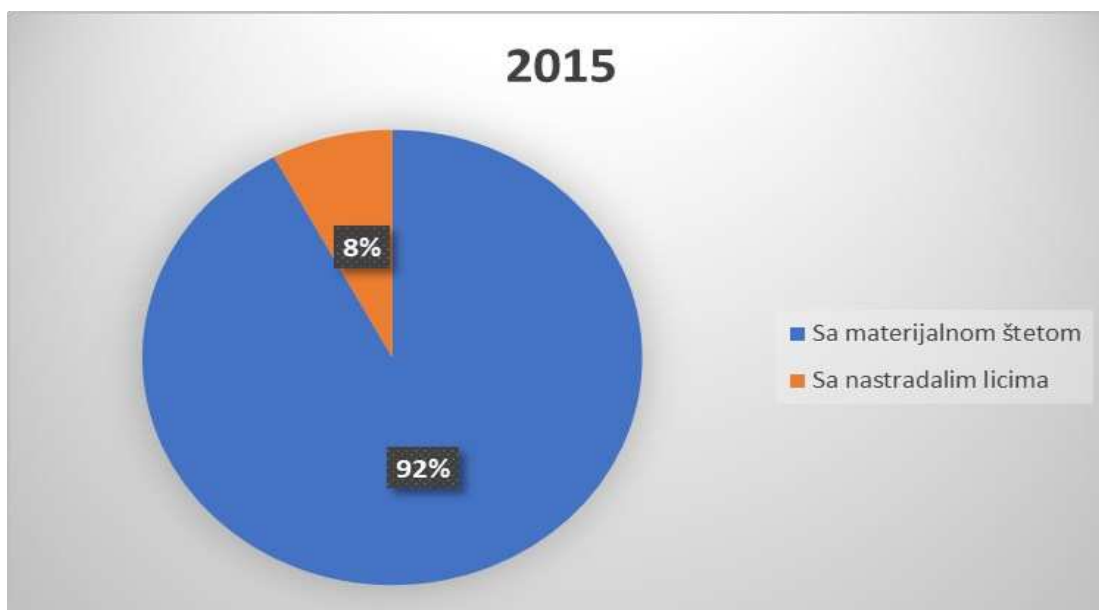
Zbog kršenja propisa iz oblasti sigurnosti saobraćaja uručene su 152.525 prekršajnih naloga vozačima (28.413 manje), podnesena 903 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (237 više) i registrovana 64 krivična djela zbog ugrožavanja sigurnosti javnog prometa (13 manje). Tokom 2014. godine, pripadnici Uprave policije su uručili 54.909 prekršajnih naloga vozačima koji nisu poštivali saobraćajne propise prilikom parkiranja (8.343 manje u odnosu na 2013. godinu), upozorili 5.540 vozača (1.030 manje), a specijalnim vozilom „pauk“ su premjestili 2.483 vozila (550 manje). Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije bilo.⁴⁴

U toku 2015. godine, stanje sigurnosti saobraćaja karakteriše povećanje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda, nezgoda sa materijalnom štetom i broja povrijeđenih lica, dok je smanjen broj poginulih lica. Broj nezgoda sa nastradalim licima isti je kao 2014. godine. Registrovano je

⁴³ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

⁴⁴ (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2014.godinu), 20.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-mup-kantona-sarajevo-za-2014-godinu>

11.475 saobraćajnih nezgoda (501 ili 4,6 % više), 10.575 sa materijalnom štetom (501 ili 5 % više) i 900 sa nastradalim licima (isto kao 2014. godine).

Grafikon 4. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2015. godini (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2015.godinu)⁴⁵

U saobraćajnim nezgodama na području Kantona Sarajevo 1.221 lice je nastradalo (19 ili 1,6 % više). Petnaest lica je poginulo (četiri ili 21 % manje), dok je 1.206 lica povrijeđeno (23 ili 1,9 % više), 176 teže i 1.030 lakše. Među poginulim licima evidentirano je osam vozača i sedam pješaka.

Od ukupno 1.206 povrijeđenih lica, 544 su vozača (12 manje), putnika – 402 (jedan manje) i pješaka - 260 (36 više). Kada je u pitanju stepen povreda, 59 vozača je teže, a 485 lakše povrijeđeno, 39 putnika je teže, a 363 lakše povrijeđeno, dok je 78 pješaka teže a 182 lakše povrijeđeno.

⁴⁵ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

U naselju su registrovane 10.854 saobraćajne nezgode (15 sa poginulim, 825 sa povrijeđenim licima i 10.014 sa materijalnom štetom), van naselja 621 nezgoda (60 sa povrijeđenim licima i 561 sa materijalnom štetom).

Registrovano je 3.008 saobraćajnih nezgoda na raskrsnicama u naselju, 571 na raskrsnicama van naselja, 43 na pješačkom prelazu, 29 na nadvožnjaku, devet na mostu, dvije u tunelu, dvije na prelazu preko željezničke pruge i 7.811 saobraćajnih nezgoda čije se karakteristike puta ubrajaju u kategoriju ostalih.

	2015	2014	+,-,%
UKUPNO SAOBRAĆAJNIH NEZGODA	11.475	10.974	+ 501 ili 4,6 %
Saobraćajne nezgode sa nastradalim licima	900	900	isto
Saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom	10.575	10.074	+ 501 ili 5 %
POGINULO LICA	15	19	- 4 ili 21 %
- vozači	8	7	+ 1 ili 14,3 %
- putnici	0	2	- 2
- pješaci	7	10	- 3 ili 30 %
POVRIJEĐENO LICA	1.206	1.183	+ 23 ili 1,9 %
- vozači	544	556	- 12 ili 2,1 %
- putnici	402	403	- 1 ili 0,2 %
- pješaci	260	224	+ 36 ili 16,1 %

Tabela 8. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području Kantona Sarajevo 2015/2014.godine (Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2015.godinu, str.11.)

	POGINULI			TEŠKO POVRIJEĐENI			LAKŠE POVRIJEĐENI		
	2015	2014	+, -, %	2015	2014	+, -, %	2015	2014	+, -, %
VOZAČI	8	7	+ 1 ili 14,3 %	59	54	+ 5 ili 9,2 %	485	502	- 17 ili 3,4 %
PUTNICI	0	2	- 2	39	47	- 8 ili 17 %	363	356	+ 7 ili 2 %
PJEŠACI	7	10	- 3 ili 30 %	78	79	- 1 ili 1,3 %	182	145	+ 37 ili 25,5 %
UKUPNO	15	19	- 4 ili 21 %	176	180	- 4 ili 2,2 %	1.030	1.003	+ 27 ili 2,7 %

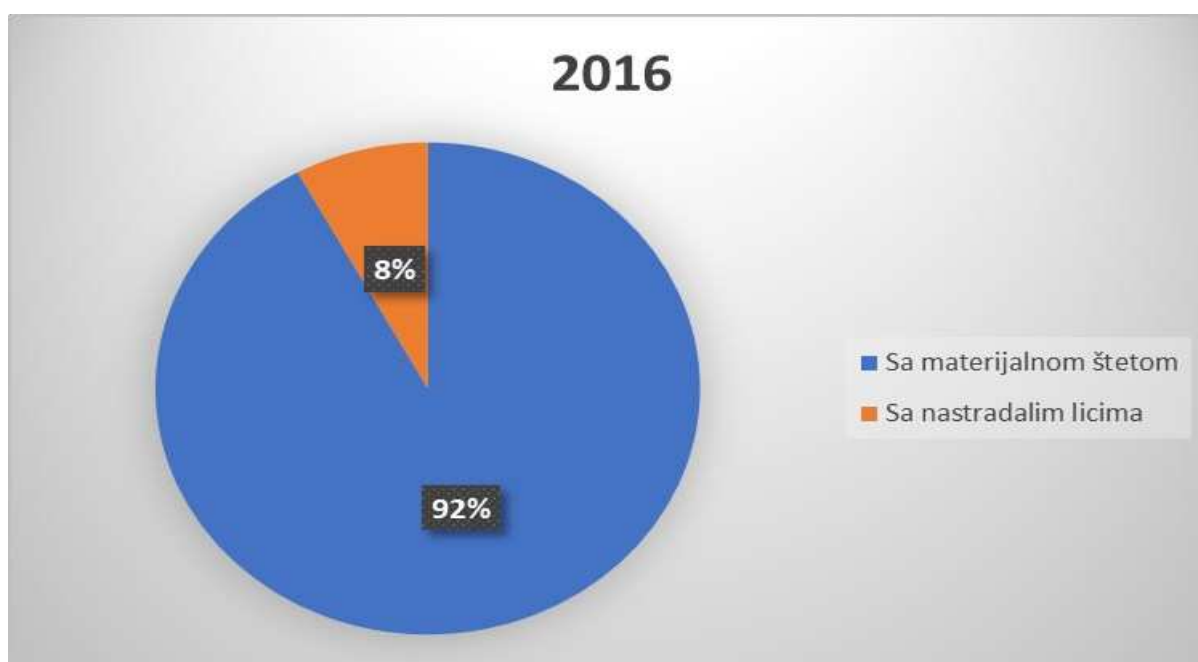
Tabela 9. Broj nastradalih lica u saobraćajnim nezgodama po kategoriji učesnika 2015/2014 godine (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2015.godinu, str.12.)

Starosna struktura lica povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama je sljedeća: od 31 do 40 godina – 255 lica, od 25 do 30 godina – 173 lica, od 41 do 50 godina – 157 lica, od 21 do 24 godine – 148 lica, od 51 do 65 godina – 140 lica, itd. Na osnovu statističkih podataka o saobraćajnim nezgodama i nastradalim licima, najveći broj uzroka saobraćajnih nezgoda spada u kategoriju ostalih – 9.515 (četiri lica poginula i 657 povrijeđeno), neprilagođena brzina- 1.798 (oam lica poginulo i 478 lica povrijeđeno), uticaj alkohola – 151 (dva lica poginula i 68 lica povrijeđeno), uticaj opojnih droga – pet (jedno lice poginulo, tri lica povrijeđena), neispravan uređaj za kočenje – tri (bez nastradalih lica), neispravan pneumatik – dvije saobraćajne nezgode (bez nastradalih lica) i neispravan uređaj za upravljanje – jedna saobraćajna nezgoda (bez nastradalih lica). U sklopu redovnih aktivnosti, službenici policije su kontrolisali ukupno 249.915 vozila (43.450 više).

Zbog tehničke neispravnosti, iz saobraćaja su isključena 1.674 vozila (1.272 više), 3.880 vozača je zatečeno da upravljaju vozilom pod dejstvom alkohola (586 više), 6.105 bez korištenja sigurnosnog pojasa (2.739 manje), 2.864 bez položenog vozačkog ispita (247 više), a 2.437 vozača je učestvovalo u saobraćaju bez važeće registracije (255 više).

Zbog kršenja propisa iz oblasti sigurnosti saobraćaja uručena je 191.424 prekršajna naloga vozačima (38.899 više), podneseno 820 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (83 manje) i registrovano 89 krivičnih djela zbog ugrožavanja sigurnosti javnog prometa (25 više).⁴⁶

U toku 2016. godine, stanje sigurnosti saobraćaja karakteriše smanjenje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda i nezgoda sa materijalnom štetom, dok je neznatno povećan broj nezgoda sa nastradalim licima. Takođe, povećan je broj poginulih i povrijeđenih lica. Registrovano je 11.367 saobraćajnih nezgoda (108 ili 0,9 % manje), 10.466 sa materijalnom štetom (109 ili 1 % manje) i 901 sa nastradalim licima (jedna ili 0,1 % više).

Grafikon 5. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2016. godini (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2016.godinu)⁴⁷

⁴⁶ Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2015.godinu), 20.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-mup-kantona-sarajevo-za-2015-godinu>

⁴⁷ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

U saobraćajnim nezgodama na području Kantona Sarajevo 1.240 lica je nastradalo (19 ili 1,5 % više). Dvadeset jedno lice je poginulo (šest ili 40 % više), dok je 1.219 lica povrijeđeno (13 ili 1,1 % više), 199 teže i 1.020 lakše. Među poginulim licima evidentirano je 11 vozača, osam pješaka i dva putnika. Od ukupno 1.219 povrijeđenih lica, 546 je vozača (dva više), putnika – 382 (20 manje) i pješaka - 291 (31 više). Kada je u pitanju stepen povreda, 54 vozača su teže, a 492 lakše povrijeđena, 35 putnika je teže, a 347 lakše povrijeđeno, dok je 110 pješaka teže a 181 lakše povrijeđen.

U naselju je registrovano 10.616 saobraćajnih nezgoda (15 sa poginulim, 825 sa povrijeđenim licima i 9.776 sa materijalnom štetom), van naselja 751 nezgoda (četiri sa poginulim, 57 sa povrijeđenim licima i 690 sa materijalnom štetom).

Registrovane su 2.903 saobraćajne nezgode na raskrsnicama u naselju, 242 na raskrsnicama van naselja, 61 na pješačkom prelazu, 27 na nadvožnjaku, devet na mostu, šest na podvožnjaku, dvije na prelazu preko željezničke pruge i 8.117 saobraćajnih nezgoda čije se karakteristike puta ubrajaju u kategoriju ostalih.

	2016.	2015.	+,-,%
- UKUPNO SAOBRAĆAJNIH NEZGODA	11.367	11.475	- 108 ili 0,9 %
Saobraćajne nezgode sa nastradalim licima	901	900	+ 1 ili 0,1 %
Saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom	10.466	10.575	- 109 ili 1 %
POGINULO LICA	21	15	+ 6 ili 40 %
- vozači	11	8	+ 3 ili 37,5 %
- putnici	2	0	+ 2
- pješaci	8	7	+ 1 ili 14,3 %
POVRIJEĐENO LICA	1.219	1.206	+ 13 ili 1,1 %
- vozači	546	544	+ 2 ili 0,4 %
- putnici	382	402	- 20 ili 5 %
- pješaci	291	260	+ 31 ili 11,9 %

Tabela 10. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području Kantona Sarajevo 2016./2015.godina (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2016.godinu, str. 12.)

Starosna struktura lica povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama je sljedeća: od 31 do 40 godina – 237 lica, od 25 do 30 godina – 181 lice, od 51 do 65 godina – 168 lica, od 21 do 24 godine- 162 lica, od 41 do 50 godina – 158 lica, itd.

Na osnovu statističkih podataka o saobraćajnim nezgodama i nastradalim licima, najveći broj uzroka saobraćajnih nezgoda spada u kategoriju ostalih – 9.554 (15 lica poginulo i 789 povrijeđeno), neprilagođena brzina- 1.633 (pet lica poginulo i 386 lica povrijeđeno), uticaj alkohola – 145 (jedno lice poginulo i 40 lica povrijeđeno), klizav put – 31 (bez nastradalih lica), uticaj opojnih droga – dvije (četiri lica povrijeđena), oštećenje puta i odron na putu – po jedna saobraćajna nezgoda (bez nastradalih lica). Evidentirana je 441 saobraćajna nezgoda (pet više) u kojima su učestvovali inostrani vozači i 44 saobraćajne nezgode (sedam više) u kojima su učestvovala vozila međunarodnih organizacija (bez nastradalih lica). U sklopu redovnih aktivnosti, službenici policije su kontrolisali ukupno 283.985 vozila (34.070 više).

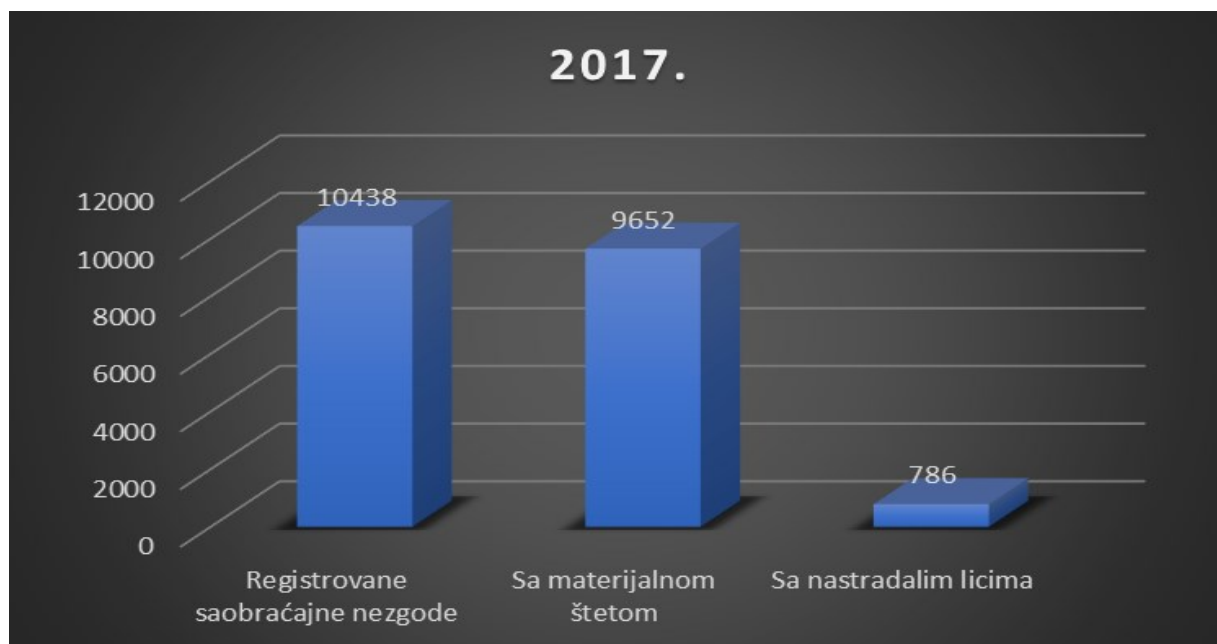
Zbog tehničke neispravnosti, iz saobraćaja su isključena 824 vozila (850 manje), 4.540 vozača je zatečeno da upravljaju vozilom pod dejstvom alkohola (660 više), 8.070 bez korištenja sigurnosnog pojasa (1.965 više), 3.127 bez položenog vozačkog ispita (263 više), a 2.942 vozača su učestvovala u saobraćaju bez važeće registracije (505 više).

Zbog kršenja propisa iz oblasti sigurnosti saobraćaja uručena je 231.553 prekršajna naloga vozačima (40.129 više), podneseno 785 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (35 manje) i registrovano 101 krivično djela zbog ugrožavanja sigurnosti javnog prometa (12 više).⁴⁸

U toku 2017. godine, stanje sigurnosti saobraćaja karakteriše smanjenje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda, nezgoda sa materijalnom štetom, sa nastradalim licima i broja nastradalih lica. Registrovano je 10.438 saobraćajnih nezgoda (929 ili 8,2 % manje), 9.652 sa materijalnom štetom (814 ili 7,8 % manje) i 786 sa nastradalim licima (115 ili 12,8 % manje). U saobraćajnim nezgodama na području Kantona Sarajevo 1.049 lica je nastradalo (191 ili 15,4 % manje). Četrnaest lica je poginulo (sedam ili 33,3 % manje), dok je 1.035 lica povrijeđeno (184 ili 15,1 % manje), 141 teže i 894 lakše.

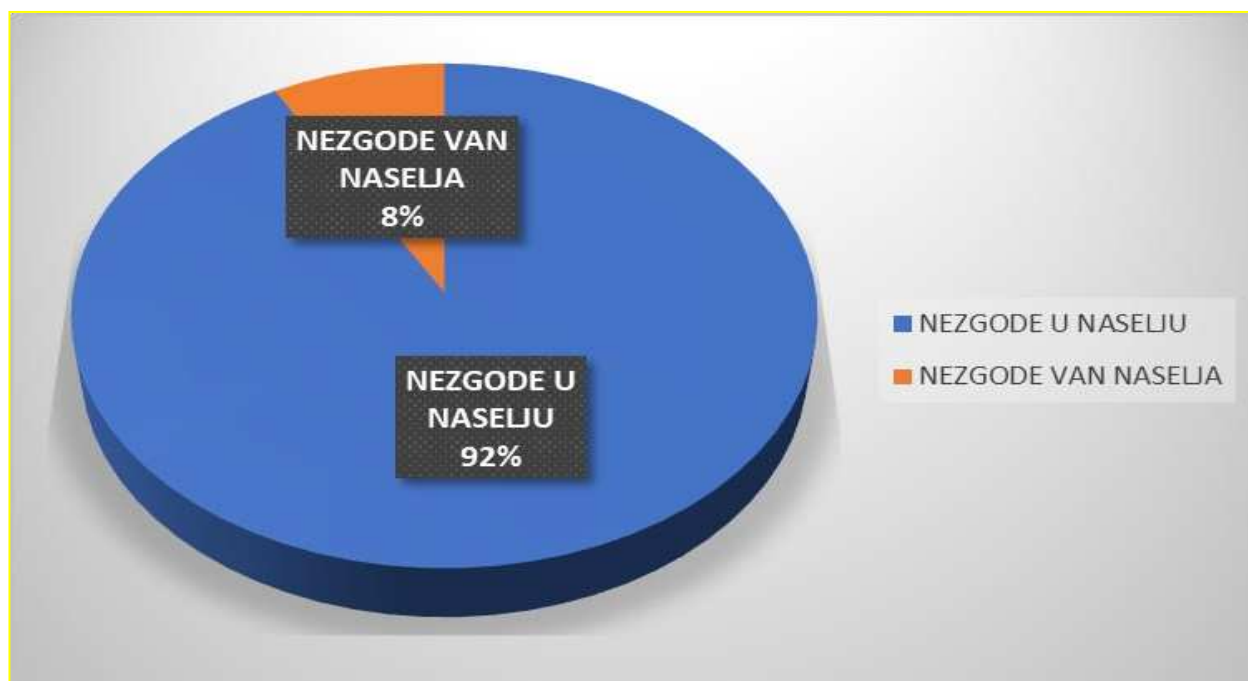
⁴⁸ Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2016.godinu), 20.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-mup-kantona-sarajevo-za-2016-godinu>

Histogram 3. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2017. godini (Autor prema podacima Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2017.godinu)

Među poginulim licima evidentirano je sedam pješaka (jedan manje), četiri vozača (sedam manje) i tri putnika (jedan više). Od ukupno 14 poginulih lica u saobraćajnim nezgodama jedno je naknadno podleglo. Od ukupno 1.035 povrijeđenih lica, 484 su vozači (62 manje), putnika – 340 (42 manje) i pješaka - 211 (80 manje). Kada je u pitanju stepen povreda, 45 vozača je teže, a 439 lakše povrijeđeno, 33 putnika su teže, a 307 lakše povrijeđena, dok su 63 pješaka teže, a 148 lakše povrijeđena. U naselju je registrovana 9.581 saobraćajna nezgoda (10 sa poginulim, 690 sa povrijeđenim licima i 8.881 sa materijalnom štetom), van naselja 857 nezgoda (tri sa poginulim, 83 sa povrijeđenim licima i 771 sa materijalnom štetom).⁴⁹

⁴⁹ Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2017., 16.06.2019., http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/izvjestaj_o_radu_up_za_2017.godinu_.pdf

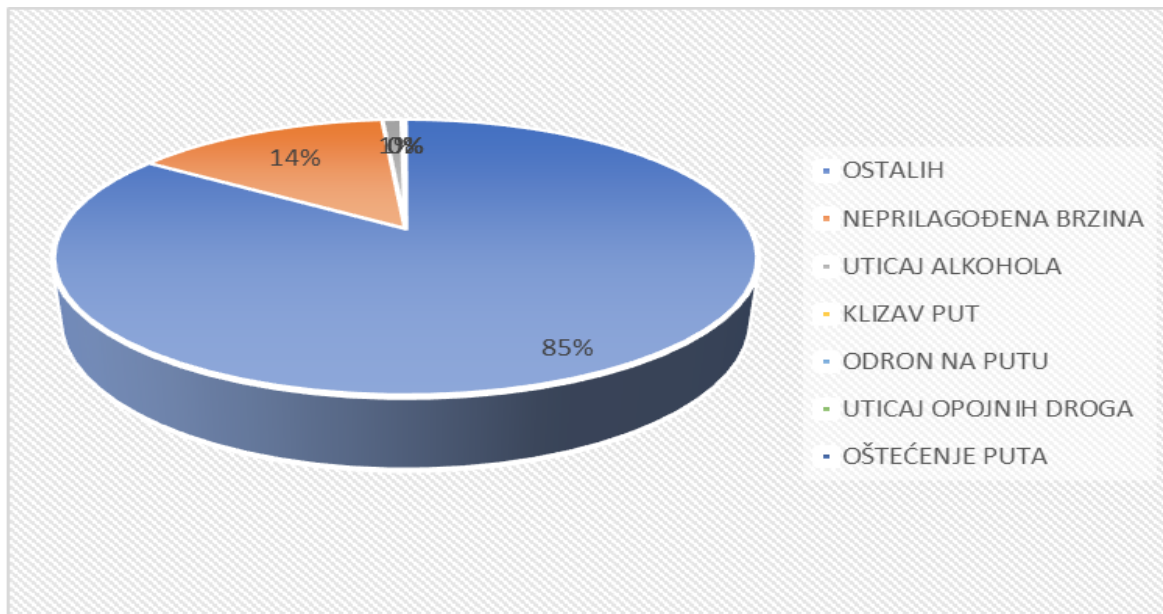
Grafikon 6 . Procentualni prikaz zastupljenosti saobraćajnih nezgoda u periodu 2017. godine (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2017.godinu)⁵⁰

Registrovana je 2.151 saobraćajna nezgoda na raskrsnicama u naselju, 213 na raskrsnicama van naselja, 101 na pješačkom prelazu, 24 na nadvožnjaku, jedna na prelazu preko željezničke pruge i 7.948 saobraćajnih nezgoda čije se karakteristike puta ubrajaju u kategoriju ostalih.

Na osnovu statističkih podataka o saobraćajnim nezgodama i nastradalim licima, najveći broj uzroka saobraćajnih nezgoda spada u kategoriju ostalih – 8.805 (10 lica poginulo i 660 povrijeđeno), neprilagođena brzina - 1.496 (četiri lica poginula i 349 lica povrijeđeno), uticaj alkohola – 113 (25 lica povrijeđeno), klizav put – 20 (bez nastradalih lica), odron na putu – dvije nezgode (bez nastradalih lica), uticaj opojnih droga - jedna (jedno lice porijeđeno) i oštećenje puta – jedna saobraćajna nezgoda (bez nastradalih lica).

Evidentirano je 418 saobraćajnih nezgoda (23 manje) u kojima su učestvovali inostrani vozači i 29 saobraćajnih nezgoda (15 manje) u kojima su učestvovala vozila međunarodnih organizacija (bez nastradalih lica).

⁵⁰ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

Grafikon 7. Uzroci saobraćajnih nezgoda za period 2017. (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2017.godinu)⁵¹

U toku 2018. godine, stanje sigurnosti saobraćaja karakteriše smanjenje ukupnog broja saobraćajnih nezgoda, nezgoda sa materijalnom štetom i broja povrijeđenih lica, dok je povećan broj nezgoda sa nastradalim licima i broj poginulih lica. Registrovano je 9.258 saobraćajnih nezgoda (1.180 ili 11,3 % manje), od čega 8.453 sa materijalnom štetom (1.199 ili 12,4 % manje) i 805 sa nastradalim licima (19 ili 2,4 % više).⁵²

⁵¹ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

⁵² Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018. godinu, 18.06.2019., http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/izvjestaj_o_radu_up_za_2018.godinu_.pdf

	2018.	2017.	uporedba	
			+,-	%
UKUPAN BROJ SAOBRAĆAJNIH NEZGODA	9.258	10.438	-1.180	-11,3 %
SAOBRAĆAJNE NEZGODE SA NASTRADALIM LICIMA	805	786	+ 19	+ 2,4 %
SAOBRAĆAJNE NEZGODE SA MATERIJALNOM ŠTETOM	8.453	9.652	- 1.199	-12,4 %
POGINULO LICA	17	14	+ 3	+ 21,4 %
- vozači	7	4	+ 3	+ 75%
- putnici	4	3	+ 1	+ 33,3 %
- pješaci	6	7	- 1	-14,3 %
POVRIJEĐENO LICA	1.012	1.035	- 23	- 2,2 %
- vozači	478	484	- 6	- 1,2 %
- putnici	325	340	-15	- 4,4 %
- pješaci	209	211	- 2	- 0,9 %

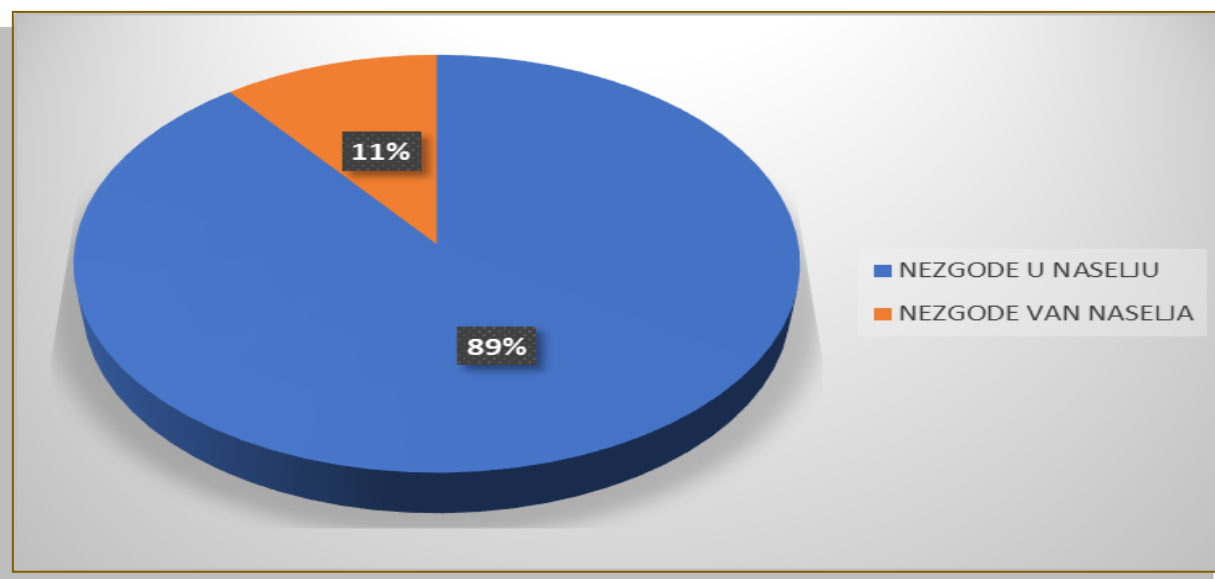
Tabela 11. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području kantona sarajevo2018./2017. godina (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018.godinu, str. 9.)

U naselju su registrovane 8.283 saobraćajne nezgode (10 sa poginulim, 714 sa povrijeđenim licima i 7.559 sa materijalnom štetom), van naselja 975 nezgoda (tri sa poginulim, 78 sa povrijeđenim licima i 894 sa materijalnom štetom).

SAOBRAĆAJNE NEZGODE	SA NASTRADALIM LICIMA			SA MATERIJALNOM ŠTETOM	UKUPNO	POSljedICE		
	sa poginulim licima	sa povrijeđenim licima				broj poginulih lica	broj teže povrijeđenih lica	broj lakše povrijeđenih lica
		teže	lakše					
u naselju	10	135	579	7.559	8.283	11	142	762
van naselja	3	6	72	894	975	6	11	97
UKUPNO	13	141	651	8.453	9.258	17	153	859

Tabela 12. Tabelarni pregled saobraćajnih nezgoda i posljedice na području Kantona Sarajevo 2017./2018. godina. (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018.godinu, str. 9.)

Grafikon 8. Procentualni prikaz zastupljenosti saobraćajnih nezgoda u periodu 2018. godine (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018.godinu)⁵³

Prema kategoriji puta, saobraćajne nezgode registrovane su:

- na ulicama u naselju – 7.162 nezgode (sedam lica poginulo, 653 lica povrijeđena),
- na magistralnim putevima – 858 (šest lica poginulo, 181 lice povrijeđeno),
- na lokalnim putevima – 489 (37 lica povrijeđeno),
- na regionalnim putevima – 452 (49 lica povrijeđeno)
- i na putevima koji se ubrajaju u kategoriju ostalih – 297 saobraćajnih nezgoda (četiri lica poginula, 92 povrijeđena).

Prema karakteristikama puta, najveći broj saobraćajnih nezgoda registrovan je:

- na raskrsnicama u naselju – 1.395 nezgoda u kojima su dva lica poginula, 183 povrijeđena,
- na raskrsnicama van naselja – 263 (25 lica povrijeđeno),
- na pješaćkim prelazima – 83 (jedno lice poginulo, 46 lica povrijeđeno),

⁵³ 19.06.2019., <http://mup.ks.gov.ba/>

- na mostu –četiri (bez nastradalih lica)
- žna nadvožnjaku – četiri (bez nastradalih lica)
- na prelazu preko željezničke pruge –tri (jedno lice povrijeđeno).

U toku 2018. godine, u saobraćajnim nezgodama na području Kantona Sarajevo nastradalo je ukupno 1.029 lica (20 ili 1,9 % manje u odnosu na 2017. godinu).

učesnici u saobraćaju	2018. GODINA	2017. GODINA	uporedba	
			+/-	%
vozači	485	488	- 3	- 0,6 %
putnici	329	343	- 14	- 4,9 %
pješaci	215	218	- 3	- 1,4 %
UKUPNO	1.029	1049	- 20	- 1,9 %

Tabela 13. Tabela pregled nastradalih lica (poginula, teško i lakše povrijeđena) u saobraćajnim nezgodama (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018.godinu, str. 10.)

U saobraćajnim nezgodama na području Kantona Sarajevo tokom 2018. godine poginulo je 17 lica (tri više), povrijeđeno 1.012 lica (23 manje), od čega 153 teže (12 više) i 859 lakše (35 manje).

PERIOD	2018. GODINA			2017. GODINA			UPOREDBA 2018/17. GOD.		
	poginulo	teško povrijeđeno	lakše povrijeđeno	poginulo	teško povrijeđeno	lakše povrijeđeno	poginulo	teško povrijeđeno	lakše povrijeđeno
VOZAČI	7	56	422	4	45	439	+ 3	+ 11	- 17
PUTNICI	4	35	290	3	33	307	+ 1	+ 2	- 17
PJEŠACI	6	62	147	7	63	148	- 1	- 1	- 1
UKUPNO	17	153	859	14	141	894	+ 3	+ 12	- 35

Tabela 14. Tabela pregled nastradalih lica u saobraćajnim nezgodama po kategoriji učesnika 2017/2018. godina (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018.godinu, str. 10.)

Na osnovu statističkih podataka o saobraćajnim nezgodama i nastradalim licima, najveći broj uzroka saobraćajnih nezgoda spada u kategoriju:

- ostalih –7.817 (13 lica poginulo, 611 lica povrijeđeno),
- neprilagođena brzina –1.329 (četiri lica poginula, 360 lica povrijeđeno),
- uticaj alkohola –111 (41 lice povrijeđeno),
- oštećenje puta – jedna nezgoda (bez nastradalih lica). (Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018.godinu, str. 11.)⁵⁴

Grafikon 9. Uzroci saobraćajnih nezgoda za period 2018. (Autor prema podacima Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018.godinu)

⁵⁴ Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018. godinu, 18.06.2019., http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/izvjestaj_o_radu_up_za_2018.godinu_.pdf

Iz analiziranih statističkih podataka prikupljenih od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo u petogodišnjem periodu (2013 - 2018), može se zaključiti da se najveći broj saobraćajnih nezgoda dogodio zbog neprilagođene brzine i pod uticajem alkohola.

3.7. *Mjere za poboljšanje općeg stanja sigurnosti u saobraćaju u Kantonu Sarajevo*

U razmatranju mjera koje je potrebno poduzeti da se opće stanje sigurnosti u saobraćaju u Kantonu Sarajevo poboljša potrebno je krenuti od preporuka UN-a⁵⁵ (Ujedinjene nacije) za zemlje u razvoju, koje se oslanjaju i na smjernice Svjetske banke za osnove upravljanja sigurnošću saobraćaja.

U navedenim preporukama i smjernicama navodi se, između ostalog, slijedeće:

- ❖ država mora biti svjesna važnosti sigurnosti saobraćaja kao i troškova koji nastaju kao posljedica saobraćajnih nezgoda,
- ❖ država mora da organizuje i da finansira interministarsko tijelo visokog nivoa ili nacionalni savjet za sigurnost saobraćaja sa stručnim službama,
- ❖ informacije i baze podataka o stanju sigurnosti saobraćaja moraju biti prikupljane i sistematizovane tako da omogućavaju svestranu analizu sigurnosti saobraćaja,
- ❖ faktori sigurnosti saobraćaju moraju biti planirani da razvijaju i unapređuju nivo svijesti i da budu sastavni dio definisanih strategija sigurnosti saobraćaja.⁵⁶

Četiri osnovna elementa na koje je potrebno uticati da se opće stanje sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo poboljša su:

- čovjek,
- vozilo,
- cesta i
- okolina.

---

⁵⁵ UN - eng. United nation – Ujedinjene nacije

⁵⁶ 22 Lindov, O., 2009., Značaj i mogućnosti poboljšanja sigurnosti saobraćaja, Federalno unutrašnjih poslova - okrugli sto, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Sarajevo, str. 23.

Analizirajući stanje sigurnosti saobraćaja na području Kantona Sarajevo uvjetovano je sveobuhvatnim i sistemskim djelovanjem svih činilaca zakonodavne izvršne i sudske vlasti u sistemu društva u Bosni i Hercegovini, odnosno Kantonu Sarajevo koje se ogleda u sljedećim prijedlozima:

- Izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih propisa kojima se reguliše oblast sigurnosti saobraćaja mjere i radnje, kao i drugi propisi, upustva pravilnici, instrukcije, odnosno podzakonski propisi kojima se reguliše zakonski sistem u djelovanju rada na poboljšanju stanja sigurnosti u saobraćaju zasnovan na principima modernih evropskih standarda u zemalja Evrope, primjeri efikasnog sprovođenja zakonskih propisa i načini djelovanja kroz strategiju rada i usmjerenja svih relevantnih organa i institucija iz nadležnosti sigurnosti saobraćaja.
- Izgradnja modernih saobraćajnica po principu sveobuhvate analize i potrebom za djelovanjem izrade projektne dokumentacije i prioriteta rada na putevima u saobraćaju, na osnovu općeg stanja sigurnosti saobraćaja i intenziteta saobraćaja srazmjerno izgradnjom na osnovu potreba, efikasnim djelovanjem, analizom broja prometa vozila, saobraćaja pješaka, i drugi podataka od značaja za sigurnost u saobraćaju.
- Praćenje razvoja infrastrukture izgradnja puteva u urbanim djelovima grada gdje je otežano odvijanje saobraćaja, s obzirom na broj vozila i pješaka, te gdje je evidentan povećan broj učešća vozila u saobraćaju, koje treba da bude približno srazmjernan broju registrovanih javnih parking prostora, stim uzimajući u obzir i zagađenost zraka uljed prekomjernog broja automobila te sigurnosti u saobraćaju, iznalaženja zakonskih regulativa u dijelovima gradskih općina i frekventnih mjesta u pogledu zabrane kretanja motornih vozila, te izgradnja biciklističkih staza odnosno korištenje prevoznih sredstava bicikla, kao i vozila sa a pogonom na goriva koja nemaju visok stepen zagađenosti sa euro normama i standardima po primjerima u zemaljama evropske unije u gradskim zonama uz postavljenu adekvatnu saobraćajnu signalizaciju i omogućen dovoljan broj parking prostora, čime će se rasteretio povećan intenzitet saobraćaja, te smanjilo zagađene zraka i omogućiti brži protok saobraćaja a čime će se u krajnosti postići i bolji efekat sigurnosti u saobraćaju.

- Postavljanje sistema video nadzora na ulicama i putevima gdje je pojačana frekvencija vozila i pješaka i gdje je registrovan veći broj saobraćajnih nezgoda, sistem mjerenja brzine kretanja vozila, registrovanje prolazak vozila na znak crvenog svjetla gdje je raskrnica regulisana svjetlosno saobraćajnom signalizacijom i registrovanje drugih težih prekršaja koji su preventivno uzročnici saobraćajnih nezgoda sa obradom prekršaja sa pohranjivanjem i zadokumentovanju u informatičkoj memoriji evidentiranih prekršaja učesnika u saobraćaju sa jasnom rezolucijom slike i snimka počinjenja prekršaja koji će se koristiti u dokaznom postupku u skladu sa zakonskim propisima.
- Činjenicu koju treba istaći jeste djelovanje nadležnih organa i ministarstva u pokretanju prekršajnih postupaka protiv prekršilaca i promptno djelovanje nadležnog suda u izricanju sankcije i odmah po pravosnažnosti rješenja o prekršaju provođenje svih izrečenih sankcija, novčane kazne, izricanja zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom, kaznenih poena i adekvatnost u postupanju prilikom sprovođenja za one počinioce prekršaja koji su stekli određen broj kaznenih poena i zakonske procedure u skladu sa Zakonom o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u BiH i drugim zakonskim odredbama sa preciziranim postupcima i rješenjima u skladu sa zakonskim propisima, a koja će u krajnosti imati efekat hitnog djelovanja i utjecaj na počinioce prekršaja i druge protuzakonite radnje i generalno na sve učesnike u saobraćaju, s ciljem prevencije i podizanja svijesti saobraćajne kulture i pridržavanja zakonskih propisa.
- Posebnu radnju u procesu stvaranja sistema sigurnosti jeste izgradanja jedinstvene baze podataka počinilaca prekršaja prouzrokovanja saobraćajnih nezgoda u prekršajnom osnovu i osumnjičenih- optuženih lica koja su počinila krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa iz Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, te jedinstve baze sa elektronskom načinom vođenja evidentiranih saobraćajnih nezgoda u Kantonu Sarajevo sa podacima relevantim za dalji tok praćenja stanja sigurnosti i usmjerenjem za djelovanjem te brzom analizom uzročnika, posledica puta karakteristika kraćeg opisa nastanka saobraćajnih nezgoda, precizirati

uzroke po prekršajima iz Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini i Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine.

- Izgradanja sistema baze podataka u elektronskom obliku o podacima višestrukih povratnika u činjenju težih prekršaja iz oblasti sigurnosti, saobraćaja i osoba koji su prouzrokovali saobraćajne nezgode po prekršajnom osnovu i protiv sigurnosti javnog prometa iz Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine.
- Stavljanje u funkciju elektronsku bazu podataka kontrolisnih i upozorenih vozača koji su počinili teže prekršaje koji su uzročnici prouzrokovanja saobraćajnih nezgoda, te djelovanje kroz zakonski sistem izmjene i dopuna zakona i podzakonskih akata, putem Suda i drugih nadležnih organa preduprijeti i blagovremeno poduzimati mjere i radnje protiv takvih vozača koji predstavljaju opasnost po sigurnost saobraćaja. Tokom sprovođenja zakonom propisanih mjera prema prekršiocima zakona iz oblasti sigurnosti saobraćaja primjenom adekvantne sankcije prema učesnicima kroz sistemski rješenja izricanje i sprovođenje sankcije u cjelosti promptno, privremenom oduzimanje sredstva izvršenja prekršaja- vozila ili drugog sredstva prekršaja i drugih radnji sa aspekta zaštite života ljudi i imovine i općeg stanja sigurnosti u saobraćaju.
- Uspostavljanja jedinstvenog sistema elektronske baze evidencije saobraćajnih nezgoda sa podacima o broja saobraćajnih nezgoda i nastradalim osobama razvrstanim prema stepenu povreda i uzrocima saobraćajnih nezgoda.
- Uspostavljanje evidencije podataka koji se odnose na lokacije opasnih mjesta i potencijalno opasnim dionicama, eventualne izmjene trase ili nova regulacija za svaku lokaciju, karakteristike cesta na kojima je definirana lokacija, karakteristike raskrsnica u koliko se lokacija opasnog mjesta nalazi na raskrsnici, ograničenja brzine koja se odnosi na lokaciju opasnog mjesta (potencijalno opasnog mjesta) stanje kolovoznog zastora koji se odnosi na lokaciju opasnog mjesta
- Mjere za poboljšanje u sistemu pravovremenosti djelovanja podrazumjeva efikao uključivanje nadležnih organa za saobraćaj na osnovu zakonskih i podzakonskih propisa u skladu sa nadležnostima obilježavanje mjesta horizontalnom i

vertikalnom signalizacijom i određivanje lokacija opasnih mjesta na putevima se određuje od organa koji upravljaju putevima odnosno nadležnog organa za saobraćaj.

- Sa aspekta sigurnosti saobraćaja i zaštiti života ljudi i imovine, kontinuirano djelovanje svih relevantnih organa institucija i resornih ministarstava u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima poduzimanje propisanih zakonskih mjera i radnje u pogledu stvaranja sigurnosti svih učesnika u saobraćaju i o svim eventualnim zapažanjima iz domena sigurnosti saobraćaja na razmjeni podataka kroz nadležne institucije i činjenica u vezi evidentiranih nedostataka na putu i saobraćaja uopće korespondencijom putem nadležnih organa na području Kantona Sarajevo, FBiH i Države BiH s ciljem pribavljanja svih informacija o svim zapažanjima koji se odnose na sigurnost saobraćaja i hitno reagiranje u rješavanju uočenih nedostataka na putevima u saobraćaju
- Također nadležni organi za saobraćaj promptno djelovati u vezi s modernizacijom i izgradnjom puteva u saobraćaju, saobraćajnom signalizacijom stanja horizontalne i vertikalne saobraćajne signalizacije o svim zapažanjima koji se odnose na nedostatak saobraćajne signalizacije i infrastrukture, a koja predstavlja zakonitu obavezu označavanja horizontalne i vertikalne signalizacije u skladu sa zakonskim propisima i drugim podzakonskim aktima, na osnovu propisanih nadležnosti poduzimaju mjere i radnje blagovremenog informisanja u cilju djelovanja nadležnih organa na osnovu propisanih nadležnosti iz navedene oblasti.
- Poseban sistem vrijednosti u vezi sa sigurnosti saobraćaja posvetiti na izradi strategije rada i pravca djelovanja na prevenciji, odnosno preventivnom djelovanju u edukativnom radu kroz sistem djelovanja i predavanja u javnim ustanovama sa mlađom populacijom stanovništva, učesnika u saobraćaju, te uvođenje radionica i edukacije o ponašanju učesnika u saobraćaja sa aspekta sigurnosti i zaštite života ljudi i imovine.
- Pravac djelovanja usmjeriti kroz organizovane sastanke posredstvom lokalnih zajednica, mjenih zajednica po općinama, održavanje javnih tribina, sprovođenje raznih projekata, kampanja iz oblasti sigurnosti u saobraćaju sa aspekta sigurnosti u saobraćaju i djelovanje kroz javno informiranje građana na temu saobraćajna

sigurnost i ponašanje u saobraćaju i sistem medija komuunikacijom obrazovnih i edukativnih emisija kroz sistem javnosti i emitovanje sa ciljem upoznavanja građana sa osvrtom i preciziranom značaju na evidentirane probleme na određenim mjestima, registrovanim uzročnicima saobraćajnih nezgoda, upozorenjima građana o shvanju značaja pridržavanja pravila u saobraćaju važnost djelovanja kroz lokalnu zajednicu a sam tiim i sa ciljem djelovanja prevencije na građana učesnike u saobraćaju da se pridržavanju zakonskih propisa,sa jedinstvenim ciljem podizanja svijesti na veći nivo u pogledu saobraćajne kultute i ponašanje učesnika u saobraćaju.

- Također u cilju poboljšanja sigurnosti saobraćaja vršiti na javnim mjestima, podjelu letaka i obavještenja kroz sistem djelovanja nadležnih organa na području Kantona Sarajevo u vezi s izdireferenciranih problemima uzroka i posledica, te lokacija gdje najčešće dolazi do saobraćajnih nezgoda sa teškim posledicama u saobraćaju.
- U skladu sa važećim pravilnikom na osnovu kritičnih određenih mjesta shodno izvršenoj analizi stanja i izazova sigurnosti u saobraćaju izvršiti postavljanje posebnih objekata na putu izbočina vibracionih traka i drugi objekta na putu u cilju smanjenja brzine kretanja motornih vozila,s akcentom na prevenciju saobraćajnih nezgoda koji imaju efekat djelovanja u kontinuitetu u pogledu sigurnosti u saobraćaju.
- Mjere za poboljšanje sigurnosti saobraćaja primjenti uvođenjem studioznog programa polaganja vozačkog ispita sa cjelokupnog aspekta analize dosadašnjih iskustava sigurnosti u saobraćaja na osnovu statističkih pokazatelja uzroka sigurnosti u saobraćaju, te uvođenje dodatnih mjera kroz zakonski osnov za vozače početnike a također i za sve druge vozače koji su ispunikli zakonske uvjete, te na osnovu registrovane baze podataka vozača koji su stekli vozačku dozvolu kroz sistem jedinstve baze podataka o registrovanim prekršajima, prvenstveno bazirani na činjenje težih prekršaja kao i prekršaja prouzrokovanja saobraćajnih nezgoda i drugih protuzakonitih radnji iz Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, promptno reagovanje od strane nadležnih organi u skladu sa nadležnostima i hitno poduzimati propisane određene zakonske mjere i radnje u cilju stvaranja adekvatne i bolje sigurnosti svih učesnika u saobraćaja i zaštite života ljudi i imovine na području

Kantona Sarajevo, te izgradnjom modernizovanog skupa sistemskih rješenja na osnovu zakonskih regulativa, efikasnim djelovanjem, prevencijom, kao i represijom na sve učesnike u saobraćaju na osnovu pozitivnih primjera u radu zemalja u evropskoj uniji sa aspekta sigurnosti u saobraćaju , te efikasnog djelovanja u radu svih nadležnih organa i institucija na području Bosne i Hercegovine i Kantona Sarajevo za dobrobit društva i stvaranja boljeg ambijenta u strukturi sistema sigurnosti s aspekta sigurnosti u saobraćaju.

ZAKLJUČAK

Čovjek kao učesnik u saobraćaju (vozač, pješak, biciklista, motociklista, osoba koja upravlja saobraćajem, osoba koja nadzire saobraćaj i osoba koja reguliše saobraćaj) predstavlja izvor koji ima veliko učešće u svim izvorima nesigurnosti u saobraćaju. Nedovoljna edukacija i pripremljenost ljudi u obavljanju navedenih poslova osnovni je uzrok nesigurnosti u saobraćaju, te je potrebno sprovesti detaljnije analize izvora nesigurnosti i izvršiti dodatne edukacije svih učesnika u saobraćaju, kako bi se podigla savjest pojedinaca u pogledu sigurnosti u saobraćaju.

Cesta kao izvor nesigurnosti u saobraćaju jedan je od važnijih izvora nesigurnosti, s obzirom na stepen nerazvijenosti cestovne infrastrukture. Najveći broj saobraćajnica u je zastario ili u velikoj mjeri oštećen. Mjere za poboljšanje stanja cestovne infrastrukture, a samim tim i sigurnosti saobraćaja su:

- dogradnja zakonskog i institucionalnog okvira,
- razvijanje sistema, upravljanja, nadzora, kontrole i zaštite cesta,
- obnavljanje i modernizacija cestovne mreže i
- izdvajanje i osiguranje finansijskih sredstava za zadovoljavanje finansiranja cestovne infrastrukture.

Na vozilo kao izvor nesigurnosti u saobraćaju utiče starost vozila i tehnička neispravnost. Treba istaći da je starosna struktura vozila u prethodnim godinama u prosjeku 15 godina, što znatno utiče na sigurnost u saobraćaju. Također, provođenje redovnih i vanrednih tehničkih pregleda vozila veoma je bitno za poboljšanje stanja sigurnosti u saobraćaju.

Pod okolinom se podrazumijeva prostorno – ambijentalno okruženje, te se o uticaju okoline na stanje sigurnosti u saobraćaju gotovo nikako ne vodi računa. Naročito u gradskim sredinama se ne vodi računa o načinu postavljanja svjetlećih reklama neposredno uz cestu, parkiranja na cesti i na trotoaru, nedovoljna širina trotoara, postavljanju tendi i izloga na trotoare, nedovoljnoj fizičkoj

zaštiti i osvijetljenju ceste i dr. Stoga je nužno provesti odgovarajuće kontrolne mjere kako bi se riješili postojeći problemi i spriječili budući problemi.

Ključni dio predstavlja kontinuirano praćenje određivanje lokacija opasnih mjesta i potencijalno opasnim dionicama, eventualne izmjene trase ili nova regulacija za svaku lokaciju, karakteristike cesta na kojima je definirana lokacija, karakteristike raskrsnica u koliko se lokacija opasnog mjesta nalazi na raskrsnici, ograničenja brzine koja se odnosi na lokaciju opasnog mjesta (potencijalno opasnog mjesta) stanje kolovoznog zastora koji se odnosi na lokaciju opasnog mjesta. Potrebno je da nadležne institucije, organi i ministarstva odnosno organi koji upravljaju putevima nadležni organa za saobraćaj na osnovu zakonskih i podzakosnih propisa u skladu sa nadležnostima na osnovu izvršenih sveobuhvatnih analiza izvrše obilježavanje mjesta horizontalnom i vertikalnom signalizacijom i određivanje lokacija opasnih mjesta na putevima organa koji upravljaju putevima odnosno nadležnog organa za saobraćaj.

Sa aspekta sigurnosti saobraćaja i zaštiti života ljudi i imovine, svi nadležni za sigurnost saobraćaja kontinuirano u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima poduzimaju propisane zakonske mjere i radnje u pogledu stvaranja sigurnosti svih učesnika u saobraćaju i o svim eventualnim zapažanjima iz domena sigurnosti saobraćaja korespondencijom putem nadležnih organa na području Kantona Sarajevo, međusobne saradnje i izvještavanja nadležnih institucija o svim problemima i negativnostima koji se odnose na sigurnost saobraćaja.

Na osnovu ukupne komparacije perioda 2013-2018 godine, utvrđeno je da je najveći broj saobraćajnih nezgoda evidentiran u kategoriju ostalih te da je ujedno u takvim saobraćajnim nezgodama na osnovu statističkih pokazatelja najveći broj poginulih i povrijeđenih lica.

Odmah slijedi uzrok saobraćajnih nezgoda neprilagođena brzina vozača uslovima i stanju na kolovozu i drugim saobraćajnim uslovima, gdje takođe ima navedeni broj poginulih i povrijeđenih lica.

Upravljanje pod uticajem alkohola gdje je takođe evidentan gore navedeni broj poginulih i povrijeđenih lica u saobraćajnim nezgodama.

Uticaj opojnih droga je na osnovu statističkih pokazatelja na posljednjem mjestu po broju saobraćajnih nezgoda i sa ishodom poginulih i povrijeđenih osoba.

Također, kao uzročnici saobraćajnih nezgoda su neispravnost uređaja za zaustavljanje, neispravnost uređaja za upravljanje, neispravnost pneumatika, oštećenje i odron na putu, klizav kolovoz, kao i nepropisne radnje vozilom u saobraćaju, ne držanje potrebnog dovoljnog odstojanja od vozila, prvenstvo prolaza vozila i dr.

Na osnovu analiza potrebno je formulirati prijedloge za provođenje strategije sigurnosti saobraćaja sa aspekta ugroženosti sigurnosti u saobraćaju sa detaljnim analizama i pokazateljima:

- Identificirati mjesta, puteve i lokalitete, gdje osobe ginu ili budu povrijeđene, uzeti u obzir poginule i povrijeđene osobe prema kategoriji puta, broj poginulih i povrijeđenih lica po kategoriji učesnika: vozač, pješak, putnik kao i činjenice odgovornosti uzročnika saobraćajnih nezgoda

- Kategorije: vozila, biciklisti, motociklisti i ostalo,

- Kategorije, po načinu nastanka i vrsti saobraćajnih nezgoda sa akcentom na saobraćajne nezgode sa poginulim i povrijeđenim osobama i drugim nezgodama u kojima su učestvovala jedno vozilo, pješak-vozilo, te način i mjesto nastanka saobraćajnih nezgoda: direktno bočni sudar, raskrsnica, nepropisno preticanje, udar sa zadnje strane i ostalo.

U okviru aktivnosti na osnovu sveobuhvatne analize sigurnosti u saobraćaju, definisati i odrediti prioritete:

- Smanjenje smrtnosti i saobraćajnih nezgoda sa povrijeđenim licima,

- Siguran i učinkovit cestovni saobraćaj u segmentu sigurnosti saobraćaja,

- Smanjenje prekomjerne brzine, upravljanje pod dejstvom alkohola kao uzroka saobraćajnih nezgoda i drugih nedozvoljenih radnji u skladu sa zakonskim propisima,

- Povećanje stope pridržavanja učesnika u saobraćaju zakonskih propisa sa fokusom na radnje koje su okarakterisane kao uzročnici saobraćajnih nezgoda odnosno sveobuhvatne sigurnosti u saobraćaju,

- Podizati svijest i znanje o sigurnosti u saobraćaju kako bi se smanjio broj poginulih i povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama, kao i podizanje opće svijesti i obrazovanja o cestovnoj sigurnosti.

Sigurnost u saobraćaju zahtjeva jedan sveobuhvatan sistem upravljanja uključujući sve relevantne institucije i organe u BiH u skladu sa nadležnostima vezano za mehanizme sigurnosti u saobraćaju.

Kroz analizu obuhvatiti sljedeće podatke:

- broj registrovanih m/v u Kantonu Sarajevo sa starosnom strukturom,
- približan broj vozila, intenzitet saobraćaja kroz Kanton Sarajevo,
- stanje puteva i saobraćajne infrastrukture
- pokazatelje o frekvenciji pješaka u saobraćaju, sa činjenicom broja stanovnika u KS, kao i elemente intenziteta u segmentu učesnika u saobraćaju posjetilaca gradu - Kantonu Sarajevo.

Određene segmente djelovanja usmjeriti na saobraćajnu signalizaciju i poboljšanje infrastrukture, na tehničku ispravnost vozila, starosnu strukturu vozila, kontrola i sankcionisanje višestrukih povratnika u činjenju najtežih prekršaja i drugih protivzakonitih radnji, sa iznalaženjem mogućnosti u skladu sa zakonskom regulativom strožeg kažnjavanja u pogledu dosljednog sprovođenja odgovornosti u vezi sa višestrukim povratnicima kako prekršaja tako i krivičnih djela iz oblasti sigurnosti javnog prometa krivičnog zakona F BiH.

Iznalaženje efikasnog sprovođenja adekvatnog funkcionisanja u dijelu izrečene pravosnažne odgovornosti prekršilaca sigurnosti u saobraćaju, blagovremeno poduzimanje zakonskih mjera, koje će imati efikasnost u djelovanju i način koji će uticati na prekršioce kao i prevencija na cjelokupnu društvenu zajednicu u BiH, odnosno na populaciju učesnika u saobraćaju s ciljem pridržavanja zakonskih propisa, koji se odnosi na sistem sprovođenja svih izrečenih sankcija prekršiocima, oduzimanje sredstava izvršenja prekršaja (da se ne dolazi u situaciju da nastupaju apsolutne zastare brisanje sankcija iz registra novčanih kazni i prekršajne evidencije), a koje će u krajnjoj mjeri imati za cilj osnažiti implementaciju shvatanja značaja uloge vozača, pješaka i drugih učesnika u saobraćaju i koje će doprinijeti stvaranju bolje sigurnosti u saobraćaju u Kantonu Sarajevo kao i zaštitu života ljudi i imovine, odnosno smanjiti broj smrtno stradalih i povrijeđenih osoba u saobraćajnim nezgodama.

U vezi ostvarivanja cilja saobraćajne sigurnosti važno je postaviti ambiciozne i realne ciljeve sa segmentom maksimalnog zalaganja svih relevantnih institucija i organa u dijelu nadležnosti

saobraćajne sigurnosti u BiH odnosno Kantonu Sarajevo, koji vrše poslove i zadatke u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima, blagovremeno poduzimati sve mjere i radnje na poboljšanju cjelokupne sigurnosti u saobraćaju.

Na osnovu činjenica i stanja sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo u cilju unapređenja sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo, neophodno je kontinuirano vršiti sveobuhvatnu analizu uzroka saobraćajnih nezgoda, na osnovu statističkih pokazatelja broja i uzroka saobraćajnih nezgoda, identificirati rizične lokalitete kao i rizična ponašanja učesnika u saobraćaju i sve druge relevantne faktore koji dovode do saobraćajnih nezgoda.

Svi organi i nadležne institucije kontinuirano poduzimati preventivno – represivne mjere u cilju unapređenja stanja sigurnosti u saobraćaju, vršiti sveobuhvatnu analizu stanja saobraćajne signalizacije, opreme i infrastrukture i na osnovu rezultata poduzeti odgovarajuće mjere i prijedloge za unapređenje stanja.

Važan segment jeste kontrola tehničke ispravnosti motornih vozila, kao i broj motornih vozila upućenih na kontrolu tehničke ispravnosti u odnosu na ukupan broj registrovanih motornih vozila, sa uporednim pokazateljima o broju evidentiranih tehnički neispravnih motornih vozila.

Također sve institucije i organi u skladu sa nadležnostima unaprijediti mogućnosti statističkog i analitičkog praćenja stanja sigurnosti saobraćaja korištenjem pokazatelja statističkih podataka registra novčanih kazni, prekršajne i drugih dostupnih relevantnih evidencija.

Poboljšati stanje u cilju nabavke opreme radarskih sistema nove generacije i stacioniranih mobilnih kamera za automatsko prepoznavanje i očitavanje registarskih oznaka, odnosno na osnovu analize izvršiti nadogradnju i proširenje radarskog sistema za mjerenje brzine kretanja motornih vozila sa savremenom i modernizovanom opremom sa ciljem poboljšanja dokaznog materijala u daljim postupcima, a što bi uticalo na poboljšanje cjelokupne saobraćajne sigurnosti.

Osim navedenog potrebno je implementirati javnu kampanju o najčešćim uzrocima i posljedicama saobraćajnih nezgoda, prekršaja i drugih protuzakonitih radnji u pogledu sigurnosti saobraćaja, sve nadležne institucije i organi implementirati edukacije u obrazovnim, srednjim školama i univerzitetima na temu sigurnosti u saobraćaju i saobraćajnoj kulturi.

Ključan segment pored ostalog u realizaciji poboljšanja stanja sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo odnosi se na organizaciju i redovnu komunikaciju i saradnju sa svim organima

nadležnim za donošenje propisa iz oblasti sigurnosti saobraćaja, kao i komunikacija i saradnja sa nadležnim pravosudnim organima Kantona Sarajevo, saradnja Ministarstva za obrazovanje nauku i mlade, Ministarstvom saobraćaja, Ministarstvom unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, te drugim institucijama u vezi saobraćaja, sa akcentom na sveobuhvatno i pravovremeno poduzimanje svih mjera i radnji na održavanju povoljnog stanja sigurnosti u saobraćaju i zaštite života ljudi i imovine na području Kantona Sarajevo.

BIBLIOGRAFIJA

Knjige

Čekić, Šefkija, 1996, Osnovi metodologije i tehnologije izrade znanstvenog i stručnog djela, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Sarajevo.

Klaić, Bratoljub, 1989, Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb.

Lindov, Osman, 2008, Sigurnost u cestovnom saobraćaju, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Sarajevo.

Lindov, Osman, 2012, Saobraćajna kultura, Fakultet za saobraćaj i komunikacije i Pedagoški fakultet, Sarajevo.

Milošević, Staniša, 1994, Teorije saobraćajnih nezgoda, Saobraćajni fakultet, Beograd.

Norman, Leslie George, 1962, Road traffic accidents: Epidemiology, control and prevention, World Health Organization, Ženeva.

Tojagić, Dr. Miodrag, 2015, Bezbednost drumskog saobraćaja, Evropski Univerzitet, Brčko.

Normativno pravni okvir

Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine 6/06,75/06,44/07,84/09,48/10,09/18)

Pravilnik o saobraćajnim znakovima i signalizaciji na cestama, načinu obilježavanja radova i prepreka na cesti i znakovima koje učesnicima u saobraćaju daje ovlašćena osoba, 2007.godina

Pravilnik o tehničkom pregledu vozila

Krivični zakon FBiH (Službene novine FBiH 36/03)

Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo 1/16)

Zakon o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo 30/17)

Zakon o krivičnom postupku FBiH (Službene novine FBiH 35/03)

Zakon o prekršajima FBiH (Službene novine FBiH 63/14)

Zakon o policijskim službenicima Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo 4/08)

Zakon o inspekcijama FBiH (Službene novine FBiH 73/14)

Zakon o izvršenju sankcija Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo 27/07,36/15)

Pravilnik o obilježavanju vozila kojim upravlja osoba sa invaliditetom ili kojim se prevozi osoba sa invaliditetom (Službeni glasnik BiH 92/15)

Pravilnik o posebnim uvjetima za motorna vozila kojim se obavlja prevoz (Službeni glasnik BiH 71/07)

Pravilnik o formiranju i radu školskih saobraćajnih patrola u Kantonu Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo 39/13)

Pravilnik o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju imati vozila i o osnovnim uvjetima koje moraju ispunjavati uređaji i oprema u saobraćaju na putevima (Službeni glasnik BiH 27/07,54/07,101/12)

Pravilnik o tehničko-eksploaticionim uvjetima za vozila kojima se obavljaju pojednine vrste prevoza (Službene novine FBiH 51/06,56/10,11/09,79/06,79/11)

Pravilnik o tehničkim pregledima vozila (Službeni glasnik BiH 13/07,72/07,74/08,03/09,76/09,29/11)

Pravilnik o stejecanju zvanja vozača instruktora motornih vozila (Službeni glasnik BiH 15/07,41/07)

Pravilnik o osposobljavanju za vozača motornih vozila (Službeni glasnik BiH 15/07,46/12)

Pravilnik o osposobljavanju pružanja prve pomoći (Službeni glasnik BiH 13/07)

Pravilnik o registraciji vozila (Službeni glasnik BiH 69/09)

Pravilnik o zdravstvenim uvjetima koje mora ispunjavati vozač motornog vozila (Službeni glasnik BiH 13/07)

Pravilnik o ukupnom trajanju vremena upravljanja motornim vozilom (Službeni glasnik BiH 13/07)

Ostali izvori

BIHAMK, 2015, „Informacija o stanju cestovne mreže u Bosni i Hercegovini u 2014. godini“, Bosanskohercegovački auto – moto klub, Sarajevo.

BIHAMK, 2017, “Informacija o ukupnom broju registrovanih i prodatih novih motornih vozila u BiH u periodu januar – decembar 2016.“, Bosanskohercegovački auto – moto klub, Sarajevo.

BIHAMK, 2018, “Informacija o ukupnom broju registrovanih i prodatih novih motornih vozila u BiH u periodu januar – decembar 2017.“, Bosanskohercegovački auto – moto klub, Sarajevo.

Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2013. godinu .

Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2017. godinu

Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo za 2018. godinu

Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, 2006, „Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini“, Javno preduzeće novinsko izdavačka organizacija Službeni list, Sarajevo.

Internet izvori

JP Ceste Federacije BiH, Pregled izvođača radova na održavanju magistralnih cesta, (datum pristupa: 02.09.2018.), <<http://www.jpdcfbh.ba/ba/aktivnosti/odrzavanje.shtml>>

http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/izvjestaj_o_radu_up_za_2018.godinu_.pdf<

13.06.2019., https://hr.wikipedia.org/wiki/Prometna_nesreca

16.06.2019., www.mkt.gov.ba/aktivnosti/?id=5029

15.06.2019., https://sh.wikipedia.org/wiki/Javna_sigurnost

15.06.2019., <https://hr.wikipedia.org/wiki/Infrastruktura>

http://www.vtsnis.edu.rs/predmeti_2012/bezbednost_saobracaja/01%20Fenomenologija.pdf>

Federalna uprava policije, Sigurnost saobraćaja, (datum pristupa: 18.06.2019., 20.06.2019.).

www.bihamk.ba

<https://sh.wikipedia.org>

<https://bs.wikipedia.org/>

<http://saobracajnakultura.com/pojam-saobracajne-kulture/>

https://bs.wikipedia.org/wiki/Kanton_Sarajevo

[http://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu Uprave policije MUP-a KS za 2013 - 2018-](http://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu_Uprave_policije_MUP-a_KS_za_2013_2018-)

WHO - World Health Organization – Svjetska zdravstvena organizacija

POPIS SKRAĆENICA

BiH – Bosna i Hercegovina

BIHAMK – Bosanskohercegovački auto-moto klub

KS – Kanton Sarajevo

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

RS – Republika Srpska

UN – United Nation (Ujedinjene nacije)

WHO – World Health Organization (Svjetska zdravstvena organizacija)

ZOBS – Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini

POPIS SLIKA, TABELA, GRAFIKONA, HISTOGRAMA

Popis slika

Slika 1. Struktura saobraćajnih nezgoda	20
Slika 2. Mapa cestovne mreže u BiH	22
Slika 3. Posljednja službena karta autocesta i brzih cesta	23
Slika 4. Osnovni elementi sigurnosti u saobraćaju	24
Slika 5. Ilustracija mogućih događaja izazvanih greškom u saobraćaju	27
Slika 6. Geografski položaj Kantona Sarajevo	45
Slika 7. Prva transverzala	53
Slika 8. I Transverzala - Projekt izgradnje gradskih saobraćajnica u KS	54

Popis tabela

Tabela 1. Pregled saobraćajnih nezgoda u BiH za period 2014 – 2017. godine	34
Tabela 2. Ukupan broj saobraćajnih nesreća na području kantona Sarajevo	35
Tabela 3. Uzročnici saobraćajnih nezgoda	36
Tabela 4. Rangiranje uzroka saobraćajnih nezgoda u BiH	40
Tabela 5. Posljedice saobraćajnih nezgoda	41

Tabela 6. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području kantona sarajevo 2012/2013. godina	57
Tabela 7. Tabelarni pregled saobraćajnih nezgoda i posljedice na području Kantona Sarajevo 2014./2013. godina.	60
Tabela 8. Tabelarni pregled nastradalih lica (poginula, teško i lakše povrijeđena) u saobraćajnim nezgoda	63
Tabela 9. Tabelarni pregled nastradalih lica u saobraćajnim nezgodama po kategoriji učesnika 2017/2018. godina	64
Tabela 10. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području Kantona Sarajevo 2016./2015.godina	66
Tabela 11. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području kantona sarajevo2018./2017. godina	71
Tabela 12. Tabelarni pregled saobraćajnih nezgoda i posljedice na području Kantona Sarajevo 2017./2018. godina.	71
Tabela 13. Tabelarni pregled nastradalih lica (poginula, teško i lakše povrijeđena) u saobraćajnim nezgoda	73
Tabela 14. Tabelarni pregled nastradalih lica u saobraćajnim nezgodama po kategoriji učesnika 2017/2018. godina	73

Popis histograma i grafikona

Histogram 1. Grafički prikaz ukupnog broja poginulih osoba u saobraćajnim nezgodama u BiH u periodu 2005 – 2018. godina	42
Histogram 2. Kontrola vozila od strane policije MUP-a Kantona Sarajevo u 2014. godini	61

Histogram 3. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2017. godini	68
Grafikon 1. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2013. godini	56
Grafikon 2. Mjesto nastanka registrovanih saobraćajnih nezgoda u 2013. godini u Kantonu Sarajevo	57
Grafikon 3. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2014. godini	59
Grafikon 4. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2015. godini	62
Grafikon 5. Registrovane saobraćajne nezgode u Kantonu Sarajevo u 2016. godini	65
Grafikon 6 . Procentualni prikaz zastupljenosti saobraćajnih nezgoda u periodu 2017. godine	69
Grafikon 7. Uzroci saobraćajnih nezgoda za period 2017.	70
Grafikon 8. Procentualni prikaz zastupljenosti saobraćajnih nezgoda u periodu 2018. godine	72
Grafikon 9. Uzroci saobraćajnih nezgoda za period 2018.	74